

Nr 74

Jöll 39
Rskr 248
FK 27:130 AK 27:117 d

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m.; given Stockholms slott den 17 mars 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels anta härvid fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång,

2) lag angående ändring i lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark,

3) lag angående ändring i lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång,

4) förordning om ändring i förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln,

5) förordning om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin,

6) lag angående ändring i lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark,

7) förordning angående ändrad lydelse av 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961 (nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre,

8) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin,

9) förordning om upphävande av förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap,

10) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

11) förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt,

dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt principbeslut av 1965 års riksdag skall lantbruksnämnderna omorganiseras och från hushållningssällskapen ta över uppgifter som är av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering att de bör has om hand av staten. På grundval av nämnda beslut läggs i propositionen nu fram förslag om arbetsuppgifter, organisation och personalsammansättning för de nya nämnderna. Hushållningssällskapens verksamhet av statlig natur på fiskets område och hemkonsulentverksamheten förordas tills vidare inordnas i nämnderna. De två lantbruksnämnderna i Älvsborgs län föreslås bli sammanförda. Förslaget till personalplan för de nya nämnderna upptar sammanlagt 1 341 tjänster. Härutöver beräknas särskilda medel för tillfällig personal.

I fråga om lantbruksstyrelsen föreslås i propositionen att styrelsen vid behandling av frågor som rör trädgårdsnäringen utökas med en ledamot med särskild insikt i detta ämne. I övrigt föreslås vissa förstärkningar jämte vissa smärre ändringar i styrelsens nuvarande organisation.

Vidare läggs i propositionen fram förslag till ett nytt samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Organet avses ersätta jordbrukets upplysningsnämnd. Huvuduppgiften för organet avses vara att verka för samordning av den statliga informationsverksamheten på ifrågavarande områden som nu bedrivs på olika håll.

De nya lantbruksnämnderna förordas skola påbörja sin verksamhet den 1 juli 1967. För att underlätta omställningen för hushållningssällskapen föreslås vissa övergångsanordningar.

Vad beträffar hushållningssällskapens framtida uppgifter framhålls i propositionen att det ankommer på sällskapen själva att dra upp riktlinjerna för verksamheten. Vidare förutsätts att sällskapen själva har att ta ställning till sin framtida organisationsform. I de fall sällskapen väljer att även i fortsättningen ha ställning som offentligrättsligt organ förordas vissa förändringar.

I propositionen förordas vidare att lantbrukshögskolan erhåller en konsulentavdelning, som skall överta de arbetsuppgifter som specialrådgivningen nu har.

Slutligen läggs i propositionen fram förslag till medelsanvisning för bl. a. lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 23 december 1914 (nr 451)
om hingstbesiktningstvång

Härigenom förordnas, *dels* att 5 och 6 §§ lagen den 23 december 1914 om hingstbesiktningstvång skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 4 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Konungen, på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting, förordna, att hingstbesiktningstvång skall införas inom hushållningssällskapets område eller viss del därav.

Där förhållandena inom lantbruksnämnds område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av lantbruksnämnden och landstinget förordna, att hingstbesiktningstvång skall införas inom området eller viss del därav.

Hingstbesiktningstvång skall — — — tillhöriga beskällare.

4 §.

Förseelse mot denna lag straffas med böter från och med etthundra till och med trehundra kronor. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må bötesbeloppet nedsättas till tjugufem kronor.

Den som bryter mot 2 § första stycket dömes till böter, högst femhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

5 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden likasom vore förseelsen begången av honom själv.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1936:52.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

6 §.

*Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare.**Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan.**Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot
utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark

Härigenom förordnas, *dels* att 3 och 5 §§ lagen den 20 juni 1918 om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 2 §§ lagen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *något hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Konungen, på framställning av *hushållningssällskapet* och *vederbörande landsting*, förordna, att inom *hushållningssällskapets område* eller viss del därav tjur, som är över sex månader, eller hingst, som är över ett år, icke må utsläppas å samfälld betesmark, med mindre alla, som äga rätt till bete därstädes, det medgiva.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *lantbruksnämnden* och *landstinget* förordna, att inom *området* eller viss del därav tjur, som är över sex månader, eller hingst, som är över ett år, icke må utsläppas å samfälld betesmark, med mindre alla, som äga rätt till bete därstädes, det medgiva.

I dylikt — — — — — dess ikraftträdande.

2 §.

Förseelse mot enligt 1 § meddelat förordnande, vare sig den sker med uppsåt eller genom försummelse eller oförsiktighet, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Den som bryter mot förordnande, som meddelats med stöd av 1 § första stycket, dömes till böter, högst femhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom ovan sägs, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

3 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete an-

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

*tagen person, ansvare husbonden, li-
kasom vore förseelsen begången av
honom själv.*

5 §.

*Förseelse, varom i denna lag sägs,
åtalas av allmän åklagare.*

*Böter, som enligt denna lag ådö-
mas, tillfalla kronan och skola vid
bristande tillgång till deras fulla
gäldande förvandlas enligt allmän
strafflag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 14 juni 1928 (nr 196)
om galtbesiktningstvång

Härigenom förordnas, *dels* att 5 och 6 §§ lagen den 14 juni 1928 om galtbesiktningstvång skall upphöra att gälla, *dels* att 1 och 4 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *hushållningssällskapet* och *vederbörande landsting* förordna, att galtbesiktningstvång skall införas inom *hushållningssällskapets område* eller del därav.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av *lantbruksnämnden* och *landstinget* förordna, att galtbesiktningstvång skall införas inom *området* eller del därav.

Galtbesiktningstvång kan — — — eller allmänt.

4 §.

Förseelse mot denna lag straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under åtal för sådan förseelse, fortsätter densamma, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som äro stadgade för förseelsen.

Den som bryter mot 2 §¹ första eller andra stycket dömes till böter, högst femhundra kronor.

5 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden likasom förseelsen vore begången av honom själv.

6 §.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare. Åtal anhängiggöres vid allmän domstol.

¹ Senaste lydelse av 1 och 2 §§ se 1946:61.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln

Härigenom förordnas, dels att 4 och 5 §§ förordningen den 8 maj 1942 med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln skall upphöra att gälla, dels att 1 och 3 §§ förordningen skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Kungl. Maj:t äger på framställning av *hushållningssällskap* förordna, att inom *sällskapets verksamhetsområde* eller del därav tjur icke må, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning, användas till betäckning av kor, som tillhöra annan än tjurens ägare, och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av kor, som tillhöra någon av dem enskilt, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som i förordnandet angivas.

Kungl. Maj:t äger på framställning av *lantbruksnämnd* förordna, att inom *nämndens område* eller del därav tjur icke må, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning, användas till betäckning av kor, som tillhöra annan än tjurens ägare, och ej heller, därest tjuren äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av kor, som tillhöra någon av dem enskilt, med mindre tjuren med avseende på härstamning uppfyller de fordringar, som i förordnandet angivas.

3 §.

Förseelse mot föreskrifter, som meddelats med stöd av denna förordning, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Den som bryter mot förordnande som meddelats med stöd av 1 §, dömes till böter, högst femhundra kronor.

4 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden liksom förseelsen vore begången av honom själv.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Förordning
om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid verksamhet för befruktning på konstgjord väg (seminverksamhet) av nötkreatur, får eller svin får användas sperma endast från djur som uppfyller de fordringar lantbruksstyrelsen bestämmer.

Närmare bestämmelser om seminverksamhet meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen förordnar.

2 §.

Den som bryter mot 1 § eller mot bestämmelse som meddelats med stöd därav, dömes till böter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Genom förordningen upphäves förordningarna den 20 september 1950 (nr 532) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland nötkreatur, den 16 maj 1958 (nr 242) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland svin och den 13 mars 1964 (nr 33) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av
berberis å viss mark

Härigenom förordnas, *dels* att 4 § lagen den 26 maj 1933 om utrotande av berberis å viss mark skall upphöra att gälla, *dels* att 1, 2 och 3 §§ lagen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *hushållningssällskapet* förordna, att vanlig berberis (*Berberis vulgaris*), däri inbegripet dess varieteter, samt andra arter av för svartrost (*Puccinia graminis*) mottaglig berberis skola inom *hushållningssällskapets* område utrotas.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *lantbruksnämnden* förordna, att vanlig berberis (*Berberis vulgaris*), däri inbegripet dess varieteter, samt andra arter av för svartrost (*Puccinia graminis*) mottaglig berberis skola inom *lantbruksnämndens* område utrotas.

Skyldighet att — — — — — — — — skälig ersättning.

Förordnande, varom — — — — — — — — högre undervisningsanstalter.

2 §.

Utrotandet skall verkställas inom tid, som anges i förordnandet. Tiden må sättas olika för skilda delar av det område förordnandet avser. Förekommer efter utgången av den i förordnandet angivna tiden inom området sådan art av berberis, varå denna lag äger tillämpning, skola, där ej Kungl. Maj:t efter framställning av *hushållningssällskapet* annorledes förordnat, åtgärder omedelbart vidtagas för utrotandet. Erinran härom skall intagas i förordnandet.

Utrotandet skall verkställas inom tid, som anges i förordnandet. Tiden må sättas olika för skilda delar av det område förordnandet avser. Förekommer efter utgången av den i förordnandet angivna tiden inom området sådan art av berberis, varå denna lag äger tillämpning, skola, där ej Kungl. Maj:t efter framställning av *lantbruksnämnden* annorledes förordnat, åtgärder omedelbart vidtagas för utrotandet. Erinran härom skall intagas i förordnandet.

3 §.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättshavare, som avses i 1 §, att verkställa föreskriven utrotning av berberis, straffes med böter från och

Den som uraktlåter att fullgöra skyldighet enligt 1 § andra stycket att utrota berberis dömes till böter, högst femhundra kronor. Rätten äger

¹ Senaste lydelse av 1 och 2 §§ se 1944:112 samt av 3 och 4 §§ se 1950:39.

med tio till och med tvåhundra kronor; och äge rätten tillika på yrkande av åklagaren vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid ha verkställt honom åliggande åtgärder.

tillika på yrkande av åklagaren vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid ha verkställt honom åliggande åtgärder.

Därest givet — — — — — den försumlige.

Är vite — — — — — föreläggandet avser.

4 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961
(nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre

Härigenom förordnas, att 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961 med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Där förhållandena inom *hushållningssällskaps* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *hushållningssällskapet* förordna att flyghavre inom området eller viss del därav skall bekämpas enligt en av *sällskapet* upprättad och av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen fastställd plan.

Skyldighet att — — — — — av nyttjanderätten.

Där förhållandena inom *lantbruksnämnds* område sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t på framställning av *lantbruksnämnden* förordna att flyghavre inom området eller viss del därav skall bekämpas enligt en av *nämnden* upprättad och av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen fastställd plan.

13 §.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättsinnehavare, som avses i 11 §, att inom utsatt tid vidtaga åtgärd som anges i bekämpningsplan, äger länsstyrelsen på framställning av *hushållningssällskapet* vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid verkställa honom åliggande åtgärder.

Efterkommes icke — — — — — försumliges bekostnad.

Uraktlåter jordägare eller nyttjanderättsinnehavare, som avses i 11 §, att inom utsatt tid vidtaga åtgärd som anges i bekämpningsplan, äger länsstyrelsen på framställning av *lantbruksnämnden* vid vite förelägga den försumlige att inom viss tid verkställa honom åliggande åtgärder.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 15 mars 1946 (nr 81)
om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 15 mars 1946 om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

I län, där biodling av någon betydelse bedrivs, skall länsstyrelsen efter samråd med *vederbörande hus-hållningssällskaps förvaltningsutskott* och styrelserna för större biodlarföreningar inom länet, utse erforderligt antal tillsyningsmän med uppgift att inom för var och en av dem bestämt tillsyningsdistrikt verka för bekämpande av sjukdomar som avses i denna förordning.

I län, där biodling av någon betydelse bedrivs, skall länsstyrelsen efter samråd med *lantbruksnämnden* och styrelserna för större biodlarföreningar inom länet, utse erforderligt antal tillsyningsmän med uppgift att inom för var och en av dem bestämt tillsyningsdistrikt verka för bekämpande av sjukdomar som avses i denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1967.

¹ Förordningen omtryckt 1962:60.

Förslag
till
Förordning
om upphävande av förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst
villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap

Härigenom förordnas, att förordningen den 8 juni 1923 angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1967.

Förslag

till

Lag

om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 32 § 3 mom. och 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkt 4 av anvisningarna till 32 § samma lag¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

32 §.

3 m o m. Såsom intäkt — — — avsedda utgifter.

Vad i första stycket sägs skall äga tillämpning i fråga om motsvarande kostnadsersättning som anvisats av kommun, *hushållningssällskap* eller skogsvårdsstyrelse. Riksskattenämnden må därjämte, när skäl därtill äro, förklara att vad i första stycket sägs skall äga tillämpning i fråga om motsvarande ersättning, som anvisats av annan offentlig institution. Sådant beslut må, när omständigheterna det föranleda, av riksskattenämnden återkallas. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat enligt detta stycke, må klagan icke föras.

Vad i första stycket sägs skall äga tillämpning i fråga om motsvarande kostnadsersättning som anvisats av kommun eller skogsvårdsstyrelse. Riksskattenämnden må därjämte, när skäl därtill äro, förklara att vad i första stycket sägs skall äga tillämpning i fråga om motsvarande ersättning, som anvisats av annan offentlig institution. Sådant beslut må, när omständigheterna det föranleda, av riksskattenämnden återkallas. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat enligt detta stycke, må klagan icke föras.

Förmånen av — — — befattningshavare gällande.

Såsom intäkt — — — utfört arbete.

53 §.

1 m o m. Skyldighet att — — — egna behov;

c) landsting, kommuner och andra menigheter ävensom hushållningssällskap:

c) landsting, kommuner och andra menigheter ävensom hushållningssällskap *med stadgar som fastställts av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer:*

för inkomst av fastighet och av rörelse;

för inkomst av fastighet och av rörelse;

d) akademier, Nobelstiftelsen — — — eller rörelse.

Riksskattenämnden må, — — — icke föras.

¹ Senaste lydelse av 32 § 3 mom. och 53 § 1 mom. se 1966:729 samt av punkt 4 av anvisningarna till 32 § se 1963:265.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941
(nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

28 §.

Arvs- eller — — — — — 6 000 kronor.	
Tillfaller lott — — — — — ålder uppnås.	
Efterlevande make — — — — — från skatt.	
I fråga — — — — — tidigare tidpunkt.	
Skattefri är — — — — — 1 000 kronor.	
Vid tillämpning — — — — — med skyldskap.	
I övrigt — — — — — tio år.	
K l a s s I I I. För testamentslott tillkommande	
kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap;	kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap <i>med stadgar som fastställts av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer</i> ;
stiftelse med huvudsakligt syfte — — — 65 % av återstoden.	
För skattelott, — — — — — 2 procent av återstoden.	

38 §.

Från gåvoskatt — — — personer, befriade:	
kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap;	kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap <i>med stadgar som fastställts av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer</i> ;
stiftelse med huvudsakligt syfte — — — allmän samlingslokal.	
Skattebefrielse enligt — — — — — del därav.	

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968 men tillämpas icke om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

¹ Senaste lydelse av 28 § se 1958:562 och av 38 § se 1952:246.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 17 mars 1967.

N ä r v a r a n d e :

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m. samt anför.

Inledning

Enligt principbeslut av 1965 års riksdag (prop. 100, JoU 17, rskr 256) skall organisationen för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering ändras så att lantbruksnämndens och hushållningssällskapets uppgifter på området förs samman i ett organ. Det nya regionalorganet skall vara statlig myndighet och benämnas lantbruksnämnd. Hushållningssällskapen avses bestå och ha till huvudsaklig uppgift att vara kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna inom jordbruk och trädgårdsnäring. Den nya organisationen beräknades kunna genomföras tidigast den 1 juli 1967.

Den närmare utformningen av de nya lantbruksnämndernas organisation och vissa därmed sammanhängande frågor har utretts av 1965 års lantbruksorganisationsutredning¹. Utredningen har den 8 augusti 1966 avlämnat betänkandet *Lantbruksnämndernas nya organisation m. m.* (SOU 1966: 49). Yttranden har avgetts av justitiekanslersämbetet, arbetsmarknadsstyrelsen, samtliga länsstyrelser, statskontoret, statistiska centralbyrån, rikskontrollstyrelsen (RRV), statens personalpensionsverk, skolöverstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen, veterinärstyrelsen, fiskeristyrelsen, byggnadsstyrelsen, statens naturvårdsnämnd, statens jordbruksnämnd, styrelsen för statens växtskyddsanstalt, styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, styrelsen för lantbrukshögskolan, jordbrukets upplysningsnämnd, styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt, statens veterinärmedicinska anstalt, trädgårdsnä-

¹ Utredningsman överdirektören Hans Wetterhall.

ringsutredningen, fritidsfiskeutredningen, veterinärväsendeutredningen, hemkonsulentutredningen, hemslöjdsutredningen, 1964 års rennäringsakkunniga, Hushållningssällskapens förbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) och Sveriges lantbruksförbund gemensamt, Skogs- och Lantarbetsgivareföreningen, Svenska landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, landstinget i Älvsborgs län, Svenska Lantarbetareförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Handelsträdgårdsmästareförbund, Sveriges Yrkesfruktodlars Riksförbund, Föreningen skogs- och lantbruksfilm, Fiskefrämjandet samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO). Flera länsstyrelser har bilagt yttranden av olika länsorgan. Lantbruksstyrelsen har bifogat yttranden av samtliga lantbruksnämnder och hushållningssällskap. I anledning av betänkandet har vidare skrifter inkommit från samarbetskommittén för hälsovårdsfrågor i Jönköpings län, kommunalfullmäktige i Urshults kommun, styrelsen för Kronobergs länsförbund av RLF, Kronobergs Yrkesfruktodlareförening och Värends bärodlareförening, Björnekulla Frukthandelsindustri, förening u.p.a., vissa representanter för den yrkesmässiga bäroddlingen i Finnerödjaområdet, Sveriges lantmätareförening samt Länsingenjörers förening.

Lantbruksorganisationsutredningen har därjämte med skrivelse den 18 november 1966 överlämnat promemoria angående vissa fiskerifrågor i anledning av omorganisationen av lantbruksnämndernas verksamhet m. m. Häröver har yttranden avgetts av fiskeristyrelsen, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statistiska centralbyrån, statskontoret, riksrevisionsverket, Svenska landstingsförbundet, landstinget i Göteborgs och Bohus län, Hushållningssällskapens förbund och Sveriges fiskares riksförbund. Lantbruksstyrelsen har bifogat yttrande av vissa hushållningssällskap.

Dessutom har Hushållningssällskapens förbund i skrift den 5 september 1966 hemställt om åtgärder för att säkerställa den fortsatta driften av sällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier. Yttranden häröver har avgetts av veterinärstyrelsen, riksrevisionsverket, statens bakteriologiska laboratorium, statens veterinärmedicinska anstalt, statens institut för folkhälsan och veterinärväsendeutredningen.

Slutligen torde i förevarande sammanhang få redovisas skrivelser den 15 och 25 juli 1966 av styrelsen för lantbrukshögskolan, vari styrelsen lagt fram förslag beträffande den framtida organisationen av specialrådgivningen vid högskolan resp. publikationsverksamheten vid högskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök. Det sistnämnda förslaget har utarbetats i samråd med statskontoret. Över förslagen har yttranden avgetts av lantbruksstyrelsen, styrelsen för Alnarpsinstitutet, Sveriges lantbruksförbund, RLF och Hushållningssällskapens förbund. Över det förstnämnda förslaget har dessutom yttrande avgetts av TCO.

I årets statsverksproposition (bil. 11 s. 12 och 165) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1967/68 beräkna

dels på driftbudgeten

- a) till Lantbruksstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 898 000 kr.,
 - b) till Lantbruksstyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 133 000 kr.,
 - c) till Lantbruksnämnderna: Avlöningar ett förslagsanslag av 39 901 000 kr.,
 - d) till Lantbruksnämnderna: Omkostnader ett förslagsanslag av 10 850 000 kr.,
 - e) till Lantbruksnämnderna: Utrustning ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
 - f) till Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen ett förslagsanslag av 150 000 kr.,
 - g) till Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. ett förslagsanslag av 2 950 000 kr.,
 - h) till Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten ett reservationsanslag av 6 745 000 kr.,
- dels på kapitalbudgeten under Fonden för förslag till statsverket till Förskott för inköp av inventarier för lantbrukshögskolans försöksverksamhet ett investeringsanslag av 1 200 000 kr.

Lantbruksorganisationsutredningens förslag

Huvuddragen i den nya lantbruksorganisationens verksamhet

Allmänt. Inledningsvis behandlar utredningen den allmänna utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Sammanfattningsvis karakteriseras denna utveckling av minskade insatser av arbetskraft, avspaltning av svagare jordbruksjord och högre kapacitetsutnyttjande av de kvarstående produktionsresurserna. Detta sker genom storleksrationalisering och utnyttjande av modern teknik samt genom nya produktionsformer. En snabb och genomgripande strukturanpassning måste bygga på ökad rörlighet av de till lantbruket knutna produktionsmedlen d. v. s. arbetskraft och jord, på effektiva finansieringsvägar, på företagareutbildning samt rådgivning för att sprida nya rön.

I fråga om lantbruksnämndernas framtida huvuduppgifter och ställning erinrar utredningen om 1965 års riksdagsbeslut. Enligt detta beslut skall de nya lantbruksnämndernas huvudsakliga uppgift vara att svara för statens medverkan i jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering.

Detta innebär bl. a. att lantbruksnämnderna kommer att besluta i jordförvärvsärenden m. m., köpa, förvalta och sälja fast egendom för rationaliseringsändamål och besluta om omfattande ekonomiska åtaganden från statens sida. Lantbruksnämnderna skall därför enligt riksdagsbeslutet vara helstatliga organ. Beslutet innebär vidare bl. a. att serviceuppgifter av olika slag kommer att falla inom nämndernas verksamhetsfält. De skall i princip tillhandahålla sådan service som är angelägen för rationaliseringsverksamheten och som inte nu kan väntas bli tillgodosedd utan de statliga insatserna. En framträdande uppgift för lantbruksnämnderna blir att befrämja näringsutövarnas egna initiativ till näringarnas utveckling och medverka till att initiativen kan fullföljas. Nämnderna får sålunda en väsentlig uppgift som rådgivnings- och serviceorgan till näringsutövarnas tjänst. Enligt statsmakternas beslut skall nämnderna vidare med olika insatser verka för strukturförbättring beträffande skogsmark. I anslutning därtill erinrar utredningen om att det ankommer på den skogspolitiska utredningen att ytterligare behandla frågan om den framtida organisatoriska samordningen av de statliga insatserna för jordbrukets resp. skogsbrukets rationalisering. Lantbruksorganisationen skall även medverka i vissa överväganden och insatser i samband med den allmänna samhällsplaneringen.

Vissa verksamhetsgrenar. Mot bakgrunden av 1965 års riksdagsbeslut och 1960 års jordbruksutrednings förslag rörande den framtida jordbrukspolitiken (SOU 1966: 30 och 31) tar lantbruksorganisationsutredningen upp vissa verksamhetsgrenar till närmare belysning. Detta gäller sådana uppgifter för lantbruksorganisationen som väntas bli av särskild betydelse.

I fråga om den översiktliga planeringen för lantbruksorganisationens verksamhetsfält — jordbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringen — framhåller utredningen vikten av att denna utformas som en integrerande del av samhällsplaneringen i stort och inordnas i dess allmänna ram. Bl. a. måste tillämpningen av de allmänna riktlinjerna för såväl jordbrukspolitiken som arbetsmarknads- och lokaliseringspolitiken samordnas. Härför erfordras att den *centrala* översiktliga planeringen på jord- och skogsbrukets område inom samhällsplaneringens ram utformas så att de allmänt formulerade riktlinjerna för jordbrukspolitiken m. m. omsätts i en regionalt differentierad och konkretiserad plan som hålls aktuell och tjänar som underlag för rationaliseringsinsatserna. Lantbruksorganisationen bör i sin verksamhet svara för att sakuppgifter införskaffas, bearbetas och ställs till förfogande för samhällsplaneringen.

En väsentlig uppgift för lantbruksstyrelsen blir att analysera behovet av olika åtgärder och värdera effekten av insatta rationaliserings- och omställningsmedel i syfte att ge den fortsatta verksamheten en så effektiv inrikt-

ning som möjligt. För lantbruksnämndernas arbete är det angeläget bl. a. att rationaliseringsinsatserna kan avvägas mot bakgrunden av den sannolika, mer långsiktiga prisnivån på jordbruksprodukter och produktionsmedel. Verkan av prispolitiska åtgärder bör därför studeras med särskilt beaktande av sambandet prispolitik-strukturpolitik. Anknytningen till forskningen inom området blir angelägen. Ett vidgat samarbete bör komma till stånd mellan lantbruksstyrelsen och lantbrukshögskolan i fråga om bl. a. metodikstudier rörande kombination av resurser inom jordbruket, undersökningar rörande jordbrukets insatser av produktionsmedel och deras utnyttjande samt undersökningar rörande lantbrukets effektiviseringsvägar. Underlaget för den centrala verksamhetsplaneringen bör kunna erhållas från bl. a. utvecklingsplaneringen i länen samt genom speciella studier och undersökningar. Inom ramen för planeringen bör statistik läggas upp och bearbetas så att den såvitt möjligt belyser sambandet priser-rationalisering. För att vinna arbetsbesparing och ökad säkerhet bör de statistiska uppgifterna, prognoserna och behovsanalyserna systematiseras och samordnas. En viktig uppgift för lantbruksstyrelsen blir att utveckla och anvisa metodik för den översiktliga planeringen och lämna central service till länen för statistisk bearbetning m. m.

De allmänna riktlinjerna för landet i dess helhet bör stegvis omsättas till regionala riktlinjer för rationaliseringsverksamheten. Den centrala planeringen bör därför även vara en allmän sammanhållande ram för den regionala utvecklingsplaneringen och underlätta att centralt anpassa resurserna efter behovet i de olika länen.

Den *regionala* planeringen bör samordnas centralt och integreras i den allmänna planering för lokalisering och samhällsutveckling m. m. som bedrivs under länsstyrelsens överinseende. En angelägen uppgift blir härvid att avväga markresurserna, bl. a. med hänsyn till att permanentbebyggelse, vägar, fritidsbebyggelse etc. tar alltmer mark i anspråk. Därför behövs en god samordning med bebyggelseplaneringen, fritidsplaneringen och naturvårdsplaneringen. En annan viktig uppgift vid den regionala planeringen blir att belysa utvecklingsvägar för de enskilda företagen och utreda de ekonomiska förutsättningarna för olika företagsformer. Vidare erfordras överväganden beträffande omflyttningen av resurser mellan jordbruket och andra näringar och mellan olika företag inom jordbruket. Andra viktiga uppgifter blir att utarbeta vägledande riktlinjer för dispositionen av det statliga finansieringsstödet, strukturrationaliseringen i skogsmark, inriktningen av den aktiva inköpsverksamheten, omfattningen av samlade insatser för jord- och skogsbrukets rationalisering samt inriktningen av upplysnings- och rådgivningsverksamheten. Allmänt bör den regionala planeringen syfta till att bilda underlag för diskussion av konkreta handlingsprogram och forma ut sådana samt att ange utvecklingstendenser och anpassningsmöjligheter som kan ingå i en allmän riksöverblick. Utrednings- och plane-

ringsarbetet bör bedrivas i intimt samarbete med berörda länsorgan och kommunerna. Samråd bör likaså ske med jordbrukets och skogsbrukets ekonomiska och fackliga organisationer vid diskussion av utvecklingstendenser och vid överväganden rörande handlingsprogram.

Beträffande rådgivningsverksamheten förutsätter utredningen att staten i första hand skall medverka i sådan verksamhet som är av betydelse för rationaliseringsverksamheten i vidare bemärkelse. Kommerciellt betonad rådgivning bör däremot inte ingå i de statliga insatserna utan i princip förbli en uppgift för näringsutövarnas egna organisationer. Utredningen framhåller vikten av att rådgivningsverksamheten planeras mot bakgrunden av de allmänna ekonomiska utvecklingstendenserna och riktlinjerna för rationaliseringsverksamheten. Av central betydelse blir rådgivning med syfte att främja en fortlöpande strukturanpassning med beaktande av arbetsmarknadsfrågor och sammanhangen med näringslivet i övrigt. En närliggande viktig uppgift, som bl. a. innefattar rådgivning, blir att i samarbete med arbetsmarknadsorganen underlätta omställningen av arbetskraft från jordbruket till andra näringsgrenar. En viktig del i de nya lantbruksnämndernas rådgivning blir att medverka till att snabbt förmedla resultaten av forsknings- och försöksverksamheten samt de praktiska rönen på lantbruks- och trädgårdsnäringsområdet till yrkesutövarna. För att effektivisera rådgivningsverksamheten förordar utredningen bl. a. att den programmering av rådgivningen som nu bedrivs såväl på riksplanet som på länsplanet fortsätts och utvecklas. Verksamheten bör innefatta undersökning och värdering av effekten av rådgivningsinsatserna. Det är därför angeläget anser utredningen att lantbrukshögskolan får tillräckliga resurser för forsknings- och utvecklingsarbete rörande mätningen av denna effekt.

Vad gäller fältorganisationen av rådgivningen understryker utredningen behovet av fler specialinriktade rådgivare inom växtodlings-, husdjurs- och trädgårdsområdena. Specialister krävs även på anläggningsidan, i första hand rörande byggnader, maskiner och arbetsmetodik, markanläggningar samt i företagsekonomi, struktur- och skogsfrågor. För verksamheten i de nya nämnderna erfordras dylika specialister såväl med högskoleutbildning som med lägre lantbruksutbildning. I lantbruksnämndernas rådgivning kommer stor vikt att få fästas vid allmän företagsekonomisk planering och driftsanpassningsproblem. En utbyggnad av den ekonomiska rådgivning, som nu bedrivs främst genom ekonomikonsulenterna, med assistentpersonal med lantmästarutbildning är därför påkallad. På grund av behovet av god kontakt mellan rådgivarna och yrkesutövarna särskilt vad gäller de allmänt företagsekonomiskt inriktade rådgivarna anser utredningen det mest ändamålsenligt att dessa — vilka i fortsättningen bör benämnas distriktsrådgivare — kan arbeta inom mindre distrikt. Vissa nackdelar med en alltför spridd organisation talar dock för att distriktsrådgivarna placeras på kansliorten. I de fall detta inte kan genomföras med hänsyn till reslängder etc. bör

vederbörandes arbetsplats väljas så att han får tillgång till normal kontors-service och ordnade, fortlöpande kontakter med lantbruksnämnden.

Rådgivningen bör, framhåller utredningen slutligen, bedrivas i nära kontakt med yrkesutövarnas organisationer samt berörda myndigheter och forsknings- och försöksinstitutioner på lantbrukets och trädgårdsnäringens områden. Den bör stå öppen för alla yrkesutövare och således inte begränsas till sådana som behöver statligt ekonomiskt stöd för rationaliseringsåtgärder.

Vad gäller åtgärderna för *s t r u k t u r a n p a s s n i n g* framhåller utredningen inledningsvis att dessa innefattar såväl uppbyggnad av effektiva företagsenheter som utflyttning av resurser från näringen, främst arbetskraft samt sådan jordbruksjord som inte lämpligen bör utnyttjas i det framtida jordbruket. Verksamheten bör därför inriktas på att parallellt söka lösa problemen för dem som stannar kvar i näringen och dem som av olika skäl lämnar den. Utredningen betonar att arbetsuppgifterna på ifrågavarande område — avvägning i frågor om markanvändning för olika ändamål, markinköp och markförsäljning för uppbyggnad av effektiva företagsenheter, handhavandet av det statliga stödet vid strukturrationaliseringen, prövning av ärenden enligt jordförvärvslagen samt rörelsestimulerande medel på arbetsmarknaden — växer genom den aktuella utvecklingen och vidgas enligt jordbruksutredningens förslag. Sålunda krävs betydligt ökade insatser för markanskaffningen till uppbyggnad av rationella enheter. I fråga om verksamheten för strukturförbättring i skogsmark anser utredningen att nuvarande skogligt utbildad personal i stort sett bör föras över till den nya organisationen. I avvaktan på skogspolitiska utredningens förslag i fråga om skogsvårdsstyrelsernas framtida organisation bör gälla att service från utomstående skogliga organ anlitas så långt detta lämpligen kan ske. Nämnderna bör emellertid utrustas med skoglig personal i den utsträckning som erfordras för att tillgodose det löpande arbetet med strukturrationaliseringen.

I fråga om lantbruksnämndernas *p r o j e k t e r i n g s - o c h s e r v i c e v e r k s a m h e t* föreslår utredningen att beställningsverksamheten avvägs efter följande grunder. I princip bör servicebehovet tillgodoses genom den verksamhet som bedrivs inom den privata sektorn av näringsutövarnas egna organisationer och av andra företag. Lantbruksnämnderna bör emellertid tillhandahålla sådan service som är angelägen för rationaliseringsverksamheten och som inte nu kan väntas bli tillräckligt tillgodosedd utan de statliga insatserna. Lantbruksorganisationen skall sålunda inte eftersträva någon ensamrätt eller prioritet till serviceverksamhet inom visst område utan verksamheten bör bedrivas i konkurrens på lika villkor. En allmän förutsättning bör vara att staten avvecklar verksamheten i den mån näringslivet är berett att självt ombesörja den i fortsättningen. Servicen bör i prin-

cip stå öppen för alla företagare m. fl. i berörda näringar och inte begränsas till sådana projekt som får statligt finansieringsstöd.

Utredningen anser som särskilt angeläget bl. a. att lantbruksnämnderna står till tjänst med företagsekonomisk kalkylering och planering. Därigenom främjas bl. a. att förekommande investeringar av betydelse sker i företag med ekonomiska förutsättningar att bära dem och felinvesteringar motverkas. Beträffande dikning och ekonomibyggnader är det av stor vikt att åtgärderna görs med tillfredsställande lösningar och nämndernas medverkan bör också omfatta projektering för dessa ändamål. Nämnderna bör sålunda stå till tjänst med projektering av sådana ekonomibyggnader, som är angelägna ur rationaliseringssynpunkt och inte kräver detaljplaner till grund för entreprenad. Arbetet bör kunna begränsas genom att typritningar får ökad användning. Verksamheten vid lantbruksstyrelsens byggnadskontor bör även i fortsättningen — men med ökade resurser — inriktas på att i praktiska anvisningar omsätta de resultat som framkommer från försök och forskning. Byggnadskontoret bör lämna länsorganen en omfattande service, bl. a. i typritningar. Täckdikningen behöver intensifieras i jordbrukslänerna. Lantbruksnämnderna, som nu planlägger ca 90 % av täckdikningen, bör även i fortsättningen kunna svara för planläggningen på samma sätt som nu. Nämnderna bör också bl. a. vara beredda att lämna en väsentlig medverkan på vattenvårdens område, särskilt med tanke på att avfall från siloanläggningar och djurstallar är vattenförorenande och att näringsrika tillflöden från odlad jord är ägnade att påskynda igenväxning av sjöar och vattendrag. Detta kräver en ständig uppmärksamhet bl. a. vid planeringen av driftsbyggnader, uppsamlingsanordningar och dikessystem. Bland övriga viktiga uppgifter nämner utredningen produktionsteknisk service. I den senare ingår sådana uppgifter som att upprätta markkartor till ledning för gödsling och val av växtodlingsinriktning samt växtodlings-, utfodrings- och mekaniseringsplaner och planer för rationalisering inom trädgårdsnäringen m. m.

Vad gäller försöksverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden utgår utredningen från att ansvaret för och ledningen av densamma skall åvila lantbrukshögskolan och att lantbruksnämnderna i regel inte bör bedriva egen försöksverksamhet. Utredningen förordar att lantbrukshögskolan skall äga begära lantbruksnämndernas medverkan i försöksverksamheten i dess helhet d. v. s. även i den del för vilken statliga medel inte disponeras för ändamålet. Nämnderna bör ha sådana resurser att de kan vara beredda att på lantbrukshögskolans begäran medverka i en försöksverksamhet som svarar mot de nuvarande riksförsöken samt ungefär hälften eller ca 1 100 av de nuvarande länsförsöken. Kostnaden för de senare försöken kan uppskattas till ca 1 milj. kr. årligen. F. n. uppgår statsbidragen till länsförsöken till totalt ca 355 000 kr. per år. Även i fortsättningen bör medel stå till förfogande för att säkerställa och möjliggöra att

angelägna försök utanför riksprogrammet kan genomföras. Utredningen förutsätter att nämnderna i viss utsträckning skall biträda också andra statliga forskningsinstitutioner, bl. a. statens växtskyddsanstalt, med försök.

Utredningen understryker vikten av att ledningen av försöksverksamheten vid lantbrukshögskolan och den ledning av rådgivningsverksamheten som ankommer på lantbruksstyrelsen nära knyts samman. Lantbruksstyrelsen bör därför vara representerad inom varje sektion av lantbrukshögskolans försökskollegium. Lantbruksnämnderna bör vara representerade i distriktsförsöksnämnderna på liknande sätt som nu är fallet beträffande hushållningssällskapen. Vid varje lantbruksnämnd bör bildas en särskild rådgivande arbetsgrupp för försöksverksamhet. I arbetsgruppen bör ingå representanter för yrkesutövarna. Sådan arbetsgrupp kan lämpligen knytas till produktionsdelegation.

Enligt utredningens mening bör lantbruksnämnderna tillhandahålla den personal som erfordras för att genomföra de försök som beställs av lantbrukshögskolan och skaffa lämpliga försöksvärdar och försöksfält. Nämnderna bör även tillhandahålla försöksutrustningen. Inköpen bör ske efter anvisningar från lantbrukshögskolan.

Den närmaste lokala ledningen av försöksverksamheten bör enligt utredningen handhas av en konsulent. Den fältarbetande personalen bör liksom nu organiseras i försökspatruller. Utredningen räknar med att ca 50 sådana patruller erfordras. Patrullerna bör placeras centralt inom verksamhetsområdet och försöken bör såvitt möjligt koncentreras till speciella försöksgårdar eller försöksplatser med särskilda försöksfält inom bestående jordbruksbygder. Försöken bör handhas av en av de fast anställda assistenterna på växtodlingsområdet med särskilt anlitate biträden. I den mån det finns flera patruller inom ett län bör assistenten ha överinseendet över patrullernas arbete. Behovet av förmän och övrig personal vid patrullerna bör fyllas genom tillfälligt anställda. I län med mer omfattande försöksverksamhet bör assistenten ha en försökstekniker till förfogande. Om den senare kan utnyttjas för mera kvalificerade arbetsuppgifter såsom markkarteringsuppgifter, ritarbeten m. m. bör vederbörande årsanställas.

Kostnaderna för personalen i försökspatrullerna samt för intrångsersättningar till lantbrukare vilkas gårdar utnyttjas som demonstrationsgårdar bör enligt utredningen täckas genom att lantbrukshögskolan betalar ersättning härför till lantbruksorganisationen. För inköp av försöksutrustning bör särskilda medel ställas till förfogande, lämpligen via lantbrukshögskolans försöksanslag. Kostnaden härför beräknas av utredningen till minst 4 350 000 kr.

För att tillgodose de nya lantbruksnämndernas behov av olika medel för demonstrationsverksamhet, bl. a. demonstrationsodlingar för att belysa olika rationaliseringsåtgärders effekt vid enskilda lantbruk, bör särskilda

medel ställas till lantbruksstyrelsens förfogande. Kostnaden för denna verksamhet kan beräknas till 75 000 kr.

Enligt utredningens mening bör hushållningssällskapen skörda försöken under hösten 1967. I den mån personal övergått till de nya lantbruksnämnderna från den 1 juli 1967 bör hushållningssällskapen i tillräcklig utsträckning kunna disponera personalen för att fullfölja försöksåtagandena. Utläggningen av de försök som lantbrukshögskolan beställer bör däremot ske i lantbruksnämndens regi hösten 1967.

Med beaktande av den strukturförändring som på senare år skett inom animalieproduktionen och producentsammanslutningarna på detta område har utredningen funnit starka skäl föreligga att administrationen och ledningen av husdjurskontrollen och stambokföringen i ökad omfattning övertas av näringsutövarna själva. Staten bör endast behålla en övervakande funktion och för det ändamålet ha viss insyn i verksamheten. I fråga om övriga arbetsuppgifter inom växtodlings- och husdjursområdet föreslår utredningen att vissa i olika författningar reglerade kontrolluppgifter m. m. flyttas över från hushållningssällskapen till lantbruksnämnderna samt att bestämmelserna ändras i enlighet därmed.

Det allmännas insatser för att främja utvecklingen av den yrkesmässiga trädgårdsnäringen bör enligt utredningen inordnas i de nya lantbruksnämndernas verksamhet. Arbetsuppgifterna bör, liksom nu gäller för hushållningssällskapens trädgårdskonsulenter, huvudsakligen omfatta rådgivning, projektering av vissa anläggningar samt handläggning av ärenden rörande finansieringsstöd. Den s. k. allmänna trädgårdsrådgivningen, d. v. s. den som avser mer amatörmässig trädgårdsskötsel samt projektering av hemträdgårdar och parkanläggningar m. m., faller däremot i det väsentliga utanför de nya lantbruksnämndernas verksamhetsfält. Enligt vad utredningen erfarit avser flera hushållningssällskap att fortsätta sin verksamhet på detta område.

Lantbruksnämndernas personalbehov för ifrågavarande uppgifter beräknar utredningen till samma antal (25) konsulenter som nu finns hos sällskapen jämte tio nya assistenter. Härvid förutsätter utredningen att det även i fortsättningen skall finnas två rådgivningscentraler i Malmö resp. Stockholm. För dessa erfordras tio specialiserade konsulenter och fem av de nya assistenterna. Övriga konsulenter och assistenter bör utplaceras i olika län enligt lantbruksstyrelsens bestämmande. Utredningen föreslår vidare att den arbetsenhet som inom lantbruksstyrelsen handhar uppgifter på trädgårdsnäringens område förstärks med en kvalificerad befattningshavare.

Utredningen har även behandlat vissa frågor rörande jordbruksstatistik. Härvid redogör utredningen för förslaget om obligatorisk skör-

deskadeanmälan och uppgiftsinsamlingen till jordbruksräkningarna och jordbruksinventeringarna. Lantbruksnämndernas personalbehov för hithörande uppgifter beräknas till tolv assistenter och tio biträden. Med hänsyn till att granskningsuppgifterna för lantbruksnämndernas del väntas bli väsentligt mer omfattande vid uppläggningsen av det nya systemet än i fortsättningen beräknas dock personalbehovet för startåret till 23 assistenter och 31 biträden. Även andra året väntas arbetet vid nämnderna bli större. Merkostnaden har uppskattats till ca 100 000 kr. Den personal som inom lantbruksnämnderna skall utföra granskningsarbeten m. m. bör enligt lantbruksorganisationsutredningens mening föras upp på lantbruksnämndernas personalstat. På grund av arbetets art bör kostnaderna hänföras till anslaget Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd.

Den nuvarande utformningen av det lokala arbetet med skördeuppskattningarna bör enligt utredningens mening behållas. Arbetet bör föras över från hushållningssällskapen till de nya nämnderna. Provyteledarna bör tas upp på nämndernas personalstat. Medel till ändamålet bör anvisas under anslaget Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd. Vidare förordar utredningen att de uppgifter som f. n. åligger hushållningssällskapen vad gäller årsväxtrapporteringen, täckningsstatistiken för sugor och statistiken över lantarbetarnas löner förs över till lantbruksnämnderna. I fråga om fiskestatistiken erinrar utredningen om att denna f. n. övervägs av en arbetsgrupp inom statistiska centralbyrån. Tills vidare bör lantbruksnämnderna överta hushållningssällskapens roll som lokalorgan för insamling av sådan statistik.

Utredningen har i sammanhanget närmare utvecklade jordbruksutredningens förslag beträffande ett officiellt företagsregister över jord- och skogsbruk. Utredningen lämnar vissa kompletterande synpunkter till förslaget och föreslår att frågan om registrets innehåll, insamlingsrutiner m. m. närmare utreds. Detta bör lämpligen göras av lantbruksstyrelsen, statistiska centralbyrån och jordbruksnämnden gemensamt genom en särskild arbetsgrupp. I anslutning härtill framhåller utredningen att registret bör läggas upp redan under år 1967 om det skall kunna användas bl. a. som utgångspunkt för bedömningen av verkningarna av den nya jordbrukspolitiken.

I fråga om veterinär verksamhet erinrar utredningen om att veterinärväsendeutredningen har i uppdrag att göra en översyn av den veterinära fältorganisationen. Uppdraget omfattar även den veterinära verksamhet som hushållningssällskapen nu driver. Med hänsyn härtill har lantbruksorganisationsutredningen inte närmare behandlat frågan om någon del av denna verksamhet provisoriskt bör inordnas i lantbruksnämnderna. För sin del finner utredningen det emellertid erforderligt att lantbruksnämnderna bl. a. vid projektering av byggnader och planläggning av driften har tillgång till erforderlig veterinärmedicinsk expertis. Utredningen anser

dock inte detta behov vara så stort att det motiverar att särskilda veterinära befattningar inrättas inom lantbruksnämnderna. Nämnderna bör i stället enligt utredningens mening erhålla medel på sakkunniganslag för att anlita veterinärer. Genom resp. länsveterinär bör nämnderna få anvisning på lämplig veterinär som konsult. Härvid bör bl. a. de regionala veterinärlaboratorierna kunna ställa erforderlig personal till förfogande. Utredningen erinrar i sammanhanget även om den särskilda sakkunskap som representeras genom konsulenterna vid statens veterinärmedicinska anstalt.

Verksamheten vid hushållningssällskapens laboratorier bör enligt utredningens mening tills vidare bedrivas i stort sett i samma omfattning som f. n. och i sådan ordning att veterinärväsendeutredningens bedömningar inte föregrips. I den mån hushållningssällskap inte håller egen personal för det administrativa och kamerala arbetet för dess laboratorium bör tills vidare lantbruksnämnd få befogenhet att på begäran av sällskapet och efter närmare prövning av lantbruksstyrelsen åta sig att ombesörja detta arbete. En annan möjlighet kan vara att hushållningssällskap i sådant fall får ett tillfälligt administrativt bidrag. Den från Hushållningssällskapens förbund inkomna skriften angående den fortsatta driften vid sällskapens laboratorier redovisar jag i samband med remissutlåtandena över utredningens förslag.

Vad gäller lantbruksnämndernas befattning med fiskerifrågor erinrar utredningen inledningsvis om att den verksamhet som hushållningssällskapen f. n. bedriver på detta område i stor utsträckning berörs av fritidsfiskeutredningens pågående arbete. Förslag till en mera permanent lösning av organisatoriska anordningar för administrationen av de statliga uppgifterna på fiskets område bör därför anstå. Utredningen föreslår att lantbruksnämnderna fr. o. m. den 1 juli 1967 tills vidare övertar hushållningssällskapens ifrågavarande uppgifter i den mån de är av statlig natur. I samband med överföringen bör de personalförtecknade fiskerikonsulenterna föras på lantbruksnämndernas personalstat. De övriga konsulenterna och assistenterna bör, om inte annat överenskommes, föras över till nämnderna på i princip oförändrade anställningsvillkor. Vid eventuellt uppkommande vakans bör sådan tjänst inte få återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Verksamhet med fiskodlingsanstalter o. dyl. bör enligt utredningen inte föras över till eller tas upp av lantbruksnämnderna. Utredningens promemoria angående vissa fiskerifrågor i anledning av omorganisationen av lantbruksnämndernas verksamhet m. m. återkommer jag till i det följande under rubriken Vissa särskilda frågor.

Beträffande hemkonsulentverksamheten erinrar utredningen om att hemkonsulentutredningen har att pröva frågan om huvudmannskapet för hemkonsulenterna. Enligt direktiven bör därvid bl. a. övervägas om inte lämpligen annat organ än de nya lantbruksnämnderna skall

vara huvudman. Enligt lantbruksorganisationsutredningens mening torde hemkonsulenternas insatser i fråga om lantbruksföretag främst komma att bestå i att lämna upplysning till jordbrukshushållen liksom till andra hushåll i syfte att främja hushållsarbetets rationalisering. I övrigt kommer deras medverkan huvudsakligen att behövas vid överväganden om att bäst utnyttja familjens arbetskraft. Behovet av medverkan från hemkonsulenterna i lantbruksnämndernas arbete bör enligt utredningens mening kunna tillgodoses genom överenskommelser om samarbete. Skulle frågan om det framtida huvudmannskapet för hemkonsulenterna inte avgöras före den 1 juli 1967 bör dock dessa tills vidare inordnas i nämnderna. De icke personalförtecknade konsulenterna bör kunna anställas på i princip oförändrade villkor. Vid eventuellt uppkommande vakans bör sådan tjänst inte få återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Hemslöjdsverksamheten bör enligt utredningen — som erinrar om att det statliga stödet till hemslöjden f. n. utreds av hemslöjdsutredningen — inte tillhöra lantbruksnämndernas arbetsuppgifter. Utredningen har vidare inte funnit anledning föreligga att infoga de lokala lantbrukskemiska stationerna i den nya lantbruksorganisationen. Lantbruksnämnderna bör fylla sitt behov av analyser såväl vid markkartering som i andra sammanhang genom beställning hos de institutioner som bedriver sådan analysverksamhet. Några särskilda bestämmelser härom behöver inte utformas i förevarande sammanhang. Likaså har enligt utredningen något skäl inte framkommit för att föra över verksamheten vid de lokala frökontrollanstalterna till lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämndernas organisation m. m.

Organisationen. Utredningen erinrar inledningsvis om 1965 års riksdagsbeslut i ämnet. Enligt detta skall i fråga om lantbruksnämndernas organisation gälla i huvudsak följande. Lantbruksnämnden skall bestå av nio ledamöter. Av dessa skall Kungl. Maj:t utse ordförande och tre andra ledamöter samt landstinget fyra ledamöter. Organets chef skall ingå som självskriven ledamot. Landshövdingen i länet skall i regel utses till ordförande. För att tillgodose behovet av samordning vid nämndens behandling av frågor som berör annan länsmyndighets verksamhet skall representant för den andra myndigheten beredas tillfälle att delta i överläggningarna. Nämnden in pleno skall huvudsakligen dra upp de närmare riktlinjerna för nämndens verksamhet, besluta i frågor av principiell natur samt avgöra andra viktiga ärenden. Beslut i övriga ärenden skall fattas av delegationer. Rutinärenden skall kunna delegeras till tjänstemän. Vid varje lantbruksnämnd skall finnas en delegation för ärenden rörande strukturrationalisering. Strukturdelegationen skall bestå av sex ledamöter, nämligen tre lekmanaledamöter, överlantmätaren, länsjägmästaren och organets chef.

Vidare skall i regel finnas en jordbruks- och en utbildningsdelegation. Därutöver skall vid behov kunna inrättas ytterligare delegationer, t. ex. i vissa län för frågor rörande trädgårdnaringen. Lantbruksnämnderna skall ha ordsombud.

Med beaktande av riksdagsbeslutet föreslår utredningen att lantbruksnämnden organiseras enligt plan som återges på s. 32.

Utredningen utvecklar förslaget på i huvudsak följande sätt.

Ledamöterna i lantbruksnämnden bör förordnas för en tid av fyra år. För envar av de icke självskrivna ledamöterna bör utses en suppleant. Lantbruksnämnden bör inom sig utse vice ordförande. För att nämnden in pleno skall vara beslutförför bör minst sex ledamöter delta i besluten.

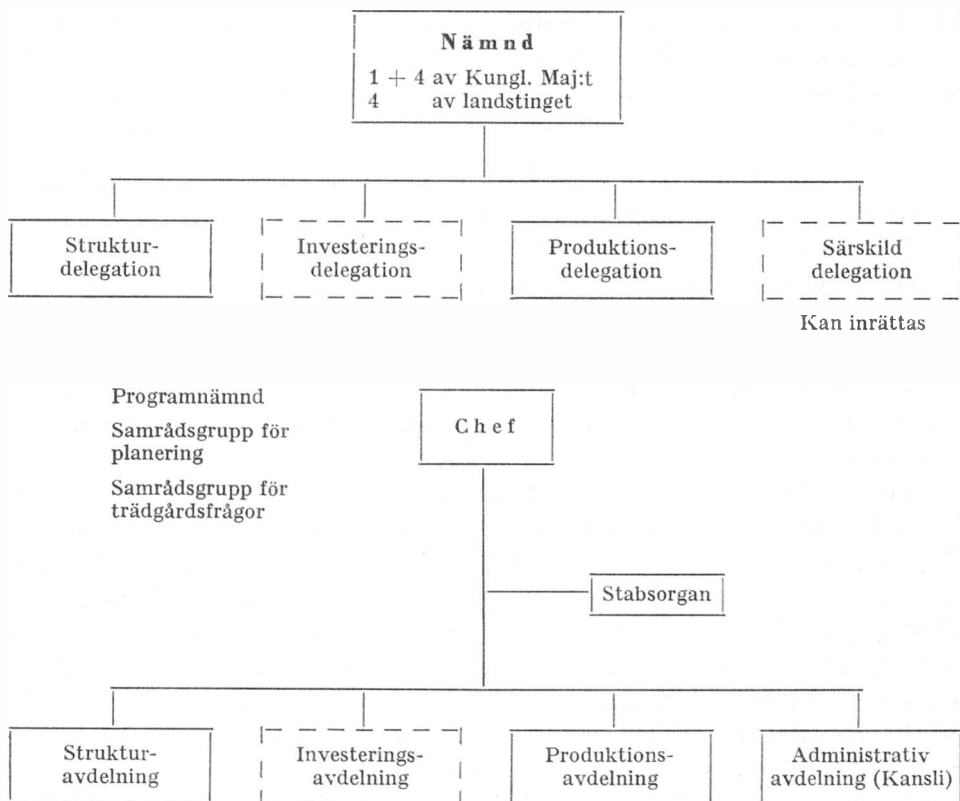
Nämnden bör i betydande utsträckning arbeta i *d e l e g a t i o n e r*. Antalet delegationer och fördelningen av ärendena mellan dem bör kunna inom vissa gränser anpassas efter förutsättningarna i olika län. I de större länen bör finnas *tre* delegationer: en för strukturfrågor, en för investeringsfrågor och en för produktionsfrågor. I flertalet övriga län bör det med hänsyn till verksamhetens mer begränsade volym eller inriktning vara lämpligt med *två* delegationer. Å andra sidan kan det i undantagsfall med hänsyn till ärendenas art vara motiverat att utöka antalet delegationer för särskilda ändamål, t. ex. i Stockholms och Malmöhus län för ärenden rörande trädgårdsfrågor. *Ytterligare permanent delegation* bör därför kunna inrättas efter medgivande av lantbruksstyrelsen.

Följande huvudsakliga *arbetsfördelning* bör gälla där tre delegationer inrättas.

Strukturdelegationen bör normalt avgöra de enskilda ärenden som avser individualplanering, tillämpning av förvärvslagstiftning, markanvändningsfrågor, köp och försäljning av egendom för rationaliseringsändamål och övriga strukturfrågor inberäknat det statliga ekonomiska stödet till yttre rationalisering. Inom delegationen bör vidare behandlas frågor rörande omställning av jordbrukets arbetskraft och frågor rörande jordbrukets bostäder. Delegationen bör även ha att förbereda eller besluta i ärenden rörande översiktlig planering, principfrågor rörande större rationaliseringsprojekt m. m.

Investeringsdelegationen bör handlägga frågor om ekonomiskt stöd till byggnader och markanläggningar, om jordförvärvslån och driftslån samt om projektering av tekniska anläggningar (byggnader, maskiner, dikning etc.), om sistnämnda frågor inte skall handläggas inom produktionsdelegationen.

Produktionsdelegationen bör bereda eller besluta i frågor rörande utbildning och rådgivning inkl. planläggning av grupprådgivning i kursform. I övrigt bör delegationen besluta i sådana jordbruksfrågor som inte handläggs av annan delegation, bl. a. frågor rörande kontrollverksamheten, försöksverksamheten, skördeuskadeskyddet och skördeuskadeuppskattningen. I vissa

fall bör tekniska projekteringsfrågor behandlas inom delegationen. Vidare bör ärenden rörande trädgårdsnäringen handläggas i denna delegation.

I nämnder med endast två delegationer bör investeringsfrågorna i allmänhet avgöras i strukturdelegationen.

I fråga om *delegationernas sammansättning* hänvisar utredningen vad gäller strukturdelegationen till riksdagens beslut. Då strukturdelegationen handlägger ärenden som har betydelse för arbetet inom andra länsmyndigheter, såsom länsstyrelse, länsarbetsnämnd och länsbostadsnämnd, bör vid behov dessa myndigheter vara representerade vid delegationens sammanträden. För att delegationen skall anses beslutför bör gälla, att fyra ledamöter varav minst två lekmän deltar i beslutet. Produktionsdelegationen och investeringsdelegationen bör enligt utredningens mening bestå av tre lekmanaledamöter, organets chefstjänsteman samt vederbörande avdelningschef. För att säkerställa samordning mellan bedömningar rörande investeringsfrågor, strukturfrågor och frågor rörande rådgivning och projektering bör investeringsdelegationen innehålla minst en lekmanaledamot ur vardera strukturdelegationen och produktionsdelegationen. För att produktionsdelegationen och investeringsdelegationen skall vara beslutföra bör gälla att tre ledamöter, varav två lekmän, deltar i beslutet.

För att trygga kontakten mellan lantbruksnämnd och företrädare för skilda intressen vid överväganden i vissa frågor, speciellt sådana som avser riktlinjer för verksamheten, bör bl. a. särskilda s a m r å d s g r u p p e r kunna inrättas. Detta gäller bl. a. uppläggnings av kursverksamheten där det liksom nu bör finnas en programnämnd. Den översiktliga planeringen bör ske i intim kontakt med företrädare för länsstyrelse, lantmäteri, länsarbetsnämnd, länsbostadsnämnd, naturvårdsorgan, skogsvårdsstyrelse och domänverket. Ett forum för överläggningar med näringslivet bör organiseras som en rådgivande grupp. För frågor rörande försöksverksamheten bör produktionsdelegationen kunna med sig adjungera behövlig expertis inom området. Motsvarande kan gälla t. ex. beträffande växtodlings-, husdjurs- och trädgårdsområdet. O r t s o m b u d e n kommer i fortsättningen liksom hittills att fylla en väsentlig uppgift för kontakten mellan lantbruksnämnden och näringsutövarna. Någon särskild formell ordning för utseende av ordsombud anser utredningen inte bör föreskrivas. Det får ankomma på lantbruksnämnden att ta erforderliga kontakter innan nämnden utser ordsombud. Det förutsätts att nämnden därvid rådgör med bl. a. kommunalnämnden.

I fråga om arbetsfördelningen på a v d e l n i n g a r bör gälla att nämnderna skall kunna — med bibehållande av indelningen i huvudsak — vidta de ändringar som kan motiveras av lokala förhållanden, personaltillgång, arbetsbelastning o. s. v. I de större länen bör finnas *en administrativ avdelning* samt *tre fackavdelningar*, nämligen en för strukturfrågor, en för produktionsfrågor och en för investeringsfrågor. I andra län bör verksamheten kunna bedrivas på en administrativ avdelning och två fackavdelningar. Vidare behövs ett *stabsorgan* till ledningens direkta förfogande.

Vid arbetets fördelning bör i huvudsak följande gälla.

Stabsorganet bör ha till uppgift att stå till cheftjänstemannens förfogande i hans arbete för långsiktiga handlingsprogram samt för att samordna arbetet i olika verksamhetsgrenar och biträda de olika avdelningarna med informationer och material samt med sakkunskap enligt cheftjänstemannens bestämmande. Särskild personal bör avdelas till förfogande för ledningen för stabsorganet.

Strukturavdelningen, investeringsavdelningen resp. produktionsavdelningen skall närmare handlägga de ärenden, som i det föregående angetts ankomma på strukturdelegationen, investeringsdelegationen resp. produktionsdelegationen.

I nämnd som har två fackavdelningar bör investeringsfrågorna föras till strukturavdelningen, medan den företagsekonomiska rådgivningen och den tekniska projekteringen bör tillkomma produktionsavdelningen.

Administrativa avdelningen bör ha att handlägga ärenden rörande personal, organisations- och kamerala frågor samt frågor i övrigt av övervägande administrativ natur. En viktig uppgift blir att lämna biträde vid be-

redning av ärenden rörande lån och bidrag samt köp, försäljning och förvaltning av fastigheter och verkställa nämndens beslut i sådana ärenden samt fullgöra vad som ankommer på nämnden i avseende på inskrivnings- och deklarationsåtgärder m. m. Inom avdelningen bör vidare ombesörjas huvuddelen av serviceuppgifter på kontorsområdet, t. ex. maskinskrivnings-, räkne- och ritarbeten, registrering, expediering m. m.

Arbetsformer. I fråga om beslutsfunktioner inom lantbruksnämnderna utgår utredningen från 1965 års riksdagsbeslut att nämnden i plenum huvudsakligen bör dra upp de närmare riktlinjerna för nämndens verksamhet och besluta i frågor av principiell natur och andra ärenden av större vikt. Beslut i övriga frågor bör på grundval av tillämpad praxis i största möjliga utsträckning fattas av delegation eller tjänsteman på nämndens vägnar. Utredningen finner det inte påkallat att närmare reglera beslutsfördelningen mellan nämnden in pleno och delegation.

Beträffande frågan om delegering av beslutanderätt anför utredningen närmare bl. a. att det liksom nu bör gälla att lantbruksnämnden äger överlämna till ordföranden, organets chefstjänsteman eller annan tjänsteman att avgöra ärenden eller grupper av ärenden som inte är av beskaffenhet att böra prövas av lantbruksnämnden i plenum eller i delegation. Denna möjlighet bör enligt utredningens mening användas i ökad utsträckning.

Samordning med andra myndigheter m. fl. För att trygga en nödvändig samordning med *länsstyrelsen* bör enligt utredningens mening Kungl. Maj:t liksom hittills utse länets landshövding till ordförande i lantbruksnämnden. Därutöver bör en företrädare för länsstyrelsen, närmast från dess planeringsavdelning, beredas tillfälle att närvara vid nämndens och strukturdelegationens sammanträde och delta i överläggningarna. Nämndens chefstjänsteman bör alltid kallas till sammanträden med länsstyrelsens planeringsråd liksom till s. k. länsråd och sammanträden med naturvårdsråden. Några ytterligare fasta former för samarbetet mellan lantbruksnämnd och länsstyrelse erfordras knappast nu. Närmare bestämmelser härom bör övervägas vid behandlingen av länsförvaltningsutredningens förslag.

Samrådsförfarandet mellan lantbruksnämnden och *länsarbetsnämnden* bör organiseras så att en gemensam planering för olika åtgärder kommer till stånd och en smidig och tillräckligt effektiv kontakt etableras för de enskilda ärendenas handläggning. Länsarbetsdirektören eller ersättare för honom bör kallas till nämndens och strukturdelegationens sammanträden då frågor av intresse för länsarbetsnämnden behandlas. Vidare har lantbruksnämnden en företrädare i de särskilda samarbetsgrupper som länsarbetsnämnderna i flertalet län knutit till sig för att främst följa den arbetsmarknadsmässiga utvecklingen inom jordbruket och sprida informa-

tion om densamma. Utöver den kontakt som kan hållas genom dessa grupper bör lantbruksnämndens chefstjänsteman beredas tillfälle att delta i länsarbetsnämndens överläggningar när frågor av väsentlig betydelse för strukturanpassningen behandlas. I övrigt framhåller utredningen bl. a. att ömsesidiga kontakter vid handläggningen inom de båda nämnderna av enskilda ärenden som regel bör ske genom att föredragande samråder under beredningen.

Vad gäller *lantmäteriet* pekar utredningen på att ett organiserat samarbete tryggas genom att överlantmätaren ingår som ledamot i lantbruksnämndens strukturdelegation. Vidare framhåller utredningen att det varit till stor fördel för rationaliseringsarbetet att det i en del län funnits en specialenhet inom lantmäteriet som ställts till överlantmätarens förfogande med huvudsaklig uppgift att biträda lantbruksnämnden vid arbetet med jord- och skogsbrukets rationalisering och för att utföra därav föranledda lantmåteriförrättningar. Det är enligt utredningens mening angeläget att även i fortsättningen sådana specialenheter finns med resurser att tillgodose lantbruksnämnderna med denna service. Några ytterligare bestämmelser rörande samarbetet mellan lantbruksorganisationen och lantmäteriet behövs enligt utredningen inte nu.

I fråga om samarbetet med *skogsvårdsstyrelsen* framhåller utredningen att länsjägmästaren eller ställföreträdare för honom avses ingå i strukturdelegationen. Utredningen erinrar vidare om att lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen i samråd meddelat anvisningar beträffande den service som lantbruksnämnden kan behöva från bl. a. skogsvårdsstyrelsen i vissa frågor. Det bör ankomma på ämbetsverken att i mån av behov revidera dessa anvisningar. Att under det relativt korta övergångsskedet i avvaktan på resultatet av den skogspolitiska utredningen nu skapa ytterligare fasta samarbetsformer kan enligt utredningens mening inte anses befogat. För att främja samarbetet bör dock i instruktionen för skogsvårdsstyrelserna införas en bestämmelse om att lantbruksnämndens chefstjänsteman alltid skall kallas till skogsvårdsstyrelsens sammanträden och underrättas om ärenden som skall förekomma därvid.

Beträffande samarbetet mellan lantbruksnämnden och *länsbostadsnämnden* erinrar utredningen om att detta f. n. är reglerat genom anvisningar som utfärdats gemensamt av lantbruksstyrelsen och bostadsstyrelsen. Även i fortsättningen bör frågan kunna ordnas på liknande sätt genom att anvisningar avpassade efter de nya förhållandena utfärdas gemensamt av de båda centralorganen efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen. Några ytterligare organisatoriska anordningar på detta område anser utredningen knappast vara påkallade.

Utredningen framhåller vidare, att utvecklingen gör behovet av kontakt med *primärkommunerna* alltmer framträdande. I första hand gäller detta den översiktliga planeringen samt överväganden om markanvändningsfrå-

gor och därmed sammanhängande lokaliseringsspörsmål. De riktlinjer som utformas t. ex. för investeringsinsatser och omställningsstöd är likaså av klart intresse för kommunerna. Utredningen anser angeläget, att samarbetet med primärkommunerna i sådana frågor av större vikt sker genom att lantbruksnämnden tar upp direkta överläggningar med företrädare för vederbörande kommunala myndigheter.

Sammanförande av lantbruksnämnderna i Älvsborgs län. Utredningen har inte funnit tillräckliga skäl föreligga att vid omorganisationen inrätta två lantbruksnämnder i Älvsborgs län. Med hänsyn härtill föreslår utredningen att fr. o. m. den 1 juli 1967 en lantbruksnämnd inrättas i nämnda län med hela länet som verksamhetsfält. Denna bör ha Vänersborg som kansliort. På grund av bl. a. att en ändrad länsindelning kan bli aktuell relativt snart bör en avdelning av nämnden tills vidare vara förlagd till Borås. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att i samråd med den nya lantbruksnämnden närmare precisera Boråsavdelningens verksamhetsområde och arbets sätt. Den bör vara uppbyggd så att den södra länsdelens behov av insatser på det arbetsfält som den nya nämnden övertar från den nuvarande lantbruksnämnden i Borås och hushållningssällskapet där blir väl tillgodosett. Den nya lantbruksnämnden bör sammansättas så att de båda nuvarande länsdelarna blir representerade. För handläggningen av vissa löpande ärenden som inte ankommer på strukturdelegationen bör eventuellt inrättas en särskild delegation för södra länsdelen.

Personalbehov. Utredningen framhåller inledningsvis att viktiga arbetsuppgifter nu släpar efter och att initiativverksamhet hämmas av att personalresurserna blivit otillräckliga. Bl. a. är så fallet med rådgivningen, markinköpsverksamheten och servicen med företagsekonomisk kalkylering. Det krävs, såsom också jordbruksutredningen framhållit, betydligt ökade insatser från staten för att förverkliga det av jordbruksutredningen avsedda målet för rationaliseringsverksamheten. Å andra sidan har utredningen understrukt att ökad effekt kan nås om möjligheterna till arbetsrationalisering tillvaratas i nära anslutning till omorganisationen. Arbetsuppgifter bör i ökad omfattning dels föras över från högre utbildade befattningshavare till assistentpersonal och dels flyttas över från fältarbetande befattningshavare till kanslipersonal. En förutsättning härför är dels att assistentpersonalen får ett tillskott och bereds tillfälle, bl. a. genom fortbildning, att ytterligare kvalificera sig, dels att nämnderna får fler mellangradstjänster bl. a. på kanslist- och kansliskrivarnivå. Utredningen utgår från att befintlig personal vid omorganisationen skall flyttas över från en del avtagande arbetsuppgifter till växande eller nya sådana, och likaså från att en viss omgruppering av personalresurser mellan de olika länen skall

ske. Vid en framtida övergång till större men färre län bör, framhåller utredningen, arbetsfördelningen ytterligare kunna förbättras.

Utredningen framför därefter följande mera allmänna förslag i fråga om personalbehovet vid de nya lantbruksnämnderna. Ledningen av verksamheten vid de nya lantbruksnämnderna skall utövas av organets chef som liksom vid nuvarande nämnder bör benämnas lantbruksdirektör. Samarbetet med övriga myndigheter och organisationer inom länet förutsätts ta betydande tid i anspråk för direktören. Vid varje avdelning har dess chef det närmaste ansvaret för arbetsenheternas verksamhet. En av avdelningscheferna fungerar som ställföreträdare för direktören. Inom de olika fackavdelningarna bör finnas högskoleutbildad expertis för strukturanpassning, företagsekonomi, mekanisering, växtodlingsfrågor, husdjursfrågor och i åtskilliga län för trädgårdsfrågor. För att göra det möjligt för den högskoleutbildade expertisen att ägna sig åt verksamhetsledning samt andra kvalificerade uppgifter erfordras assistentpersonal utan högskoleexamen. Även denna personal bör i allmänhet vara i rätt hög grad specialiserad. Utredningen har utgått ifrån att uppgifter i större utsträckning än hittills förs över till denna personalgrupp. För varje högskoleutbildad specialist bör i regel finnas 1—3 assistenter utan högskoleexamen. Personalen bör inte bindas alltför hårt till ett visst ämnesområde. Särskilt assistentpersonalen bör efter behov kunna fördelas mellan avdelningarna. Även i fortsättningen bör personalstaten vara gemensam för samtliga lantbruksnämnder. Den närmare fördelningen av personalen på olika lantbruksnämnder bör ankomma på lantbruksstyrelsen.

Därefter framlägger utredningen förslag rörande behovet av personal inom de olika arbetsenheterna. Förslaget utvecklas i huvudsak enligt följande.

Inom s t a b s o r g a n bör finnas en högskoleutbildad specialist, som närmast under lantbruksdirektören handhar beredningen av den översiktliga planeringen och samordningen av rådgivningen samt föredrar viktigare ärenden som hör till stabsorganet. Dessutom erfordras en assistent som biträder med förekommande uppgifter inom stabsorganet. Sammanlagt erfordras i stabsorganen 15 högskoleutbildade befattningshavare och 24 assistenter. Av de senare behövs 12 för det obligatoriska skördeskadskyddet.

I ledningen för s t r u k t u r a v d e l n i n g bör stå en chef, som vid sin sida bör ha dels högskoleutbildad expertis, dels assistentpersonal med agrar utbildning, dels skogligt utbildad personal (skogsmästare). Befattningshavarna bör vara väl insatta i företagsekonomiska frågor och i jordlagstiftningen samt närliggande delar på det fastighetsrättsliga området även som planlagstiftningen.

För frågor som hänger samman med jord- och skogsbrukets strukturanpassning har utredningen bedömt det sammanlagda personalbehovet till 78

högskoleutbildade. Härav kan förslagsvis 25 vara rekryteringstjänster. Behovet av assistenter med agrar utbildning har bedömts till 93. För skogliga arbetsuppgifter har beräknats 5 jägmästare samt dessutom 57 med annan skoglig utbildning än jägmästarexamen.

Inom produktionsavdelning bör förutom chefen finnas dels högskoleutbildade specialister på växtodlings- och trädgårdsfrågor samt husdjursfrågor och dels assistentpersonal.

Sammanlagt erfordras vid produktionsavdelningarna 65 högskoleutbildade befattningshavare — av vilka tjänster ca 15 bör vara rekryteringstjänster — 89 assistenter inom växtodlingsområdet varav 24 för skördeskadeuppskattningen, 40 assistenter inom husdjursområdet samt 25 konsulenter och 10 assistenter för trädgårdsfrågor.

I län där investeringsfrågor och företagsekonomisk rådgivning skall ingå i en speciell investeringsavdelning bör vid avdelningen finnas chef, högskoleutbildad personal för företagsekonomisk kalkylering, markanläggningsfrågor samt byggnads- och mekaniseringsfrågor och assistentpersonal med lägre utbildning.

För uppgifter med företagsekonomisk rådgivning och statligt ekonomiskt stöd erfordras inom investeringsavdelningarna 64 högskoleutbildade, varav 13 i rekryteringstjänst, samt 88 assistenter. För projekteringsverksamheten i fråga om markanläggningar behövs 45 ingenjörer och 58 assistenter. Inom mekaniseringsområdet erfordras 24 högskoleutbildade befattningshavare. För rådgivning och projektering inom byggnadsområdet behövs 22 konsulenter och 9 ingenjörer. För mekaniserings- och byggnadsområdena gemensamt krävs vidare 21 assistenter. Härutöver föreslår utredningen att inom lantbruksorganisationen även i fortsättningen skall finnas sex lantbruksingenjörer med regional placering.

I ledningen för administrativ avdelning bör stå en chef som vid sin sida bör ha minst en, vid de större lantbruksnämnderna två kvalificerade medarbetare med huvudsakliga arbetsuppgifter avseende personal- och kamrerarfunktioner resp. fastighetsärenden. Till dessa bör finnas medhjälpare i mån av behov.

Behovet av administrativ personal vid de nya lantbruksnämnderna beräknas till sammanlagt 576 befattningshavare, nämligen 24 avdelningschefer, 35 befattningshavare närmast under avdelningschefen, 34 kanslister, 59 mera kvalificerade biträden (kansliskrivare eller högre), 400 övriga biträden (varav 68 kartritningsbiträden) samt 24 expeditionsvakter. Därjämte bör liksom f. n. möjligheter finnas att vid behov anställa administrativ personal mera tillfälligt. Relationen mellan det föreslagna antalet fältarbetande och administrativ personal blir i genomsnitt 3:2.

Det totala behovet av personal i de nya lantbruksnämnderna uppskattas således av utredningen till 1 438 befattningshavare, var-

av dock 9 (6 lantbruksingenjörer och 3 jägmästare) beräknas avlönas på lantbruksstyrelsens avlöningsanslag. I den beräknade personalstyrkan ingår dels 24 assistenter med huvudsaklig uppgift att handha den objektiva skördeskadeuppskattningen, dels 12 assistenter och 10 biträden för granskning av blanketter i samband med det obligatoriska skördeskadeskyddet, statistikgranskning m. m. En betydande del av personalen förutsätts komma att ägna sig åt sådan verksamhet som ger taxeinkomster. Utöver de nämnda 1 438 befattningshavarna tillkommer under en övergångsperiod 38 befattningshavare för hemkonsulentverksamheten och 41 för fiskeri-frågor.

Fördelningen av personal på olika kategorier vid en fullt utbyggd organisation av de nya lantbruksnämnderna enligt utredningens förslag framgår — förutom av den föregående redogörelsen — av en i betänkandet redovisad *sammanställning*, vilken återges på s. 40. I sammanställningen har som jämförelse medtagits en beräkning av personalläget vid lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen. Jämförelsen baseras på personalstyrkan den 1 mars 1966 med i stort sett motsvarande uppgifter hos dels nämnderna, dels sällskapens rådgivande personal med vissa undantag samt den administrativa personalen vid sällskapens centrala kanslier. Av sammanställningen framgår att utredningens förslag i förhållande till personalresurserna hos nämnderna och hushållningssällskapen vid nämnda tidpunkt innebär en total ökning med 122 befattningshavare, varav 80 fältarbetande och 42 på administrativa avdelningar. Sålunda tillkommer 45 högskoleutbildade befattningshavare inom fackavdelningarna och stabsorganen, 60 agrara assistenter, 12 skogsmästare, 6 byggnadskonsulenter eller byggnadsingenjörer, 4 assistenter för byggnader och maskiner samt 42 administrativa befattningshavare. Å andra sidan inbesparas 26 cheftjänster, varjämte antalet ingenjörer för torrlägningsfrågor minskar med 21. I sammanhanget framhåller utredningen bl. a., att en viss del av den personal vid hushållningssällskapen, som tagits med i sammanställningen, avlönas av sällskapens egna medel. Detta innebär vid ett genomförande av utredningens förslag att statens lönekostnader ökar inte blott i anledning av den föreslagna ökningen med 122 tjänster utan även till en viss del med löne-medel till sådan personal som tidigare avlönats av sällskapens egna medel.

För att bl. a. möjliggöra en god rekrytering och en successiv anpassning till nya och tillkommande arbetsuppgifter bör enligt utredningens mening utbyggnaden av de nya lantbruksnämnderna ske under en treårsperiod. Med hänsyn till riktlinjerna för intensifiering av verksamheten och till nytillkommande arbetsuppgifter bör utbyggnaden i första hand ske inom strukturavdelningarna, stabsorganen och kanslienheterna. Som närmare framgår av den förut nämnda sammanställningen förutsätter utredningen

Den personella utbyggnaden av lantbruksnämnderna under åren 1967/68, 1968/69 och 1969/70 i jämförelse med faktiska personalläget vid lantbruksnämnder och hus-hållningssällskap i mars 1966

Tjänst (grupp)	Antal mars 1966			Föreslag- get ant. totalt	+ —	Föreslaget antal budgetåren			
	Ln	Hs	Totalt			1967/ 68	1968/ 69	1969/ 70	
Chef	25	25	50	24	—	26	24	24	24
<i>Fackavdelningar och stabsorgan</i>									
Högskoleutbildade bef. h. (utom nedanst. spec.)	98	104	202	246	+	44	227	236	246
Trädgårdskonsulent		25	25	25			25	25	25
Jägmästare	3		3	5	+	2 ¹	4	5	5
Byggnadskonsulent	23		23	22	—	1	22	22	22
Ingenjör (torrlägg.)	66		66	45	—	21	55	50	45
» (byggnads)	2		2	9	+	7	9	9	9
Assistent (skogl. inkl. skogl. ass.)	45		45	57	+	12	50	54	57
Assistent (agrar utom skör- deuppsk.)	131	176	307	368	+	61	332	353	368
Assistent (trädg.)		10 (+ 18) ²	10 (+ 18) ²	10			10	10	10
Assistent (agrar skörde- uppsk.)		25	25	24	—	1	24	24	24
Assistent (byggn. o. maskin)	9	8	17	21	+	4	19	21	21
	377	348	725	832	+	107 ³	777	809	832
Hemkonsulent		38	38	38			38	38	38
Fiskerikonsulent		38	38	38			38	38	38
Assistent (fiskeri)		3	3	3			3	3	3
		79	79	79			79	79	79
Lantbruksingenjör (lantbruksstyr.)	6		6	6			6	6	6
<i>Administrativa avdelningen</i>									
Avdelningschef	25	25	50	24	—	26	24	24	24
Närm. avd.chefen				35	+	35	30	33	35
Kanslist	5	3	8	34	+	26	24	29	34
Mera kval. bitr. (kosk, kask)	25	9	34	59	+	25	47	53	59
Övr. biträden	261	164	425	400	—	25	400	400	400
Exp.vakt	9	8	17	24	+	7	24	24	24
	325	209	534	576	+	42	549	563	576
Totalt	733	661	1 394	1 517	+	123	1 435	1 481	1 517

¹ En av tjänsterna avlönas från styrelsens anslag. Av de fem regionalt placerade tjänsterna avlönas tre från styrelsens anslag och två från nämndernas anslag.

² Personal knuten till sådan projekteringsverksamhet som inte kommer att ingå i de nya lantbruksnämndernas arbetsuppgifter.

³ En av de nytillkommande tjänsterna avlönas på lantbruksstyrelsens anslag.

att personalen under budgetåret 1967/68 ökas med 25 fältarbetande och 15 administrativa befattningshavare. Motsvarande tal för de båda följande budgetåren anges till 32 och 14 resp. 23 och 13.

Utredningen framhåller slutligen, att personalstyrkan beräknats med

utgångspunkt från att de nya lantbruksnämnderna skall ha möjlighet att i rätt betydande omfattning anställa tillfällig personal. För försöksverksamheten bör nämnderna sålunda kunna anlita tillfällig personal som biträdande patrulledare under försöksperioden. En sådan anordning bör även kunna väljas t. ex. för vissa serviceuppgifter för intensifierade insatser under en kortare period inom ett visst bestämt område eller för att klara arbetsbelastningen vid speciella arbetstoppar.

Lantbruksstyrelsens organisation m. m.

Allmänt. Vid sina överväganden om lantbruksstyrelsens organisation utgår utredningen från att beslutanderätten i görlig mån decentraliseras till lantbruksnämnderna. Å andra sidan kan det enligt utredningens mening vara lämpligt att vissa uppgifter inom de nuvarande länsorganen, främst göromål som hänger samman med serviceuppgifter, efter hand centraliseras. Detta gäller fall då man kan utnyttja personalbesparande tekniska hjälpmedel och fördelarna med en långt driven specialisering. Under dessa betingelser får, fortsätter utredningen, lantbruksstyrelsen som en huvuduppgift att ge lantbruksnämnderna erforderlig ledning och hjälp i deras verksamhet. Det kan bl. a. gälla att avväga var tillgängliga resurser skall sättas in och vilka åtgärder som skall stödjas. Vidare erfordras en initiativverksamhet för att söka effektivisera arbetet inom organisationen. Styrelsen bör enligt utredningens mening därför — såsom 1960 års jordbruksutredning anfört i sitt organisationsbetänkande SOU 1964:55, kap. VII — i första hand ha följande arbetsuppgifter, nämligen

att ombesörja den allmänt verksledande funktionen, inbegripet fördelningen av de ekonomiska och personella resurserna, handhavandet i stort av rekryterings- och andra personalfrågor, fortbildning m. m.,

att följa den allmänna utvecklingen inom näringslivet och dess återverkningar för jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdssektorernas del, analysera utvecklingstendenserna inom nämnda sektorer och ta initiativ till lämplig anpassning av verksamhetens uppläggning och innehåll,

att i stort planera och programmera den löpande rationaliseringsverksamheten,

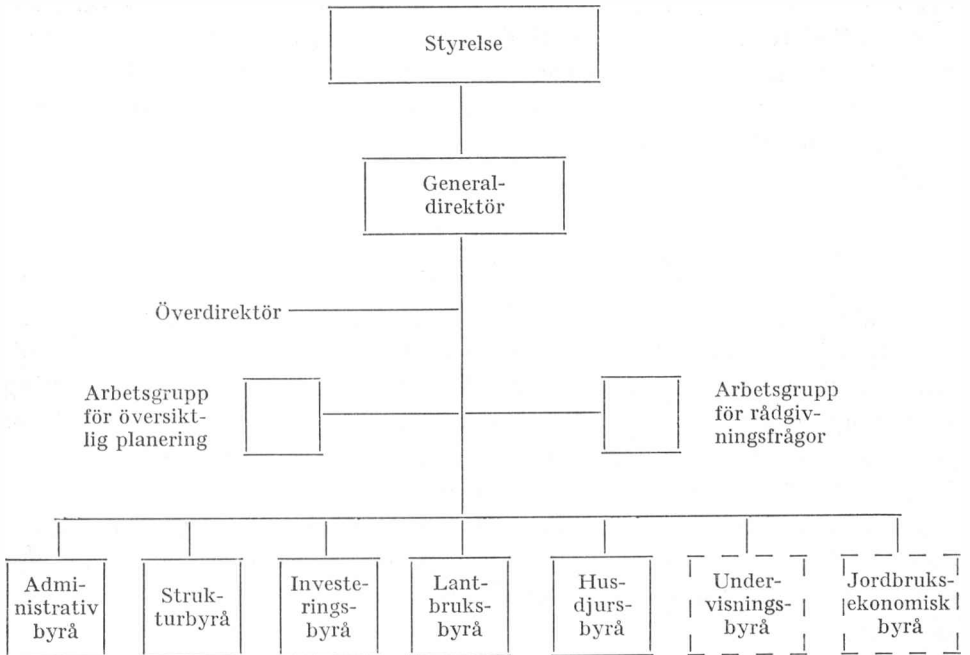
att i anvisningar och på annat sätt lämna direktiv i syfte att vinna enhetlighet i ärendenas handläggning och att samordna den regionala verksamheten,

att handha överprövningen, fungera som besvärinstans och remissorgan inom sitt kompetensområde,

att rationalisera organisationen och förbättra arbetsmetodikerna inom det egna verket och underställda organ, samt

att lämna service åt regionalorganen inom sådana speciella områden, där centralt placerade specialister visat sig vara den organisatoriskt bästa lösningen.

Organisationen. Utredningen föreslår, att lantbruksstyrelsen organiseras enligt följande plan.

Utredningen utvecklar förslaget på i huvudsak följande sätt.

Verksstyrelsen bör utgöras av generaldirektören, som är styrelsens ordförande och verkets chef, hans ställföreträdare överdirektören samt minst fyra av Kungl. Maj:t särskilt utsedda lekmanledamöter. Bestämmelserna om att cheferna för vissa andra myndigheter skall äga närvara personligen eller genom ställföreträdare vid behandling i plenum av ärenden som berör vederbörande myndighets arbetsfält bör kvarstå och utvidgas till att avse även arbetsmarknadsstyrelsen. Liksom hittills bör särskilda nämnder kunna knytas till styrelsen som kontaktorgan i speciella verksamhetsgrenar mellan styrelsen och olika berörda intressen.

I fråga om arbetets fördelning på arbetsenheterna bör valet enligt utredningens mening stå mellan två alternativ, nämligen antingen huvudavdelningar som indelas i byråer eller indelning i ett fåtal byråer som direkt underställs verksledningen. Med hänsyn bl. a. till att de olika delarna av rationaliseringsverksamheten har så nära sammanhang förordar utredningen det sistnämnda alternativet, vilket innebär att den nuvarande avdelningsindelningen slopas. Utredningen förutsätter härvid att beslutsfunktionen läggs på byråchefer och sektionschefer i sådan utsträckning att verkschefen och hans ställföreträdare kan frigöras från flertalet löpande ärenden. De fördelar som kan vara förknippade med en indelning i av-

delningar bör enligt utredningen kunna vinnas genom att generaldirektören och överdirektören fördelar arbetsuppgifterna mellan sig.

I förhållande till nuvarande byråindelning vid lantbruksstyrelsen innebär utredningens förslag endast vissa justeringar som betingas av ökade eller ändrade arbetsuppgifter för styrelsen i samband med att nya riktlinjer för rationaliseringsverksamheten m. m. genomförs.

Administrativa byrån bör enligt utredningen bestå med funktioner av samma art som nu. Yttre rationaliseringsbyrån och byrån för inre rationalisering bör likaledes bibehållas men benämnas *strukturbyrån* resp. *investeringsbyrån*. Byråerna bör ha kvar nuvarande uppgifter men får därutöver vissa vidgade uppgifter. I fråga om *lantbruksbyrån* och *husdjursbyrån* har utredningen övervägt olika alternativ, bl. a. att sammanföra dem till en byrå, men stannat för att de bör bestå var för sig. Härför talar bl. a. arbetsuppgifternas skilda art samt tendenserna till allt längre gående specialisering inom jordbruksföretagen. I avvaktan på av jordbruksutredningen föreslagen omprövning av den jordbruksekonomiska undersökningen vad gäller såväl inriktning som uppläggning och metoder bör enligt utredningens mening den nuvarande *jordbruksekonomiska byrån* inte nu omorganiseras utan tills vidare kvarstå som en fristående arbetsenhet med huvudsaklig uppgift att handha nämnda undersökning. Med hänsyn till att det i nuvarande läge inte bör vidtas några förändringar som kan föregripa behandlingen av organisationsfrågorna rörande skolorna bör enligt utredningen *undervisningsbyrån* likaledes tills vidare kvarstå som en särskild enhet med uppgift att ha hand om de ärenden, som ankommer på lantbruksstyrelsen beträffande lantbrukets skolor, således även personal- och anslagsärenden. För att tillgodose behovet av en väl kvalificerad arbetsenhet för ledningen av rådgivningsverksamheten bör den nu provisoriskt inrättade *arbetsgruppen för rådgivningsfrågor* fast inordnas i styrelsen. Rådgivningsfrågornas mera definitiva ställning inom lantbruksstyrelsen bör enligt utredningen närmare övervägas i samband med den slutliga lösningen av organisationen av skolfrågorna inom lantbruksområdet. Arbetsenheten bör därför tills vidare utgöra en arbetsgrupp till verksledningens förfogande. Likaså bör enligt utredningens mening den nuvarande *arbetsgruppen för översiktlig planering* fast inrättas och utbyggas med hänsyn till de vidgade centrala arbetsuppgifter som följer av jordbruksutredningens förslag. Utredningen framhåller att arbetsgruppens ställning kan komma att behöva omprövas i samband med den slutliga bedömningen av den jordbruksekonomiska byråns ställning. Ett alternativ kan härvid vara att föra samman dessa två enheter till en utrednings- och planeringsbyrå.

Verksamheten inom byråerna bör enligt utredningen på lämpligt sätt fördelas på sektioner eller andra underavdelningar. Den närmare fördelningen av arbetsuppgifter och personal mellan byråer och sektioner bör ankomma på lantbruksstyrelsen. I sammanhanget betonar utredningen vik-

ten av att personalen, särskilt biträdespersonalen, kan omfördelas mellan byråerna allt efter tillkommande och avtagande arbetsuppgifter.

I anslutning till organisationsförslaget har utredningen gjort vissa överväganden i fråga om central service. Utredningen förordar bl. a. att verksamheten med uppbörd, utbetalning och bokföring centraliseras till styrelsen. I första hand bör detta gälla bokföringen.

Personalbehov. Enligt utredningen föreligger redan nu ett angeläget behov av ytterligare personal vid lantbruksstyrelsen för vissa viktigare verksamhetsavsnitt. Detta behov kan endast till en del fyllas genom interna omflyttningar. Härtill kommer, att jordbruksutredningens förslag innebär vidgade arbetsuppgifter även för styrelsen. Dessutom bör det eftersträvas att erhålla en rationellare och effektivare organisation med större möjligheter att följa upp viktigare verksamhetsavsnitt samt att driva verksamheten med en verkligt initiativ- och servicebetonad inriktning. Mot denna bakgrund lägger utredningen fram förslag till förstärkning av lantbruksstyrelsen med sammanlagt 42 tjänster. Förslaget utvecklas på i huvudsak följande sätt.

Vid administrativa byrån bör närmast under chefen för personalsektionen för handläggning av personalärenden inrymmas *två kvalificerade befattningshavare* för att avlasta sektionschefen. Den ene bör vara sektionschefens närmaste man och svara för kvalificerade uppgifter avseende tjänstetillsättningsfrågor och övriga mer svårbemästrade anställnings- och personalärenden. Den andre bör ha att bereda och föredra olika personalärenden och i övrigt att företa utredningar av kvalificerad art. För att avlasta chefen för kamerala sektionen bör medel anvisas för att anställa *en befattningshavare* med speciell kompetens att medverka med utredningar rörande ekonomisk planering av verksamheten, analyser och uppföljning därav, petitaarbete och bearbetning av verksamhetsstatistik. För att centralisera utbetalning och bokföring bör en bokföringscentral inrättas vid styrelsens ekonomienhet. Härför erfordras *en föreståndare* och *två operatriser*, vartill kommer *fyra biträden* för den centraliserade uppbörden. Alternativt ifrågasätts att endast bokföringen nu centraliseras.

Med hänsyn till att nuvarande system med särskild organisationsföredragande visat sig ge alltför begränsade möjligheter att fullgöra uppgifterna avseende organisations- och rationaliseringsfrågor bör en särskild enhet inrättas för det interna rationaliseringsarbetet. Det bör ankomma på enheten att genom utredningar av olika slag söka åstadkomma en rationell och arbetsbesparande handläggning av de olika ärendegrupperna. Beträffande vissa frågor — arbetsfördelning, arbetsrutiner, utrustning m. m. — bör enheten lämna service såväl åt lantbruksstyrelsens arbetsenheter som åt lantbruksnämnderna och övriga organ för vilka styrelsen är chefsmyndighet. Inom styrelsen bör enheten ha en ledande och sammanhållande

funktion avseende olika serviceområden, t. ex. registratorsexpeditioner, skrivcentraler, expeditionsvaktsgöromål och duplicering. Härför erfordras förstärkning med *en högt kvalificerad befattningshavare*, som är rationaliseringsinriktad och har erfarenhet av organisationsarbete. Till enheten bör dessutom knytas *en kanslist* samt *ett biträde* med utbildning i blankettteknik.

Vid styrelsen bör vidare anställas en väl kvalificerad befattningshavare med huvudsakliga uppgifter som *pressombudsman*. Med hänsyn till att styrelsen fått allt mer omfattande uppgifter avseende internationella kontakter bör anställas *en befattningshavare*, som är kvalificerad för att organisera och svara för hithörande uppgifter.

L a n t b r u k s b y r å n s sektion för trädgårdsärenden bör bestå och utökas med *en kvalificerad befattningshavare* för trädgårdsfrågor. Denne bör ha att insamla och sammanställa tillgängliga statistiska data om trädgårdsproduktionen och dess ekonomiska utveckling inom olika produktionsgrenar och företagstyper, om trädgårdsprodukternas avsättningsförhållanden, om import och export av trädgårdsprodukter m. m., genomföra vissa statistiska undersökningar som underlag till prognosverksamhet beträffande den fortsatta utvecklingen inom trädgårdsnäringen, följa trädgårdspolitiken i andra länder samt i övrigt biträda sektionschefen i hans arbete.

Lantbruksnämndernas ökade uppgifter på rådgivningsområdet motiverar att byrån utökas med *två befattningshavare* för de initiativ och den vägledning m. m. till länsorganen, som styrelsen bör svara för inom växtodlingsområdet.

I fråga om h u s d j u r s b y r å n föreslås med hänsyn till de speciella förhållanden varunder rennäringen drivs, att de med näringen sammanknippade frågorna i fortsättningen handläggs på en särskild rennäringsektion. I avvaktan på 1964 års rennäringssakkunnigas överväganden rörande den framtida regionala organisationen för rennäringssakfrågorna bör det få anstå med definitivt förslag till personalsammansättning inom sektionen. Redan nu bör emellertid nuvarande arvodesbefattning som byrådirektör personalförtecknas. De år 1963 tillkomna arvodesbefattningarna på fjäderfänäringens och fårskötselns områden bör föras på personalstat.

Vad gäller s t r u k t u r b y r å n framhålls att jordbruksutredningens förslag syftar till en kraftig intensifiering av verksamheten, bl. a. genom särskilda insatser för att åstadkomma större rörlighet på fastighetsmarknaden och underlätta omställning av brukare på svaga enheter till annan verksamhet. Vidare förutsätts verksamheten med koncentrerade rationaliseringsinsatser (KR-verksamheten) bli utvidgad. På grund härav erfordras *två fackutbildade befattningshavare* vid byrån.

På byrån erfordras vidare ytterligare *en juristtjänst*. Härvid hänvisar utredningen till att spörsmål av juridisk art, företrädesvis inom fastighetsrättens och förvaltningsrättens områden, förekommer i stor utsträckning.

Dessutom framhålls att lantbruksnämnderna har ett stort behov av vidgad central service för det fastighetsjuridiska området. För att avlasta jägmästarna kalkylarbeten m. m. behöver den skogliga sektionen förstärkas med *en skogsmästare*. Vidare bör ytterligare en tjänst inrättas för *en jägmästare*. På sektionen redovisas f. n. två jägmästare (byrådirektörer), som tjänstgör vid fältorganisationen eller en krets av lantbruksnämnder för att leda och bistå skogsmästarna. De tre jägmästarna avses för tjänstgöring utanför styrelsen i var sin krets av län.

Sammanlagt föreslås således strukturbyrån öka med tre fackutbildade högre befattningshavare för de allmänna uppgifterna avseende struktur-anpassning och juridiska uppgifter samt för skogliga uppgifter med en jägmästare för regional placering och en skogsmästare.

Vid investeringsbyrån behövs minst två högre tjänster för arbetet med att utarbeta anvisningar samt bereda och föredra besvär- och underställningsärenden avseenden statligt investeringsstöd m. m. Dessa tjänster kan inrymmas i nuvarande personalstab om en nu vakant tjänst återbesätts. Vidare bör den allmänna sektionen vid byrån ökas ut med *en väl kvalificerad befattningshavare* för kalkylverksamhet.

Eftersom förslaget att reducera personalen vid lantbruksnämnderna för projektering av torrlägningsföretag bl. a. förutsätter att den centrala servicen inom området utökas i fråga om mätteknik, databehandling m. m. bör torrlägningssektionen förstärkas med minst *en hydrotekniker*. För att styrelsen skall kunna lämna länsorganen en omfattande och effektiv service i samband med arbetsuppgifterna rörande ekonomibyggnader bör sektionen för byggnadsfrågor förstärkas med *en civilingenjör* och *en kvalificerad befattningshavare på arbetsmetodikens område*. I ledningen för sektionen bör i fortsättningen stå en överingenjör, varvid nuvarande tjänst som chefsarkitekt kan dras in.

De nuvarande befattningshavarna inom arbetsgruppen för rådgivningsfrågor bör föras över till personalstat. Enheten bör dessutom ökas ut med *två kvalificerade befattningshavare*. Den ene erfordras för att systematiskt följa upp och studera effekten av olika rådgivningsinsatser samt för att lämna service åt lantbruksnämnderna i fråga om planering av lokalt anordnade koncentrerade rådgivningsinsatser och mätning av effekten av dessa. Den andre befattningshavaren behövs för att tillgodose lantbruksnämnderna med aktuellt rådgivningsmaterial inom olika fackområden samt för att lämna central service i materialfrågor för nämndernas demonstrationsverksamhet och utarbeta formulär och arbetshäften för tekniska och ekonomiska planer etc.

Vid arbetsgruppen för översiktlig planering bör två befattningar i Bg 1 och Ag 27 föras på personalstat. Vidare bör enheten med hänsyn till nytillkommande arbetsuppgifter förstärkas med *två befattningshavare*. Den ene bör fullgöra uppgifter rörande företagsregister och

verksamhetsstatistik samt bl. a. lägga upp och bearbeta statistik i syfte att belysa sambandet priser-rationalisering samt ge underlag för värdering av insatta rationaliseringsåtgärder. Den andre bör främst svara för metodikstudier till grund för översiktlig planering, biträda nämnderna vid utvecklingsplanering samt medverka i samarbetet med arbetsmarknadsverket i frågor rörande omställning av arbetskraft som är sysselsatt i jordbruket. En av tjänsterna kan inrättas genom att ombilda den byrådirektörstjänst i Ae 25, som nu finns inrättad till förfogande för överdirektören på rationaliseringsavdelningen. För den andra tjänsten bör särskilda medel ställas till förfogande.

Vad gäller behovet av kanslister, biträdes- och expeditionssvaktspersonal framhåller utredningen att styrelsen f. n. genom tillgång till olika medel har ett stort antal dylika befattningshavare anställda som extra tjänstemän eller mot arvode. Samtliga nuvarande, mer eller mindre fast inordnade tjänster eller motsvarande bör inrymmas i styrelsen även efter den 1 juli 1967. Till följd av de olika förslagen och övervägandena bör dessutom medel totalt sett anslås för att ifrågavarande personalkategori skall kunna ökas ut med *tre kanslister, två kansliskrivare och 18 övriga biträden*.

Sammantalsvis innebär utredningens förslag till personalförändringar vid lantbruksstyrelsen följande. 21 högre tjänster tillkommer, av vilka en är jägmästartjänst som föreslås placerad regionalt och två hänför sig till det enligt det följande föreslagna samarbetsorganet för informationsverksamhet. Av dessa 21 tjänster kan dock tre erhållas genom att vissa nu befintliga tjänster omdisponeras. Utöver nämnda tjänster erfordras medel för två befattningshavare i motsvarande lönegrader. Vidare tillkommer en skogsmästare, tre kanslister, två kansliskrivare och 18 övriga biträden. Å andra sidan inbesparas enligt förslaget en av de två nuvarande överdirektörstjänsterna, en byråsekreterartjänst på övergångsstat samt efter en viss tid en tjänst i 19 lönegraden.

Samarbetsorgan för informationsverksamhet

Mot bakgrunden av principbeslutet härom vid 1965 års riksdag framlägger utredningen förslag till ett nytt samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Organet är avsett att ersätta jordbrukets upplysningsnämnd.

Samarbetsorganet avses närmast vara en plattform för gemensamma överläggningar mellan företrädare för informationstjänsten vid vetenskapliga institutioner, myndigheter och organisationer inom berörda delar av näringslivet, som har intresse av att medverka till en samordning av information med anknytning till ifrågavarande näringsgrenar. Huvuduppgiften för organet bör således vara att verka för bästa möjliga samordning

av sådana upplysningsinsatser där flera organisationer samverkar. Genom samrådet bör arbetsuppgifter kunna fördelas på lämpligt sätt mellan de olika medverkande organisationerna, överenskommelser träffas om framställning av material för gemensamt bruk, m. m. Sådant upplysningsmaterial som samarbetsorganet i första hand bör låta framställa är broschyrer, foldrar, flygblad, affischer etc. för massdistribution till näringsutövarna. Organet bör även kunna svara för en utbyggd pressservice liknande den jordbrukets upplysningsnämnd nu handhar med aktuella fackartiklar till såväl dags- som fackpressen. Däremot bör upplysningsnämndens nuvarande uppgifter avseende litteraturtjänst föras över till högskolornas egna informationsavdelningar. För att nå full effekt av det upplysningsmaterial som samarbetsorganet kommer att utge för massdistribution till näringsutövarna och andra bör i princip samma spridningsvägar utnyttjas som f. n. används av upplysningsnämnden. De bör emellertid kompletteras så att materialet kan nå ut även utanför jordbrukets kretsar.

Styrelsen bör förordnas av Kungl. Maj:t och bör förslagsvis bestå av ordförande och tio ledamöter. Institutioner, myndigheter och organisationer, som verkar inom berörda områden, bör delta aktivt i organets arbete genom att utse företrädare som knyts till organet som adjungerade ledamöter av styrelsen. Styrelsen bör arbeta på sektioner. Personalen vid samarbetsorganets kansli bör bestå av en sekreterare (avdelningsdirektör) för att handha samordningsfunktioner och leda arbetet, en redaktör för press-tjänsten och organets periodiska publikationer, två byrådirektörer för att handha organets övriga publikationsverksamhet samt en kanslist, en kontorist, ett kanslibitråde och ett skrivbiträde. I förhållande till den personal, som nu är redovisad på lantbruksstyrelsens personalstat och ställd till jordbrukets upplysningsnämnds förfogande, innebär förslaget förstärkningar på så sätt att den nuvarande sekreterarsysslan på deltid ändras till heltidstjänst samt att en ny byrådirektörstjänst inrättas, varjämte kontorspersonalen ökas ut med en kontorist och ett skrivbiträde. Liksom i fråga om upplysningsnämnden bör personalen redovisas på lantbruksstyrelsens personalstat och lokaler ställas till förfogande genom lantbruksstyrelsens försorg.

Det statsbidrag, som f. n. utgår till Föreningen Skogs- och lantbruksfilm för film- och bildframställning, föreslås bli överfört till samarbetsorganet. För att verksamheten skall kunna bedrivas i tillfredsställande omfattning föreslås att anslagsposten för upplysningsverksamhet på lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag för budgetåret 1967/68 höjs från 100 000 kr. till 300 000 kr.

Vissa särskilda frågor

Lokalfrågor. Utredningen framhåller att såväl lantbruksnämndernas som lantbruksstyrelsens behov av lokaler kommer att öka väsentligt om utredningens förslag till personalförstärkningar genomförs. Slutlig ställning till lokalbehoven, även hushållningssällskapens, kan emellertid tas först i anslutning till riksdagsbehandlingen av organisationsfrågan. Detta innebär bl. a. att åtskilliga lokalfrågor kan komma att lösas successivt först efter den 1 juli 1967. Under tiden dessförinnan är det angeläget att förberedande åtgärder vidtas. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen och byggnadsstyrelsen att verka för att erforderliga hyresavtal i förekommande fall så snart som möjligt träffas med hushållningssällskapen.

Utrustningsfrågor. De nya lantbruksnämndernas behov av utrustning av olika slag bör enligt utredningen kunna tillgodoses dels genom att de nuvarande lantbruksnämndernas samt, i viss utsträckning, hushållningssällskapens utrustning övertas, dels genom att utrustning nyanskaffas. Utredningen föreslår att Kungl. Maj:t meddelar närmare föreskrifter om förfarandet från statens sida vid inlösen av utrustning från sällskapen samt att lantbruksstyrelsen får i uppdrag att träffa avtal med sällskapen och genomföra inlösningen. Som ett alternativ härtill nämner utredningen att försvarets fabriksverk, som besitter sakkunskap i hithörande frågor, eventuellt bör få ombesörja värdering och träffa avtal. Avtalen bör helst träffas centralt med Hushållningssällskapens förbund.

Under förutsättning att de nya nämnderna får omkring 1 520 tjänstemän — inkl. fiskeri- och hemkonsulenter under en övergångsperiod — uppskattar utredningen engångskostnaderna för utrustning vid nämnderna, jämte vissa flyttningkostnader, till 4 050 000 kr. vid nyanskaffning och 3 630 000 kr. vid inlösen från sällskapen. Kostnaderna redovisas närmare enligt följande sammanställning.

	Utan inlösen från sällskapen kr.	Vid inlösen från sällskapen kr.
Kontorsmöbler	1 690 000	1 440 000
Mattor	160 000	160 000
Gardiner	90 000	80 000
Kontorsmaskiner	650 000	530 000
Undervisningsmateriel	302 000	302 000
Telefonväxlar m. m.	700 000	700 000
Flyttningkostnader	72 000	72 000
Övrig utrustning	96 000	96 000
Oförutsett	290 000	250 000
Summa	4 050 000	3 630 000

Medel härför bör enligt utredningen anvisas på ett nytt reservationsanslag benämnt Lantbruksnämnderna: Engångsutrustning. Anslaget bör få disponeras av lantbruksstyrelsen under budgetåren 1967/68—1969/70.

Kostnaden för inköp av teknisk utrustning för fältarbete vid försöksverksamheten uppskattas av utredningen vid inlösen från hushållningssällskapen till 4 350 000 kr. och vid nyanskaffning till 5 250 000 kr. Härvid förutsätter utredningen att omkring 50 försökspatruller bildas. För inköp av sådan utrustning föreslås såsom tidigare berörts speciella medel ställas till lantbruksnämndernas förfogande över anslaget till lantbrukshögskolans försöksverksamhet.

Finansiering av beställningsverksamheten m. m. Utredningen lämnar inledningsvis i sammandrag en beskrivning över vissa taxsystem av intresse i sammanhanget och redogör för vissa uttalanden i hithörande frågor, bl. a. av 1960 års jordbruksutredning i dess slutbetänkande SOU 1966: 31. Därefter redovisar utredningen sina överväganden rörande finansiering av beställningsverksamheten. Utredningen anför därvid i huvudsak följande.

Det är önskvärt att anordningar skapas för att behålla taxeinkomsterna inom lantbruksorganisationen för att mera direkt bekosta vissa med beställningsverksamheten förenade verksamhetsgrenar. Hushållningssällskapen förfogar fritt över sina taxeinkomster medan kartverkets fotogrammetriska uppdragsverksamhet och skogsvårdsstyrelsernas serviceverksamhet enligt vissa regler är bundna till omfattningen av inflytande taxeinkomster. Dessa system ger en betydande rörelsefrihet. För beställningsverksamheten vid de helstatliga lantbruksnämnderna ligger det nära till hands att upprätta ett system som närmast liknar det som gäller för kartverket och som får tillämpas under särskilda förutsättningar.

För viss sådan verksamhet bör därför under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag tas upp en särskild anslagspost på 1 000 kr. för projekterings- och serviceverksamhet. Inom ramen för de inkomster som inflyter under detta anslag bör, med avdrag för indirekta kostnader såsom utgifter för pensionsförpliktelser, lokaler och allmän administration, medel få disponeras för verksamheten enligt lantbruksstyrelsens bestämmande. För att detta system skall få tillämpas för en verksamhetsgren bör krävas att omfattningen av verksamheten är mera omedelbart beroende av efterfrågan på service samt att verksamheten avser uppdrag som betalas av rekvisenten efter självkostnadsprincipen och att dit hänförliga personal- och andra kostnader kan klart särskiljas.

Beträffande den del av projekterings- och serviceverksamheten inom vilken kostnaderna även i fortsättningen delvis kommer att stanna på statsverket eller där en uppdelning av personalen efter taxebelagda och icke taxebelagda uppgifter inte lämpligen kan göras bör utgifterna föras upp under särskilda avlönings- och omkostnadsanslag och inkomsterna tillgodo-

föras för lantbruksnämnderna uppförd inkomstitel på riksstaten. Lantbruksorganisationen bör vidare efter lantbruksstyrelsens bestämmande kunna utnyttja icke-statliga medel som kan komma att ställas till dess förfogande av olika uppdragsgivare för viss verksamhetsgren. Erforderliga bokföringstransaktioner bör därvid få vidtas över en för ändamålet särskild upprättad diversemedelstitel.

I fråga om de framtida ersättningsnormerna och taxenivåerna på projekterings- och serviceområdet anser utredningen att enhetliga principer i görlig mån bör tillämpas på hela området och att bestämmelserna bör tas in i samma kungörelse. Enligt utredningens mening bör i huvudsak följande riktlinjer ligga till grund för taxebestämmelserna.

Utgångspunkten vid taxesättningen bör vara att resp. verksamhet skall vara självbärande d. v. s. att taxeersättningen i princip skall ge full kostnadstäckning. De kostnader, som härvid skall beaktas, synes böra tas fram enligt den metod som ligger till grund för lantmäteritaxan. Vid taxerevideringen bör observeras att förenklad arbetsmetodik och ökad delegering av arbetsuppgifter till biträdespersonal sänker självkostnaderna. Å andra sidan bör taxan kunna modifieras på vissa punkter för att den inte skall hämma rationaliseringsintresset.

Insatser för strukturrationalisering — upplysningsverksamhet, planläggning, markinköps-, bytes- och försäljningsverksamhet m. m. — som sker i syfte att genomföra initiativ av allmänt intresse bör liksom hittills bekostas av staten. Detta bör också gälla verksamheten för att underlätta omställningen av arbetskraft.

I fråga om teknisk projektering och driftsplanering o. dyl. som utförs på beställning av jordbrukare bör huvudregeln vara att ersättning skall utgå enligt självkostnadsprincipen. Vissa avsteg härifrån bör dock kunna göras. Kostnader för åtgärder som vidtas helt på lantbruksnämndens initiativ, t. ex. att upprätta detaljplaner för större dikningsföretag eller för drifts-ekonomisk planering avseende en by, bör stanna på nämnden. Skulle sådana detaljplaner leda till fullföljd bör man dock kunna ta betalt. För åtgärder som har samband med yttre rationalisering, främst samlade insatser såsom KR-verksamheten, bör reducerad avgift eller avgiftsfrihet kunna ifrågakomma. Det bör få ankomma på lantbruksstyrelsen att närmare överväga i vilken omfattning denna möjlighet bör utnyttjas. Härvid bör hänsyn tas bl. a. till angelägenheten ur allmän synpunkt av att vissa projekt kommer till stånd. Befrielse från avgift bör vidare kunna medges i sådana fall då lantbruksnämnden avråder vederbörande från att fullfölja visst projekt. En klarläggande bestämmelse härom bör införas i lantbruksnämndstaxan. Enklare skisser som upprättas vid en första kontakt mellan nämnden och lantbrukaren bör likaledes i regel vara kostnadsfria.

Rådgivning som jordbrukaren beställer bör i princip betalas efter självkostnadsprincipen. Undantag i övrigt från nämnda princip bör i stort sett

följa samma linjer som angetts beträffande teknisk projektering och driftsplanering. Råd och upplysningar som inte påkallar särskild undersökning eller utredning bör även i fortsättningen vara ersättningsfria. Vidare bör rådgivning kunna lämnas utan kostnad då rådgivningen tar kort tid i anspråk.

I likhet med vad som nu gäller bör det ankomma på lantbruksstyrelsen att bestämma huruvida lantbruksnämnd skall uppbära ersättning för uppdrag som utförs åt statlig eller kommunal myndighet.

Utredningen påpekar slutligen att vissa områden ur ersättningsynpunkt bör bli föremål för särskilda överväganden. Hit hör uppgifter, t. ex. försöksverksamheten, som fullgörs åt andra statliga myndigheter och institutioner. Beträffande ersättningar för projektering av ekonomibyggnader ifrågasättes utredningen — som erinrar om att dessa f. n. beräknas med tillämpning av en volym-, yt- eller timkostnadsmetod — om man inte för att vinna bättre anpassning till projektens storlek och svårighetsgrad bör övergå till ett system som baseras på byggnadens anläggningskostnad.

Vissa fiskerifrågor. I fråga om administrationen av fiskerifrågor som ankommer på staten har utredningen som tidigare nämnts föreslagit att de nya lantbruksnämnderna fr. o. m. den 1 juli 1967 tills vidare övertarushållningssällskapens uppgifter. I en särskild, i inledningen nämnd promemoria har utredningen behandlat vissa spörsmål som uppkommer därvid. Det gäller främst förmedlingen av låneunderstöd från fonden för fiskerinäringens befrämjande (fiskerilånefonden) samt vad därmed hänger samman. Vidare berörs fiskerikonsulenternas uppgifter i fråga om fiskodling och fisketillsyn samt statsbidragen till undervisning och statistikinsamling på fiskets område. Dessutom behandlas frågan om överföring av den särskilda fiskerikonsulenten för Väneren till den nya lantbruksorganisationen.

Beträffande *fiskerilånefonden* erinrar utredningen om att nu gällande bestämmelser för lån från fonden finns i kungörelsen den 7 augusti 1907 angående ändrade bestämmelser rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande (omtryckt 1962: 98; ändr. 1963: 63, 1966: 333). Fonden förvaltas av statskontoret. Lån från fonden beviljas av fiskeristyrelsen tillushållningssällskap eller när det gäller Göteborgs och Bohus län till landstinget. Dessa förmedlar låneunderstöd till fiskare främst för att anskaffa fiskerbåtar samt motorer eller annan maskinell utrustning för sådana båtar. Låneförmedlare har att fastställa säkerhet för låneunderstöd och står s. k. delcredereansvar för lämnat understöd. Detta innebär att låneförmedlaren ansvarar för låneunderstödet såsom för egen skuld om innehavaren av understödet brister i fullgörandet av sina skyldigheter. Enligt bemyndigande av riksdagen äger Kungl. Maj:t att efter prövning av i varje fall förekommande omständigheter bevilja låneförmedlare gottgörelse för förluster med skäligt belopp. Beloppet får dock inte i något fall överskrida hälft-

ten av förlusten. Gottgörelse med hälften kan påräknas endast då det kan styrkas att låneförmedlaren anskaffat och utnyttjat säkerhet som kunnat bedömas som fullt betryggande vid beviljande av låneunderstödet.

Låneunderstöd beviljas av hushållningssällskapens förvaltningsutskott resp. förvaltningsutskottet vid landstinget i Göteborgs och Bohus län. Arbetet med förmedlingen av låneunderstöden omfattar i huvudsak granskning av ansökningar, upprättande av förslag till fördelning av lånemedlen, införskaffande av skuldförbindelser med borgen och in-teckningar, uppbörd och bokslut samt viss rådgivning. Granskningen av ansökningshandlingar och upprättandet av förslag till fördelning av lånemedlen ombesörjs vid hushållningssällskapen normalt av fiskerinämnad och vid landstinget av en särskild fiskeridelegation. Närmare bestämmelser rörande fiskerinämnad vid hushållningssällskap har utfärdats i Kungl. Maj:ts brev den 16 november 1962 till fiskeristyrelsen angående föreskrifter i anledning av upphävande av kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 502) angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskets främjande m. m. Fiskerinämnaden handhar sällskapets verksamhet för fiskets främjande. Nämnden skall bestå av minst fem ledamöter som utses av sällskapets förvaltningsutskott. Vid valet av ledamöter skall tillses att inom sällskapets område verk-samma yrkesfiskare i erforderlig utsträckning blir representerade i nämnden. Vidare skall i vissa län även ingå företrädare för domänverket samt lapp-väsendet. Till sekreterare i fiskerinämnad skall utses fiskerikonsulent hos hushållningssällskap. Fiskeridelegationen vid landstinget i Göteborgs och Bohus län består av två ledamöter av förvaltningsutskottet och två fiskare-representanter.

Riksdagen fastställer för varje budgetår ram för utlåningen från fiskeri-lånefonden. För budgetåret 1966/67 utgör ramen 9 milj. kr. Landstinget i Göteborgs och Bohus län svarar för omkring hälften av låneunderstöden. Landstinget uppskattar sina årliga administrationskostnader för verksamheten till minst 20 000 kr. Några särskilda administrations- eller andra bidrag för förmedlingen av låneunderstöden lämnas inte. Låneförmedlare har emellertid möjlighet att tillgodogöra sig ränta från den dag lånet lyfts hos statskontoret till dess understöden utlämnats.

Utredningen utgår från att statligt stöd till fisket allttjämt skall lämnas efter ett lånesystem lika det nuvarande och inte ersättas med bestämmelser om statlig kreditgaranti. Vidare förutsätter utredningen att fiskeri-lånefonden även i fortsättningen skall förvaltas av statskontoret genom dess fondbyrå.

I fråga om låneförmedlingen diskuterar utredningen olika system. Ett är att även andra landsting än det i Göteborgs och Bohus län förmedlar lån till fiskare. Flertalet landsting har emellertid på förfrågan från utredningen ställt sig avvisande därtill. Långivningen kan också ske direkt till låntagarna genom statliga organ. Härvid kan olika lösningar tänkas. En är att lant-

bruksnämnderna beviljar låneunderstöd sedan fiskeristyrelsen enligt beslut av riksdagen fastställt låneram för resp. län. En annan är att fiskeristyrelsen efter förslag av lantbruksnämnd centralt beslutar om låneunderstöd till fiskare. Ett sådant system kan också kombineras med att landstinget i Göteborgs och Bohus län även i fortsättningen fungerar som låneförmedlare i länet. Härför talar bl. a. att låneverksamheten har sin tyngdpunkt i detta län. Eventuellt kan låneförmedlingen även i andra län handhas av landsting som är villiga därtill. Andra möjligheter som utredningen pekar på är att företagarföreningarna, riksbankens avdelningskontor eller länsstyrelserna ombesörjer låneverksamheten. Beträffande handhavandet av säkerhetshandlingar, utbetalning och återbetalning av lån, bokföring, krav o. dyl. kan olika lösningar övervägas. Om landstingen förmedlar låneunderstöd bör göromålen i fråga övertas av dessa. I annat fall kan uppgifterna antingen helt centraliseras till statskontoret, fiskeristyrelsen eller lantbruksstyrelsen eller också helt eller delvis läggas på lantbruksnämnd eller på lantbruksnämnd och landstinget i Göteborgs och Bohus län.

Enligt utredningens mening bör tills vidare följande system tillämpas för låneverksamheten. Beslut om låneunderstöd bör fattas av landstinget i Göteborgs och Bohus län och av lantbruksnämnderna i övriga län. Fiskeristyrelsen bör liksom f. n. fastställa den låneram som skall gälla för resp. län. Styrelsens beslut bör grundas på framställningar från nämnda landsting och lantbruksnämnderna. Lantbruksnämnd bör kunna uppdra sin beslutanderätt till en delegation inom nämnden. Nämndens beslut bör fattas efter beredning och förslag från en fiskerinämnd eller fiskerikommitté och under medverkan av fiskerikonsulent. Utredningen förutsätter att fiskerinämnderna inte enbart skall syssla med lånefrågor utan ha motsvarande uppgifter som f. n. Fiskerinämnderna bör utses av lantbruksnämnderna, eventuellt efter förslag av vederbörande organisationer. De bör i princip ha den sammansättning som de nuvarande fiskerinämnderna har. I Göteborgs och Bohus län bör nuvarande ordning med dels en till landstinget knuten fiskeridelegation, dels en till hushållningssällskapet knuten fiskerinämnd bibehållas. Delegationen och nämnden bör sammansättas som nu. Härvid erfordras inte någon särskild fiskerinämnd vid lantbruksnämnden i länet. Hushållningssällskapet behöver emellertid anlita fiskerikonsulenten hos lantbruksnämnden. Omkostnaderna härför bör bestridas av sällskapet.

Utredningens förslag innebär att nuvarande bestämmelser om låneansvar alltså skall gälla beträffande Göteborgs och Bohus län. Härvid skall bl. a. beaktas de säkerhetsföreskrifter som landstinget utfärdat. Beträffande övriga län föreslår utredningen att lantbruksstyrelsen skall i samråd med fiskeristyrelsen utfärda de närmare föreskrifter som behövs för att erhålla betryggande säkerhet vid långivningen. Handhavandet av säkerhetshandlingar, utbetalning av låneunderstöd, uppbörd m. m. bör ankomma på

landstinget i fråga om Göteborgs och Bohus län och i övriga län på resp. lantbruksnämnd.

Vad gäller nu uteliggande län anser utredningen det vara enklast att inte vidta någon ändring i Göteborgs och Bohus län. I övriga län bör lantbruksnämnderna överta hushållningssällskapens uppgifter med förvaltningen av länen. Detta bör medföra att lantbruksnämnderna också övertar ansvaret för län som tidigare lämnats ut av sällskapen. Statskontoret bör närmare överväga de föreskrifter som erfordras för att föra över de uteliggande länen till lantbruksnämnderna.

Som nämnts tidigare anser utredningen att verksamhet med *fiskodling* inte bör föras över från hushållningssällskapen till de nya lantbruksnämnderna eller tas upp av dessa. Enligt utredningens mening bör emellertid sällskapen under övergångstiden för hithörande uppgifter kunna påräkna medverkan av fiskerikonsulenterna främst i form av vägledning och expertråd.

Fiskerikonsulenternas uppgifter i fråga om *fisketillsyn* bör enligt utredningen kunna fullgöras av konsulenterna såsom tjänstemän i lantbruksnämnderna. För att inte konsulenternas arbete med rådgivning skall bli lidande bör deras polisiära tillsynsverksamhet begränsas och uppgifterna därmed företrädesvis skötas av andra personer.

Utredningen erinrar om att statsbidrag till *undervisning* och *insamling av statistik* på fiskets område utgår över reservationsanslaget Befrämjande av fiskerinäringen. Anslaget disponeras av fiskeristyrelsen. Bidraget till utbildningsverksamheten hör i fortsättningen avses för lantbruksnämnderna. Statsbidrag till insamling av fiskeristatistik lämnas f. n. till hushållningssällskap eller annan ortskorporation med belopp som får motsvara högst tre fjärdedelar av de medel som använts för ändamålet. För återstoden tillskjuter sällskapen egna medel. Kostnaderna för denna verksamhet bör enligt utredningen helt bestridas av statsmedel.

Slutligen förordar utredningen att arvodesbefattningen vid Värmlands läns hushållningssällskap som *fiskerikonsulent för Vänern* förs över till den nya organisationen. Utredningen förutsätter härvid att även övriga fiskerikonsulenter inordnas i denna.

Vissa övergångsanordningar. Utredningen behandlar först ordningen för vissa *tjänstetillsättningar m. m.* Då det redan vid 1965 år riksdag beslutats hur nämnden i den nya organisationen skall vara sammansatt föreligger enligt utredningens mening inget hinder för att de särskilda ledamöterna i de nya nämnderna utses redan i början av år 1967. Det bör bl. a. ankomma på nämnderna i deras nya sammansättning att ge förord till eller tillsätta befattningar vid de nya lantbruksnämnderna. Särskilt beslut torde erfordras om befogenhet för nämnderna att redan före den 1 juli 1967 behandla tjänstetillsättningsärenden m. m. Chefstjänstemännen i de nya

nämnderna bör kunna utnämnas så snart riksdagsbeslut i organisationsfrågan föreligger. Övriga tjänster vid nämnderna bör, såvitt inte annat bestäms för vissa grupper, tillsättas efter ledigförklarande.

Med hänsyn till att inte alla tjänstetillsättningsärenden kan vara avgjorda före den 1 juli 1967 föreslår utredningen att den nuvarande personalen vid lantbruksnämnderna automatiskt får ingå i de nya lantbruksnämnderna under ett övergångsskede. Likaså förordar utredningen att de personalförtecknade befattningshavarna i hushållningssällskapen, vilka helt avlönas av statsmedel, generellt förs över till de nya nämnderna på i princip oförändrade anställningsvillkor under ett övergångsskede och att staten därigenom inträder i sällskapens förpliktelser som arbetsgivare. Undantag härifrån bör i särskilda fall kunna göras beträffande befattningshavare i nyckelställning vid hushållningssällskap, i första hand cheftjänsteman. Beslut bör träffas efter överenskommelse från fall till fall med vederbörande sällskap om att sådan statsavlönad befattningshavare kvarstår i sällskapets anställning tills vidare i avvaktan på sällskapets överväganden om dess framtida administration. Denna tillfälliga anordning kan delvis behöva tillämpas under andra halvåret 1967. Vidare bör undantag från överförandet till lantbruksnämnderna få göras för sådana befattningshavare, som förklarar sig inte önska anställning vid lantbruksnämnd.

Utredningen tar även upp *vissa andra spörsmål* som hänger samman med verksamheten vid nämnderna och sällskapen under ett övergångsskede, huvudsakligen under andra halvåret 1967. Sålunda bör hushållningssällskapen få möjligheter att slutföra och avveckla sådana verksamhetsgrenar som de i fortsättningen inte alls eller i mindre omfattning kommer att syssla med. Som exempel härpå erinrar utredningen om förslaget att den medverkan i försöksverksamheten, varom avtal träffats med lantbruks-högskolan, skall fullföljas av sällskapen till utgången av år 1967. Hushållningssällskapens personalbehov för sådana ändamål bör i viss utsträckning kunna tillgodoses genom att tillträdet av en del befattningar hos lantbruksnämnderna får ske vid en lämplig tidpunkt efter den 1 juli 1967. I övrigt bör personal som överflyttats till lantbruksnämnderna vid behov få ställas till sällskapens disposition för att avsluta och avveckla verksamhetsgrenar hos sällskapen. Vakanser vid lantbruksnämnderna på tjänster som motsvaras av befattningshavare som kvarstår vid hushållningssällskapen bör under en övergångstid i lämplig utsträckning kunna fyllas genom att de senare förordnas att tills vidare som extra befattningshavare hos nämnden fullgöra motsvarande göromål. Sådana tillfälliga anställningar bör inte särskilt ledigförklaras.

Vidare föreslår utredningen riktlinjer för att lösa vissa ekonomiska spörsmål under övergångsskedet. Utredningen påpekar sålunda att en del personal som övergångsvis kvarstår i anställning hos hushållningssällskap kan vara sådan som nu är avlönad med statsmedel från de för sällskapens

verksamhet anvisade omkostnads- och avlöningsanslagen. Så länge befattningar hos lantbruksnämnd, vilka är avsedda för motsvarande arbetsuppgifter, ännu inte tillsatts eller tillträtts, uppstår på nämndens anslag en besparing motsvarande lönekostnaden för vederbörande. I förekommande fall bör därför medel för att täcka hushållningssällskapens lönekostnader för dylika befattningshavare kunna disponeras genom överföring från nämndernas anslag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om sådana dispositioner. Dessutom kommer vissa andra kostnader för vilka medel nu disponeras från hushållningssällskapens omkostnadsanslag att övergångsvis kunna belasta sällskapen i viss utsträckning under budgetåret 1967/68. Detta gäller kostnader för årsmöten och andra sammanträden samt för åtgärder som författningsenligt kan komma att åligga dem under någon tid ävensom kostnader för försöksverksamheten och hyreskostnader för lokaler till vissa statsavlönade befattningshavare m. m. Utredningen föreslår med hänsyn till anförda förhållanden att medel för kostnader i samband med omorganisationen anvisas för budgetåret 1967/68.

Utredningen redovisar även vissa överväganden om *särskilda övergångsanordningar angående personal*. Sådana erfordras huvudsakligen för personal i relativt hög ålder som inte lämpligen kan beredas arbete med liknande uppgifter som de nu har samt t. ex. för befattningshavare som av hälso- eller andra skäl har nedsatt arbetsförmåga. Vidare kan övertalig personal komma att finnas lokalt bl. a. genom att omorganisationen får väntas medföra minskning av personalstyrkan i en del län och ökning i andra. Vissa åtgärder har vidtagits i syfte att i förväg undanröja eller överbrygga svårigheter vid övergången till en ny organisation. Sålunda har vissa tjänster i nämnder och sällskap vakantsatts. Lantbruksstyrelsen har i samråd med utredningen planerat och satt igång kurser för utbildning av personal med hänsyn bl. a. till uppgifter som kommer till eller får ändrat innehåll. Särskilda insatser för att under detta och följande budgetår kunna fylla behovet av sådan utbildning förbereds. Kurserna omfattar befattningshavare från såväl hushållningssällskap som lantbruksnämnder varigenom de får likvärdiga förutsättningar att skaffa sig ökat kunnande med inriktning på de kommande arbetsuppgifterna. Utredningen förutsätter vidare att lantbruksstyrelsen i kontakt med andra myndigheter på allt sätt söker medverka till att den nuvarande personalen bereds tillfredsställande anställningar i samband med omorganisationen.

Utöver de övergångsanordningar som gällande bestämmelser om övergångsstat m. m. innebär har utredningen funnit det angeläget att särskilda regler om *förtidspensionering m. m.* under vissa förutsättningar får tillämpas i samband med omorganisationen. Utredningen redogör härvid för de bestämmelser om pension och liknande förmåner som gäller för de anställda vid hushållningssällskapen. Vidare framhåller utredningen att personal som blir övertalig i samband med att staten övertar enskild verk-

samhet eller vid organisationsändringar på det statliga området av bilighetsskäl brukar erhålla viss gottgörelse. Utredningen lämnar vissa exempel härpå och föreslår att möjligheter öppnas att i samband med omorganisationen i vissa fall medge förtidspensionering eller andra avskedsförmåner av liknande innehåll som därvid tillämpats. Sådana bestämmelser bör gälla såväl beträffande sådana tjänstemän hos hushållningssällskapen som avlönas av medel från avlönings- eller omkostnadsanslag som beträffande tjänstemän vid de nuvarande lantbruksnämnderna.

Vissa punktvis förekommande personalspörsmål som uppmärksammats under utredningen föreslås få redovisas i särskild ordning. Detsamma gäller sådana ytterligare frågor som kan uppkomma bl. a. vid kommande förhandlingar.

Slutligen framhåller utredningen bl. a. att bestämmelserna för dispositionen av *fonden för stöd åt lantbruksmötesverksamheten* med hänsyn till ändrade förutsättningar bör omprövas.

Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m.

Utredningen erinrar inledningsvis om att 1965 års riksdagsbeslut i ämnet utgår från att sällskapen bör vara kvar som formellt fristående organ med uppgift bl. a. att vara *kontaktorgan* mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna. Enligt utredningen, som haft överläggningar med samtliga sällskap och med Hushållningssällskapens förbund, synes sällskapen allmänt vilja medverka härvid men från åtskilliga håll betvivlas att denna kontaktfunktion blir tillräcklig för att hålla intresset för medlemsanslutning vid liv. Möjligheterna och förutsättningarna för att bedriva *rådgivnings- och serviceverksamhet* har varit en förgrundsfråga vid överläggningarna. Sammanfattningsvis konstaterar utredningen följande.

Såväl förhållandena inom näringsgrenarna som hushållningssällskapens resurser är så olika i olika delar av landet, att det knappast kan påvisas en gemensam nämnare av dylika uppgifter, som skulle kunna bilda underlag för en i egen regi bedriven verksamhet hos samtliga sällskap. Även beträffande den verksamhet, som sällskapen bedriver i anslutning till sina egna gårdar eller vid olika inrättningar såsom veterinärlaboratorier, lantbrukskemiska stationer, frökontrollanstalter och fiskodlingsanstalter, är olikheterna stora. En del sällskap har en betydande rörelse, som de med all sannolikhet vill fortsätta och kan bedriva med ekonomiskt tillfredsställande resultat, medan andra sällskap har obetydlig eller ingen motsvarande verksamhet. En stor del av sällskapen synes vara inställda på att i samband med omorganisationen inrätta sig så att deras jordbruk och inrättningar får en central ställning i verksamheten. Några sällskap torde överväga att i varje fall för närmaste åren så gott som helt koncentrera sin verksamhet till dessa.

Vid överläggningarna med de olika sällskapen har som ett gemensamt önskemål framkommit att deras framtida resurser skall användas främst

i syfte att ta initiativ till nytta för utvecklingen av jordbruket och närstående näringsgrenar i det egna länet. Med denna utgångspunkt har olika framtida *organisationsformer* diskuterats, såsom bibehållen ställning som offentlig institution eller övergång till stiftelseform eller övergång till helt fristående organ.

I fråga om den förstnämnda huvudtypen har förutsatts att sällskapens nuvarande förmåner — viss skattebefrielse enligt 53 § kommunalskattelagen, tjänstbrevsrätt och möjlighet att mot nedsatt avgift få anslutning till det statliga pensionssystemet — i princip bibehålls, vilket utredningen förordar. Vid det andra alternativet kan enligt utredningen så inte bli fallet. Vid en sådan lösning får också frågan om förfogandet över de nuvarande tillgångarna och förvaltningen av donationsfonder tas under särskilt övervägande. Därjämte bortfaller uppgiften som kontaktorgan.

Såvitt hittills framgått synes hushållningssällskapen anse övervägande skäl tala för att de även i fortsättningen skall ha en status liknande den nuvarande. I valet mellan formen av officiell institution och stiftelseformen har övervägande antalet sällskap ansett den förra vara att föredra. Vid vissa sällskap, som har relativt små tillgångar och där möjligheterna att på sikt bedriva egen verksamhet starkt ifrågasatts, har intresse för stiftelseformen visat sig förefinnas.

Under fortlöpande kontakt mellan utredningen och Hushållningssällskapens förbund har ett utkast till *kungörelse* utarbetats, avseende framtida stadgebestämmelser m. m. för hushållningssällskap, som kvarstår som offentlig institution med av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. Det har därvid förutsatts att i den mån hushållningssällskap kommer att ägna sig åt arbetsuppgifter, som ligger inom lantbruksnämndernas arbetsfält, detta skall ske i samråd med lantbruksstyrelsen eller, efter styrelsens bestämmande, med lantbruksnämnderna. Hithörande frågor bör lösas genom överenskommelser mellan staten och hushållningssällskapen, varvid ekonomiska avtal kan aktualiseras. Utredningen föreslår bl. a. en förenklad procedur för val av de ombud, som utövar beslutanderätt på hushållningssällskapens sammanträden. De skulle enligt förslaget i fortsättningen benämnas fullmäktige i stället för lantbruksombud. Genom att förlägga valproceduren till hushållningssällskapens sammanträden synes radikala förenklingar av valet bli möjliga. Vidare förutsätts bl. a. att hushållningssällskapsräkenskaper och förvaltning skall granskas av tre revisorer varav en utses av länsstyrelsen och två av hushållningssällskapet.

Vid överläggningarna har vidare framgått att hushållningssällskapen vill ha möjlighet att åstadkomma *större verksamhetsområden* än de nuvarande antingen genom en organiserad samverkan mellan närliggande sällskap eller genom sammanföring av två eller flera sällskap till att bilda en enhet. Det föreliggande kungörelseförslaget innehåller icke några bestämmelser, som begränsar befogenheterna att genomföra ombildning

till större verksamhetsområden. Utredningen har i sammanhanget tagit upp frågor om dispositionsbestämmelser för donationsfonder m. m. i samband med fusion.

Utredningen har även behandlat frågor om vissa *ersättningar till hushållningssällskap av statsmedel*. Härvid erinrar utredningen inledningsvis bl. a. om att enligt uttalande av departementschefen i prop. 1965: 100 behovet av direkta statsbidrag till hushållningssällskapen för deras verksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens område bortfaller. Jordbruksutskottet (JoU 1965: 17) framhöll att i den mån sällskapen åtar sig statliga uppgifter, frågan om statligt vederlag härför bör prövas i sådant sammanhang. Som exempel på tjänster för vilka sällskapen bör åtnjuta ersättning nämner utredningen insatser som kontaktorgan, nämligen genom sammankomster för diskussion angående rationaliseringsverksamheten, medverkan vid anordnande av kurser m. m., utgivande av publikationer som behandlar rationaliseringsverksamheten etc. Vidare bör ersättning utgå då de statliga organen anlitar hushållningssällskaps gårdar och anläggningar för kurser demonstrationer, försök m. m. I övrigt kan tjänster av olika slag komma i fråga allt efter de lokala förutsättningarna och de verksamhetsgrenar som kommer att bedrivas av de olika sällskapen. Avtal om ersättningar bör då kunna träffas antingen som normerande avtal eller som överenskommelser från fall till fall för särskilda uppdrag. Utredningen föreslår att medel för att betala av hushållningssällskapen utförda tjänster anvisas på en särskild post under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag. För budgetåret 1967/68 beräknar utredningen medelsbehovet till 300 000 kr.

I den mån ersättning för hushållningssällskaps tjänster som kontaktorgan utgår genom att lantbruksnämnden utför de administrativa uppgifter som hänger samman med kontaktverksamheten bör olika ersättningsanordningar väljas i olika sammanhang, bl. a. beroende på hur sällskapen ordnar sin administration. Utredningen anför.

Hushållningssällskap, som avser att ha relativt omfattande verksamhet, torde själva vilja hålla administrativ personal för hela sin verksamhet och då helst uppbära kontant ersättning även för administration avseende kontaktverksamheten. Företrädare för en del sällskap med små tillgångar har understrukit det angelägna i att administrationskostnaderna för den framtida verksamheten bringas ner till ett minimum, så att tillgångarna i största möjliga utsträckning kan användas till sådana speciella ändamål, som från tid till annan bedöms vara mest angelägna. Alternativ med administrationen anknuten till lantbruksnämnden eller med endast deltidsanställd administrativ personal blir då aktuella. I sistnämnda fall torde sällskapen exempelvis önska anlita särskilda befattningshavare hos lantbruksnämnden. Vad beträffar arbetsuppgifter som kan fullgöras utan att inkräkta på tjänsten, torde tjänsteman hos lantbruksnämnd kunna åta sig dem som eget uppdrag. I andra fall får överenskommelse mellan sällskap och nämnd övervägas. Från vissa sällskap och Hushållningssällskapens förbund har framhållits att vederbörande tjänsteman i vad rör sällskapets förvaltning

bör vara underställd och ansvarig direkt inför sällskapets förvaltningsutskott. Att så bör vara fallet synes utredningen självklart.

Hushållningssällskapens tillgångar har närmare kartlagts av utredningen. Hushållningssällskapens tillgångar och skulder år 1965 redovisas i tabell, som återges på s. 62. Som framgår av tabellen uppgår överskottet av tillgångar över skulder inkl. sällskapens fonder och reserverade medel till 48 milj. kr. Bl. a. som en följd av olika bokföringssystem hos de olika sällskapen torde de redovisade talen ej kunna göras till föremål för en entydig tolkning. Sällskapens tillgångar utgörs till betydande del av fastigheter för vilka redovisade värden ej överensstämmer med de verkliga. Hushållningssällskapen disponerar över totalt 179 fastigheter, varav bl. a. 92 jordbruksfastigheter och 40 stadsfastigheter. Av fastigheterna äger sällskapen 137, arrenderar 39 medan övriga disponeras på annat sätt. Det sammanlagda taxeringsvärdet för de av sällskapen ägda fastigheterna uppgår till i det närmaste 55 milj. kr.

Utredningen begränsar sig i fortsättningen huvudsakligen till frågor om sällskapens fonder och reserverade medel. Hushållningssällskapens fonder har därvid uppdelats på följande två grupper: a) donationsfonder, bildade av egendom som överlämnats till sällskapet som gåva eller på grund av testamente för att av sällskapet användas för visst ändamål, b) fonder eller reserverade medel, som sällskapen avsatt av överskottsmedel av verksamheten för att användas för vissa bestämda ändamål. Frågan huruvida staten har anledning att ställa anspråk på återbetalning av vissa medel bör enligt utredningens mening ställas i beroende av vilken status hushållningssällskapen framdeles kommer att få. Om sällskap behåller sin nuvarande karaktär av offentligt organ med av Kungl. Maj:t fastställda stadgar talar mycket för att det hålls intakt i fråga om förmögenhetstillgången. Sedan statsmakterna tagit ställning i princip till hithörande frågeställningar, bör staten föranstalta om förhandlingar med hushållningssällskapen, bl. a. om ekonomiska uppgörelser.

Hushållningssällskapens tillgångar och skulder år 1965

Län	Tillgångar	Skulder						Be- hållning ¹		
		Totala tillgångar	Totalt belopp	Därav till av sällska- pet av- satta fonder	Andra av sällskapet förvalt. fonder		Av skpt till sär- skilda ändamål reserv. medel		Tillgång utöver skulder (nettotill- gångar)	För särskil- da ända- mål reser- verade me- del ej upp- tagna i balansen
					Hskpt tillhöriga fonder	Andra tillhöriga fonder				
AB	2 571 741	2 371 287	246 856	49 474	—	117 906	200 454	—	615 000	
C	3 430 405	2 926 123	—	899 026	9 534	215 121	504 282	² 165 047	1 783 000	
D	2 250 080	1 834 293	—	521 133	—	208 156	415 787	—	1 145 000	
E	6 241 772	6 125 489	115 000	1 607 203	143 886	184 376	116 283	—	2 023 000	
F	3 127 335	2 874 817	121 800	248 761	10 134	49 626	252 568	—	673 000	
G	2 369 798	2 119 150	103 540	399 777	—	193 102	250 648	—	947 000	
H	5 094 682	4 637 493	153 806	171 694	—	335 598	457 189	² 79 897 ³ 6 863	1 198 000	
I	2 867 374	2 778 316	246 724	365 218	—	30 260	89 058	—	731 000	
K	6 162 259	6 117 555	100 000	118 566	17 867	255 186	44 704	—	518 000	
L	9 533 561	9 404 299	450 000	151 081	—	339 158	129 262	³ 721 174	1 070 000	
M	14 846 079	14 705 899	—	—	—	4 905 000	140 180	—	5 045 000	
N	11 898 577	11 842 684	531 867	879 634	—	—	55 893	—	1 467 000	
O	4 300 737	3 489 375	58 771	829 090	—	601 800	811 362	—	2 301 000	
Pn	3 200 969	2 632 472	—	988 819	—	181 228	568 497	—	1 739 000	
Ps	3 203 851	2 455 174	—	—	—	248 702	748 677	² 2 317 124 ³ 612 125	3 315 000	
R	15 216 889	15 166 089	183 178	11 424 995	—	250 000	50 800	—	11 909 000	
S	5 316 869	4 888 183	144 718	—	175 640	506 059	428 686	—	1 079 000	
T	4 467 292	3 695 377	343 142	249 822	—	326 252	771 915	—	1 691 000	
U	1 583 275	1 320 109	109 000	—	18 931	13 471	263 166	—	386 000	
W	2 498 194	2 275 329	—	1 329 251	210	8 023	222 865	—	1 560 000	
X	3 118 364	2 582 481	279 442	36 580	13 060	246 286	535 883	—	1 098 000	
Y	4 010 738	3 878 371	569 681	311 818	224 763	482 631	132 367	—	1 497 000	
Z	3 253 140	3 227 112	—	221 487	104 177	93 737	26 028	³ 973 072	341 000	
AC	6 353 487	6 306 981	—	203 257	—	1 828 638	46 506	—	2 078 000	
BD	6 560 812	5 909 664	15 736	259 922	314 496	864 912	651 148	—	1 792 000	
Hela landet	133 478 330	125 564 122	3 773 261	21 266 608	1 032 698	12 485 228	7 914 208	² 2 562 068 ³ 2 313 234	⁴ 48 001 000	

¹ Tillgångar utöver skulder; häri ingår sällskapens fonder och reserverade medel.

² Hushållningssällskapet tillhöriga.

³ Andra tillhöriga.

⁴ Därjämte förvaltar några förvaltningsutskott, däribland i Malmöhus län och Älvsborgs läns södra område, betydande fondmedel såsom styrelser för särskilda stiftelser. I andra fall disponerar hushållningssällskap avkastning från donationer, som förvaltas av särskilda styrelser. Som exempel kan nämnas stiftelsen C. R. Prytz' donation.

Anslagsberäkningar och kostnadsfrågor

Inkomst- och utgiftsförändringarna under budgetåret 1967/68 till följd av den föreslagna omorganisationen framgår av följande i betänkandet redovisade sammanställning.

	Belopp enligt riks- stat 1966/67	Beräknad inkomst 1967/68	Inkomst- ökning
Inkomster:			
Uppbörd i statens verksamhet			
Inkomster vid lantbruksnämnderna	1 700 000	3 000 000	<u>1 300 000</u>
		Summa inkomstökning	1 300 000
	Beräknad utgift 1966/67	Beräknad utgift 1967/68	Utgifts- ökning
Utgifter:			
Lantbruksstyrelsen:			
Avlöningar	5 356 000	6 480 000	1 124 000
Omkostnader	953 000	1 360 000	407 000
Lantbruksnämnderna:			
Avlöningar	19 061 000		
Hushållningssällskapen:		37 790 000	2 121 000
Avlöningar	16 608 000		
Lantbruksnämnderna:			
Omkostnader	4 555 000		
Hushållningssällskapen:		10 330 000	1 380 000
Omkostnader	4 395 000		
Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållnings- sällskap	82 000	200 000	<u>118 000</u>
		Summa utgiftsökning	5 150 000
		Avgår inkomstökning	1 300 000
		<u>Utgiftsökning, netto</u>	<u>3 850 000</u>
Erforderligt engångsanslag			
Lantbruksnämnderna:			
Engångsutrustning		3 630 000	3 630 000

Härtill kommer tidigare berörda särskilda kostnader för budgetåret 1967/68 i samband med omorganisationen. Beloppet bör enligt utredningen få bestämmas senare. Utredningen uppskattar medelsbehovet till storleksordningen 0,5—1 milj. kr.

Vid anslagsberäkningen har utredningen utgått från att vissa personal- och övriga kostnader för organisationen, vilka f. n. bestrids över s. k. saksanslag, i fortsättningen bör tas upp under avlönings- och omkostnadsanslag. För att få ett rättvisande uttryck för de nuvarande statliga kostnaderna i jämförelse med vad som beräknas för den nya organisationen har utredningen i sammanställningen för budgetåret 1966/67 tagit med de belopp som under resp. saksanslag är att hänföra till administrativa kostnader. Anslag som bortfaller genom omorganisationen har i berörda delar inarbetats i sammanställningen. Anslagsberäkningen har grundats på de

för budgetåret 1966/67 i 1966 års riksstat angivna beloppen. Förhandlingsöverenskommelsen den 22 juli 1966 om tjänstemannalönerna har inte kunnat beaktas i beräkningarna.

Avlönings- och omkostnadsstaterna för lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna beräknar utredningen närmare enligt följande.

Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

1. Avlöningar till tjänstemän	6 289 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	41 000
3. Ersättningar till sakkunniga	150 000
	<hr/>
	Summa kr. 6 480 000

I anslagsposten Avlöningar till tjänstemän har räknats in dels ett belopp av 100 000 kr., som enligt utredningens mening erfordras för att möjliggöra den tillfälliga personalförstärkning som behövs för att genomföra omorganisationen, dels 100 000 kr. för vikariats- och övertidsersättningar. Anslagsposten har vidare räknats upp med 1 164 000 kr. till följd av den föreslagna personalökningen.

Anslagsposten Ersättningar till sakkunniga har räknats ned med 55 000 kr. till följd av att viss lönekostnad förts över till anslagsposten Avlöningar till tjänstemän.

Lantbruksstyrelsen: Omkostnader

1. Sjukvård m. m.	16 000
2. Reseersättningar	396 000
3. Expenser	530 000
4. Publikationstryck	18 000
5. Upplysningsverksamhet	300 000
6. Kostnader för viss informationsverksamhet	100 000
	<hr/>
	Summa kr. 1 360 000

Anslagsposterna Sjukvård m. m., Reseersättningar och Expenser har räknats upp med resp. 3 000, 102 000 och 189 500 kr. till följd av den föreslagna personalökningen om sammanlagt 42 personer.

Anslagsposten Upplysningsverksamhet har som tidigare berörts räknats upp med 200 000 kr.

Lantbruksnämnderna: Avlöningar

1. Avlöningar till tjänstemän	36 979 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	250 000

3. Ersättningar till sakkunniga m. m.	171 000
4. Arvodet till ordsombuden	390 000
	Summa kr. 37 790 000

Avlöningskostnaden för de nya nämnderna beräknar utredningen vid fullt utbyggd organisation uppgå till 40 266 000 kr. Härav utgör lönekostnaderna för den personal, som sysslar med fiske och hemkonsulentverksamhet, 1 063 000 kr. resp. 990 000 kr. Utredningen räknar med en personalstyrka av 1 508 personer. Under de två budgetåren 1968/69 och 1969/70 räknar utredningen med ett tillskott av sammanlagt 82 personer. Lönekostnaderna för dessa beräknas till 2 476 000 kr. För budgetåret 1967/68 beräknas lönekostnaderna således till (40 266 000 — 2 476 000 =) 37 790 000 kr.

I anslagsposten Avlöningar till tjänstemän ingår bl. a. ett belopp om 1 milj. kr. för tillfällig personal samt ett belopp om 200 000 kr. till övertids- och vikariatsersättningar.

Lantbruksnämnderna: Omkostnader

1. Sjukvård m. m.	85 000
2. Reseersättningar	7 250 000
3. Expenser	2 320 000
4. Kostnader i samband med projekteringsverksamheten	300 000
5. Ersättningar till hushållningssällskapen för medverkan i nämndernas verksamhet	300 000
6. Ersättning för driftsintrång på demonstrationsgårdar	75 000
7. Beställningsverksamhet	1 000
	Summa kr. 10 331 000

Särskilda uppbördsmedel:

Inkomst av beställningsverksamhet	1 000
	Nettoutgift kr. 10 330 000

Anslagsposterna Sjukvård m. m., Reseersättningar och Expenser har beräknats med utgångspunkt från en personalstyrka av 1 426 personer. Anslagsposten Kostnader i samband med projekteringsverksamheten har dels till följd av intensifierad verksamhet, dels till följd av att vissa arbetsuppgifter flyttats över till nämnderna räknats upp med 100 000 kr. I fråga om motiveringen för de föreslagna nya anslagsposterna Ersättningar till hushållningssällskapen för medverkan i nämndernas verksamhet, Ersättning för driftsintrång på demonstrationsgårdar och Beställningsverksamhet torde få hänvisas till den föregående redogörelsen (resp. s. 60, 26 och 50). Den nya uppbördsposten Inkomst av beställningsverksamhet är avsedd för bokföring av inflytande ersättningar för beställningsverksamheten.

Lantbruksnämndernas omkostnader vid en helt utbyggd organisation 1969/70 i enlighet med utredningens förslag beräknas efter 1965 års kostnadsnivå till 10 645 000 kr.

Höjningen av anslaget till *utbildningskurser* från 82 000 kr. till 200 000 kr. motiverar utredningen med att utbildningsfrågorna måste ges ökad vikt i samband med omorganisationen. Beträffande anslaget till *engångsutrustning* vid lantbruksnämnderna, vilket föreslås föras upp med 3 630 000 kr., hänvisar utredningen till sina i det föregående redovisade beräkningar (s. 49).

Remissyttrandena m. m.

Remissinstanserna ansluter sig allmänt i allt väsentligt till utredningens förslag vad gäller såväl huvuddragen i den nya lantbruksorganisationens verksamhet som den närmare utformningen av organisationen m. m. Viss huvudsakligen mera detaljbetonad kritik framförs dock mot utredningens förslag på flera punkter. I det följande redogörs främst för yttranden där sådan kritik framförts.

Beträffande åtgärderna för *strukturanpassning* har ett par remissinstanser tagit upp frågan om ansvarsfördelningen mellan skogsvårdsorganisationen och lantbruksnämnderna vad gäller verksamheten med strukturförbättring i skogsmark. Sålunda framhåller *skogsstyrelsen* att den skogliga aspekten vid överförandet av nedlagd jordbruksjord till skogsbruk enligt nu gällande ansvarsfördelning helt åvilar skogsvårdsorganisationen. Styrelsen erinrar om att skogsvårdsstyrelserna sedan några år bedriver företagsekonomisk rådgivning i samarbete med hushållningssällskap och fr. o. m. år 1966 även med lantbruksnämnder. Med nuvarande uppdelning synes det styrelsen vara mest ändamålsenligt att lantbruksnämnderna ansvarar för den skogliga företagsplanering, som i enskilda fall direkt föransleds av strukturanpassningsprojekt, medan skogsvårdsstyrelserna svarar för den allmänna skogliga företagsekonomiska planeringen och rådgivningen. I avvaktan på skogspolitiska utredningens förslag bör enligt styrelsens mening lantbruksnämndernas skogliga personal f. n. inte utökas. Styrelsen bedömer det som fullt möjligt för skogsvårdsstyrelserna att som beställningsuppdrag handlägga de ökade uppgifter i fråga om skogsvärdering, skoglig företagsplanering samt skötseln av skogen på nämndernas fastigheter som under de närmaste åren kan aktualiseras av den förväntade ökningen av nämndernas köp och försäljningar av fastigheter. *Domänstyrelsen* framhåller betydelsen av att nämnderna vid planeringen av markanvändningen i ökad omfattning även tar hänsyn till skogsbolagens och domänverkets intressen, då behovet av skogsmark för arronderingsförbättringar av enskilda jordbruk minskar eller bortfaller. Nämnderna har enligt styrelsens erfarenhet tidigare inte tillräckligt beaktat storskogsbrukets

intressen i hithörande frågor. I anslutning härtill förordar styrelsen att i rådgivande grupp vid lantbruksnämnd skall ingå företrädare för bondeskogsbruket samt skogsbolag och övrigt storskogsbruk.

I fråga om lantbruksnämndernas projekterings- och serviceverksamhet föreslår *lantbruksnämnden* och *hushållningssällskapet i Gotlands län* att nämnderna får åta sig mer sådan verksamhet än vad utredningen föreslagit. Som exempel nämner nämnden och sällskapet byggnadsprojekteringen och planeringen av trädgårdsanläggningar. Där tillgång på privata och fristående projektörer och annan servicepersonal saknas uppstår stora svårigheter om nämnderna inte åtminstone under en övergångstid tar upp hela den verksamhet på området som bedrivits av sällskapen.

Vad angår försöksverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden framhåller *styrelsen för lantbrukshögskolan* att en rad förutsättningar måste vara uppfyllda för att denna efter den föreslagna omorganisationen skall fungera på ett tillfredsställande sätt. Sålunda anser styrelsen att den s. k. länsförsöksverksamheten vid överförandet till högskolan bör ges en kostnadsram av minst 1 milj. kr. i inledningsskedet. Annan lokalt inriktad försöksverksamhet bör så långt möjligt samordnas med högskolans verksamhet. Lantbruksnämndernas medverkan i högskolans försöksverksamhet bör regleras genom avtal i överensstämmelse med vad som gäller för hushållningssällskapen. Lantbruksnämnderna bör efter samråd med högskolan tillhandahålla försöksteknisk utrustning och årligen erhålla ersättning härför genom de avtalsmässigt reglerade försöksersättningarna. Den i utredningen föreslagna kostnadsramen för utrustningen är otillräcklig och omfattar över huvud taget inte trädgårdsförsöken. En uppräknig är därför nödvändig. Den av lantbruksnämnderna tillhandahållna personalen för försöksverksamheten bör vara årsanställd. Hushållningssällskapen bör om möjligt ombesörja all verksamhet med anläggning, skötsel och skörd av försöken under år 1967. I likhet med styrelsen för lantbrukshögskolan anser bl. a. *lantbruksstyrelsen* att hela fältförsöksarbetet under år 1967 bör utföras av hushållningssällskapen. För en fast anknötning av personalen i försökspatrullerna till lantbruksnämnderna uttalar sig även *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* och *SACO*.

Hushållningssällskapens förbund framhåller att utredningens förslag kan medföra att en dubbelorganisation för fältförsökens utförande erhålls i vart fall i de större och mera betydande jordbrukslänen. Med hänsyn till de redan nu stora investerings- och driftkostnaderna för dessa förefaller det förbundet i hög grad tveksamt om även lantbruksnämnderna bör utrustas med försökspatruller och allt vad därmed följer. Sällskapen har successivt byggt upp och skaffat sig en utrustning för försöksändamål som i mycket replierar på sällskapens gårdar. Dessa förhållanden bidrar till att hålla kostnaderna nere. Nämnderna torde inte få sådana möjlig-

heter. Det syns då riktigast att även i fortsättningen knyta an till och utnyttja den utrustning och apparatur som redan finns. Samverkan mellan lantbrukshögskolan och sällskapen i vad avser försöken har inte lämnat sådana erfarenheter att det nu är motiverat att ändra och begränsa utrymmet för redan befintlig organisation samt att för de statliga försöken bygga upp en ny sådan med de kostnader detta innebär. Förbundet anför vidare bl. a. att det torde finnas goda förutsättningar för att i samverkan mellan nämnder och sällskap finna en tillfredsställande lösning på de samordningsproblem som följer med att jordbruks- och trädgårdskonsulenterna fortsättningsvis är placerade hos nämnderna och att sällskapen får svara även för de statliga försökens utförande.

Flera hushållningssällskap framför invändningar mot att länsförsökens antal minskas och uttrycker önskemålet att det regionala bitrådet åt lantbrukshögskolan vad gäller såväl riks- som länsförsöken även skall kunna uppdras åt sällskapen. *Lantbruksstyrelsen* förutsätter att lantbrukshögskolan även i fortsättningen skall äga avtala med bl. a. hushållningssällskapen om att utföra riks försök. *Sveriges lantbruksförbund* och *RLF* finner det önskvärt att lantbruksnämnderna utöver den försöksram som fastställs av lantbrukshögskolan skall kunna utföra lokala försök eller privata beställningsförsök. Härigenom skulle en del av den stelhet som utmärker en riksprogrammering av försöksverksamheten kunna undvikas.

För att i framtiden trygga en lämplig sammansättning av distriktsförsöksnämnderna inom trädgårdssektorn förordar *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* att i nämnderna skall ingå representanter för olika produktionsgrenar inom näringen samt förslagsvis tre trädgårdskonsulenter för skilda ämnesområden.

I fråga om husdjurskontrollen och stambokföringen framhåller bl. a. *flera lantbruksnämnder* och *hushållningssällskap* nödvändigheten av att lantbruksnämnderna under en övergångstid medverkar vid kontrollverksamheten. Beträffande övriga uppgifter inom växtodlings- och husdjursområdet berör remissinstanserna särskilt frågan om berberisbekämpning. *Lantbruksstyrelsen* anser att de bidrag som nu utgår för berberisbekämpning i fortsättningen bör få disponeras av lantbruksnämnderna. Även *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* anser att nämnderna bör ta initiativ till och utföra berberisbekämpning. Enligt styrelsens mening bör vidare nämnderna bistå anstalten med inspektion av växtmaterial från utlandet på orter där anstalten saknar personal härför.

Vad gäller lantbruksnämndernas handläggning av trädgårdsfrågor anser som tidigare berörts *lantbruksnämnden* och *hushållningssällskapet i Gotlands län* att denna även bör kunna omfatta s. k. allmän trädgårdsrådgivning. *Hushållningssällskapens förbund* framhåller att trädgårdsskötselns roll i fritids- och friluftsverksamheten är mycket betydande

och finner det starkt motiverat med ett fortsatt stöd härtill ehuru i andra former än f. n. Liknande synpunkter framförs av *lantbruksstyrelsen*, som anser att frågan om fortsatt statsstöd till den allmänna trädgårdsrådgivningen bör prövas i annat sammanhang, eventuellt i samband med statliga åtgärder i fråga om landskapsvård och fritidssysselsättning. *TCO* anser att ifrågavarande verksamhet bör handhas av hushållningssällskapen och att bidrag härför bör lämnas av stat och landsting. Behovet av tjänstemän för ändamålet bedömer *TCO* till minst en per län.

Synpunkter på utredningens bedömning av behovet av personal för uppgifterna på trädgårdsnäringens område framförs av vissa remissinstanser. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* påpekar att det behövs en konsulent i Kronobergs län där det under senare år uppstått en omfattande bärödling i anslutning till tidigare yrkesfruktödlingar kring Urshult. *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* anser att ytterligare en konsulenttjänst erfordras med placering i övre Norrland. Förbundet understryker vidare vikten av att konsulenter verkar inom större områden än det län vari de placeras. *SACO* ifrågasätter om inte västra Sverige blivit missgynnade när det gäller trädgårdsrådgivningen och finner det befogat att även där inrätta en konsulentcentral av liknande typ som i Stockholm och Malmö. Denna borde i första hand få en odlingskonsulent och en konsulent i företagsekonomiska frågor.

Frågorna om jordbruksstatistik och företagsregister behandlas närmare av några remissinstanser. *Statens jordbruksnämnd* förordar att hushållningssällskapens gillesombud under en övergångstid anlitas som uppgiftslämnare till årsväxtrapporteringen. *Statistiska centralbyrån* förutsätter att lantbruksorganisationen svarar för eventuella kostnader för ersättning till gillesombuden härför.

Statskontoret understryker betydelsen av att uppläggningsen av olika slags data inom förevarande sektor av näringslivet sker så att materialet kan infogas i ett större samhällsekonomiskt sammanhang. Ämbetsverket betonar vidare att utformningen av företagsregistret bör ske med beaktande av de synpunkter som fastighetsregisterutredningen har att lägga till grund för sitt arbete. Enligt *statens jordbruksnämnds* mening bör företagsregistret även kunna användas som underlag för planläggning av den ekonomiska försvarsberedskapen samt tjäna till ledning för uttagning av traktorer och hästar till bl. a. krigsmakten och civilt försvaret. Enligt *lantbruksstyrelsen* bör en närmare prövning av företagsregistrets innehåll göras i samband med att detta definitivt utformas. Några remissinstanser, bl. a. *statistiska centralbyrån*, *Sveriges lantbruksförbund* och *RLF*, framhåller angelägenheten av att sekretessfrågan i samband med statistikuppgifterna snarast utreds. De båda sistnämnda remissinstanserna ifrågasätter vidare bl. a. om inte utredningen underskattat behovet av arbetskraft för företagsregistrets å-jourhållning.

I sammanhanget erinrar *statistiska centralbyrån* om att de föreslagna ändringarna av formerna för uppgiftsinsamlingen till de olika statistikgrenarna aktualiserar en ändring av bestämmelserna på området.

Vad gäller den veterinära verksamheten ifrågasätter bl. a. *veterinärstyrelsen* om inte någon slags provisorisk anknytning av hushållningssällskapens veterinäravdelningar, i varje fall de laboratorier som sällskapen inte förmår driva, bör ske till lantbruksnämnden i vederbörande län. *Statens veterinärmedicinska anstalt*, som delar utredningens uppfattning att det inte är nödvändigt att inrätta särskilda veterinära befattningar, förordar att länsveterinären ingår i strukturdelegation eller på annat sätt knyts till lantbruksnämnden. *Veterinärväsendeutredningen* framhåller att ett fast årsarvode till en särskilt utsedd veterinär såsom expert skulle underlätta ett mera kontinuerligt utnyttjande av veterinär även i detaljfrågor. Då hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier i fortsättningen inte kan räkna med att få disponera medel från hushållningssällskapen och laboratorierna behöver vissa förskottsmedel för att bestrida löner m. m. bör enligt utredningens mening ett särskilt förslagsanslag anvisas för detta ändamål. Även veterinärstyrelsen och statens veterinärmedicinska anstalt föreslår åtgärder för att förbättra laboratoriernas likviditet. Utredningen anser det vidare motiverat att veterinärstyrelsen som administrativ huvudman för veterinärväsendet i riket i samråd med riksrevisionsverket och laboratoriernas huvudmän snarast tar upp frågan om en översyn av den vid laboratorierna tillämpade taxan så att en ny taxa kan träda i kraft redan den 1 juli 1967.

I detta sammanhang torde få redogöras för den i inledningen nämnda skriften av *Hushållningssällskapens förbund* om åtgärder för att säkerställa den fortsatta driften av sällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier samt för remissyttrandena över densamma.

Förbundet erinrar inledningsvis om att laboratoriernas verksamhet undan för undan har ändrat karaktär. En rad undersökningar, obduktioner m. m., som tidigare utförts centralt av statens veterinärmedicinska anstalt, har successivt överflyttats till sällskapens laboratorier. En annan utvecklingstendens är att laboratorierna från att till en början ha varit helt inriktade på veterinär service och hjälp åt djurägare i allt större utsträckning anlitas för allmän- och livsmedelshygieniska uppgifter. Laboratoriernas taxor fastställs enligt av Kungl. Maj:t utfärdad reglemente av veterinärstyrelsen, som därvid följer vad som gäller för statens veterinärmedicinska anstalt. Anstaltens taxesättning innebär inte full kostnadstäckning. Trots sällskapens stöd samt bidrag från landsting och jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har laboratoriernas driftresultat undan för undan försämrats. Underskotten har eliminerats med vissa från svinhälso-kontrollen härrörande fonderade medel. På så sätt har sagda kontroll fått i betydande grad subventionera övrig laboratorieverksamhet.

Beträffande laboratoriernas insatser och uppgifter av allmännyttig karaktär anför förbundet bl. a. följande.

Laboratoriernas personal och utrustning utgör en beredskap som kan utnyttjas dels för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, dels för de regionala hälsovårdsmyndigheternas undersökningar och åtgärder vid salmonellainfektioner och matförgiftningar, vid sjukdomsutbrott där vattensmitta befaras samt vid förekomst av andra vattenföroreningar m. m. Medverkan från laboratorierna ingår som ett led i myndigheternas planering för krig och beredskap, bl. a. i fråga om åtgärder mot bakteriologisk krigsföring. Dylik medverkan kräver förberedelser av olika slag.

Förbundet framhåller, att i och med omorganisationen av statens lantbruksorganisation torde något omkostnadsanslag av hittillsvarande slag inte längre komma att utgå till sällskapen. Dessa kommer således inte att erhålla något statligt anslag, vars uppbärande kan sägas inrymma skyldighet eller plikt att svara för kostnader av allmännyttig karaktär. Sällskapen har inte heller egna eller andra resurser för ifrågavarande ändamål.

Vid förbundets överläggningar med berörda sällskap har framkommit, att man från sällskapens sida är beredd att fortsätta laboratorieverksamheten, om statsmakterna så önskar och under förutsättning att sällskapen erhåller ersättning av statsmedel för kostnaderna för uppgifter och insatser av allmännyttig karaktär. Förbundet utgår ifrån att storleken av eventuell ersättning, bestämmelserna härför, m. m. blir föremål för överläggningar mellan statsmakterna och sällskapen.

Styrelserna för *statens bakteriologiska laboratorium* och *statens institut för folkhälsan* understryker starkt den betydelse sällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier har även för deras verksamhet. De förordar, att åtgärder vidtas för att säkra en fortsatt drift av laboratorierna i hittillsvarande omfattning. Att en regional laboratorieverksamhet av det slag sällskapen bedriver oundgängligen måste upprätthållas vitsordas vidare av *veterinärstyrelsen*. Styrelsen erinrar om att i de fall taxan för laboratorierna inte täcker kostnaderna beror det på det allmännas intresse av att inte genom kostnaden avskräcka allmänheten från att insända material, som kan vara av betydelse för att på tidigt stadium upptäcka olika smittsamma sjukdomar. Praktiskt taget all salmonella i fjäderfäbesättningar har upptäckts på djur som insänts för obduktion. Styrelsen framhåller, att det främst är obduktionerna som ger dålig kostnadstäckning. En obduktion av en höna drar en kostnad av 30—40 kr. samtidigt som avgiften är 5 kr.

Om behov av statsbidrag till sällskapens laboratorieverksamhet föreligger bör enligt *riksrevisionsverkets* mening medel härför anvisas under ett maximerat anslag.

Vad gäller lantbruksnämndernas befattning med fiskerifrågor ifrågasätter *fiskeristyrelsen*, om inte utredningen övervärderat fritidsfiskeutredningens betydelse för lösandet av den lokala fiskeriadministrations problem. Enligt styrelsens mening borde lantbruksorganisationsutredningen ha framlagt förslag till principlösningar i fråga om t. ex. huvudmannaskap, stationering samt ansvars- och befälslinjer. Styrelsen erinrar om att fiskerinämden f. n. står i centrum för hushållningssällskapens fiskerierorganisation. Gällande bestämmelser härom återfinns i Kungl. Maj:ts brev den 16 november 1962 till fiskeristyrelsen angående föreskrifter i anledning av upphävandet av kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 502) angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskets främjande. Styrelsen förordar att någon form av nämndinstitution organiseras och knyts till de nya lantbruksnämnderna i länen. Till allmän motivering härför framhåller styrelsen betydelsen av den lokala anknytning beträffande fiskefrågor som fiskerinämderna innebär. Denna lokala sakkunskap är ovärderlig för utredningar i många fiskeekonomiska och fiskesociala frågor inom styrelsens verksamhetsområde. Ur mera speciell synpunkt erinrar styrelsen i sammanhanget vidare om att lantbruksnämnderna enligt utredningens förslag tills vidare bör överta hushållningssällskapens roll som lokalorgan för insamling av fiskestatistiken. Fiskerinämderna bör ha att beakta såväl yrkesfiskets som fritidsfiskets intressen. Eventuellt bör även representation i nämnderna beredas det organiserade jordägarintresset vilket i stor utsträckning sammanfaller med det s. k. fiskevattensägarintresset.

Lantbruksnämnden i Göteborgs och Bohus län föreslår att en särskild fiskeridelegation inrättas vid lantbruksnämnden i länet med hänsyn bl. a. till havsfiskets betydelse för sysselsättningen i länet. *Hushållningssällskapet i Kalmar län* anser att motsvarigheter till nuvarande fiskerinämd, nämligen fiskerikommittéer, bör knytas till lantbruksnämnderna. Några remissinstanser, bl. a. *länsstyrelsen i Skaraborgs län* och *Hushållningssällskapets förbund*, anser det lämpligast att låta fiskeripersonalen kvarstanna hos sällskapen till dess organisationsfrågorna beträffande denna personal lösts. Om en överflyttning finnes böra ske anser förbundet med hänsyn bl. a. till vattenvårdsfrågornas ökade aktualitet att personalen bör placeras i länsstyrelserna.

Utredningens närmare förslag om administrationen av vissa statliga fiskerifrågor som f. n. ankommer på hushållningssällskapen har föranlett vissa avvikande synpunkter och erinringar från remissinstanserna.

Låneunderstöd från fiskerilånefonden bör enligt *statskontoret* i fortsättningen inte förmedlas lokalt genom lantbruksnämnd eller landsting. En sådan ordning kan enligt statskontorets mening motverka en rationell fördelning av lånemedlen till fiskarna. Statskontoret förordar i stället att fiskeristyrelsen skall besluta i låneärendena. Styrelsen bör även besluta om säkerhet för låneunderstöd i den mån detta inte regleras i låne-

författningen. Ansökan om låneunderstöd bör ges in till vederbörande fiskerikommitté inom lantbruksnämnderna resp. ifrågakommande landsting, som bör ha att med eget yttrande vidarebefordra ansökan till fiskeristyrelsen. Vidare bör statskontorets fondbyrå lämna ut och förvalta låneunderstöden och sköta därmed förknippat kameralt arbete. Härför talar att fondbyrån redan nu administrerar sådan verksamhet bl. a. vad gäller den utlåning från fiskerilånefonden som sker i arbetslöshetsbekämpande syfte. En sådan ordning skulle dessutom kräva avsevärt mindre förstärkning med arbetskraft på fondbyrån än om ärendena sprids ut. Statskontoret har inte något att erinra mot att landstinget i Göteborgs och Bohus län liksom tidigare får handha det kamerala arbetet med lån beviljade inom detta län. Härvid förutsätter statskontoret att detta kan ske utan särskilda kostnader för statsverket.

Statens jordbruksnämnd erinrar om att nämnden i olika remissyttranden under senare år uttalat sig för att ersätta fiskerilånefonden med ett system med statlig lånegaranti. I samband därmed har nämnden förordat en allmän översyn av verksamheten i syfte att få till stånd en viss centralisering av långivningen och därmed en mera ändamålsenlig inriktning av verksamheten. Nämnden anför att systemet med beslutanderätt för fiskeristyrelsen ligger närmast den ståndpunkt nämnden sålunda redan intagit. Ledamoten Levin har anmält avvikande mening och anslutit sig till utredningens förslag.

Svenska landstingsförbundet framhåller att företagarföreningarna förmedlar statligt bidragsstöd för att främja bl. a. småindustri, hemslöjd och hantverk. Enligt förbundets mening talar vissa skäl för att även nu ifrågasvarande verksamhet anförtros dessa föreningar. Några *hushållningssällskap* anser att verksamheten generellt bör handhas av lantbruksnämnderna, således även i Göteborgs och Bohus län.

Göteborgs och Bohus läns landsting har inget att invända mot att tills vidare förmedla låneunderstöd från fiskerilånefonden. Härvid förutsätter landstinget att det gottgörs av statliga medel såväl för alla kostnader för handläggningen av ärendena som för eventuella förluster som kan uppkomma i samband med verksamheten. Endast om det kan styrkas att landstinget eftersatt kraven på normalt betryggande säkerhet, dvs. eftersatt sitt *d e l c r e d e r e a n s v a r*, bör det sättas i fråga att landstinget skall delta i kostnaderna för att täcka förluster.

Fiskeristyrelsen anser också att det är olämpligt att behålla delcredereansvaret för Göteborgs och Bohus läns landsting. Såväl landstinget som den lånebehövande fiskarbefolkningen i länet kan bli lidande härpå. Eftersom landstinget har delcredereansvar för stora belopp samt beskattningsrätt är nämligen villkoren för låneunderstöden f. n. något strängare där än på vissa andra håll i landet. Styrelsen anser att alla som förmedlar låneunderstöd från fiskerilånefonden bör beredas ansvarsfrihet i civilrättsligt avse-

ende. Vidare bör bestämmelserna beträffande lånelider, kraven på säkerheter o. s. v. vara lika för alla. Göteborgs och Bohus läns landsting bör anlitas efter frivilligt åtagande och mot ersättning av statsmedel för administrationskostnaderna. Likaså finner *Svenska landstingsförbundet* starka skäl tala för att nuvarande bestämmelser om ansvar för låneunderstöd omprövas så att inte vederbörande landsting åsamkas ekonomisk förlust.

Statskontoret förutsätter som tidigare nämnts att säkerhet för låneunderstöd i fortsättningen skall bestämmas av statlig myndighet. Som en följd härav bör enligt statskontoret delcredereansvar för låneunderstöd inte förekomma. Fondbyrån bör få befogenhet att besluta om avskrivning och eftergift i anledning av de förluster som kan uppstå sedan lämnade säkerheter och andra legala åtgärder utnyttjats. Vad gäller redan beviljade låneunderstöd tillstyrker statskontoret att ansvaret skall upphöra för hushållningssällskapens del. Härvid förutsätter statskontoret att lämnade säkerheter är av sådan beskaffenhet som hädanefter avses skola godtas för lån från fiskerilånefonden. Beträffande låneunderstöd som beviljats av landstinget i Göteborgs och Bohus län bör landstingets delcredereansvar kvarstå.

Beträffande övriga frågor som hänger samman med låneverksamheten anför bl. a. följande. Utredningens uppfattning att någon fiskerinämnd eller fiskerikommitté inte behövs vid lantbruksnämnden i Göteborgs och Bohus län delas inte av *fiskeristyrelsen*. Enligt styrelsens mening saknas skäl för att där ha andra anordningar än dem som skall gälla inom andra län. Till nämnden bör därför knytas en fiskerikommitté med den sammansättning som hushållningssällskapets fiskerinämnd nu har. Sällskapetets fiskerikon-sulent bör underställas lantbruksnämnden och vara sekreterare åt kommittén. *Hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län* anser att konsulenten under en övergångstid alltjämt bör knytas till sällskapet eller i varje fall stå till dess odelade disposition. Sällskapet utgår härvid från att lantbruksnämnden i länet inte kommer att handlägga fiskefrågor. I sammanhanget anför sällskapet erinringar mot utredningens förslag att det skall bestrida omkostnaderna för att anlita konsulenten. Sällskapet redovisar vissa beräkningar rörande utgifterna för dess fiskeriverksamhet. Dessa täcks redan nu delvis av sällskapetets egna medel. Enligt sällskapetets mening bör avtal upprättas mellan staten och sällskapet om ersättning för att det fullgör vissa uppgifter. *Riksrevisionsverket* förutsätter att ersättningarna för att nyssnämnda hushållningssällskap anlitar vederbörande fiskerikon-sulent tillförs lantbruksnämndernas inkomsttitel.

Önskemål om sammansättningen av fiskerinämnderna framförs från några håll. Enligt *lantbruksstyrelsen* och *Hushållningssällskapens förbund* samt *flera hushållningssällskap* bör en av ledamöterna utses på förslag av hushållningssällskapet. Där det kan vara motiverat med hänsyn till

lokala förhållanden bör även fritidsfisket och jordägarna vara representerade i nämnden.

Ett villkor för att fiskerinämnderna inte enbart skall syssla med lånefrågor utan ha motsvarande uppgifter som f. n. bör enligt *riksrevisionsverket* vara att dessa uppgifter i princip skall övertas av statsverket i samband med omorganisationen av hushållningssällskapen.

Några remissinstanser påpekar att de nuvarande fiskerinämnderna vid sällskapen även sysslar med frågor om fördelning av återburna bensinskattemedel från yrkesfisket. *Hushållningssällskapet i Norrbottens län* anför att denna verksamhet varit betydande för länets del och föreslår att den förs över till lantbruksnämnderna. Detta föreslås även av bl. a. *hushållningssällskapet i Stockholms län och stad*. *Sveriges fiskares riksförbund* anser att dessa uppgifter alternativt kan övertas av yrkesfiskarnas organisationer inom länet.

Några hushållningssällskap ställer sig tveksamma till möjligheterna för sällskapen att i fortsättningen bedriva verksamhet med fiskodling. *Örebro läns hushållningssällskap* framhåller att verksamheten med fiskodling behöver byggas ut i enlighet med de nya rön som gjorts på området. Detta kräver åtminstone till en början kunnig personal och ganska stora investeringar. Efter omorganisationen kan sällskapen knappast belastas därmed. Med hänsyn bl. a. till risken för spridning av fisksjukdomar och kräftpest behöver verksamheten kontrolleras av myndighet eller annat ansvarigt organ. Sällskapet hemställer att verksamheten allsidigt utreds. Liknande synpunkter anføres av *Älvsborgs läns norra hushållningssällskap*. *Hushållningssällskapens förbund* påpekar att utredningen inte berört de frågor som har samband med främst Norrlandssällskapens åtaganden att vidta och svara för fiskevårdande kompensationsåtgärder i anslutning till kraftverksbyggen och andra vattenexploateringar. Dessa åtaganden som är av betydande ekonomisk storleksordning bygger på förutsättningen att sällskapen har fiskeexpertis anställd hos sig. Hithörande frågor måste enligt förbundets mening beaktas. Motsvarande synpunkter anføres av *hushållningssällskapet i Gävleborgs län*.

Befintlig fiskodlingsverksamhet som bedrivs med statsbidrag och inte är kommersiellt inriktad bör enligt *hushållningssällskapet i Gotlands län* få fortsätta under fiskerikonsulentens ledning om verksamheten kan anses vara av betydelse för fisket i länet. Det allmänna bör härvid svara för kostnaderna för fiskerikonsulentens medverkan. *Hushållningssällskapet i Hallands län* anser att de sällskap som antagit av Kungl. Maj:t fastställda stadgar skall äga rätt att utan ersättning anlita fiskerikonsulent för fiskodling. Enligt *lantbruksstyrelsens* mening bör sällskap som anlitar konsulent för fiskodlings- eller annan kommersiell verksamhet ersätta lantbruksnämnden för resor och traktamenten.

Beträffande fiskerikonsulenternas uppgifter i fråga om fisketillsyn råder delade meningar bland remissinstanserna. Enligt *Stockholms läns och stads hushållningssällskap* bör fiskerikonsulenternas befattning med fisketillsyn inte begränsas utan tvärtom ökas. Fisketillsynen i länet är f. n. alltför splittrad och en samordning måste komma till stånd. Fiskerikonsulenterna bör i första hand svara för denna samordning. *Östergötlands läns hushållningssällskap* anser i likhet med *Sveriges fiskares riksförbund* att fiskerikonsulenterna även i fortsättningen bör förordnas som fisketillsynsmän och som förmän för övriga tillsynsmän som förordnas av länsstyrelsen. *Hushållningssällskapens förbund* finner det vara mest realistiskt att räkna med att konsulenterna måste handha dessa uppgifter i nuvarande omfattning.

Andra hushållningssällskap stöder utredningens mening att fiskerikonsulenternas arbete med fisketillsynen bör begränsas. *Västmanlands läns hushållningssällskap* anser att fisketillsynen endast i undantagsfall bör ankomma på konsulenten. Däremot bör andra, mera komplicerade arbetsuppgifter som direkt har med fiske och fiskproduktion samt vattenförorening att göra kunna inordnas i dennes arbetsuppgifter.

I anledning av utredningens förslag att bidraget till utbildningsverksamhet på fiskets område i fortsättningen skall avses för lantbruksnämnderna anför *riksrevisionsverket* viss erinring. Om verksamheten avsetts skola bedrivas helt i statlig regi bör kostnaderna enligt rikskonsultens uppfattning bestridas på samma sätt som sker för lantbruksnämndernas verksamhet över huvud taget. Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen bör motsvarande minskning av belastningen på anslaget beaktas. *Västmanlands läns hushållningssällskap* anför i sammanhanget att det bör undersökas om inte utbildningsverksamheten på jordbruksnäringens och fiskerinäringens områden kan samordnas under lantbruksstyrelsen. Härigenom skulle vinnas en betydande arbetsbesparing och administrativ förenkling.

Utredningens förslag att kostnaderna för att insamla statistik på fiskets område i fortsättningen skall helt bestridas av statsmedel biträds av *statistiska centralbyrån*. Detta motiverar enligt centralbyrån att den härför avsedda anslagsposten under anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen räknas upp med i första hand en tredjedel. För att beloppet skall helt motsvara sällskapens faktiska kostnader behöver posten emellertid räknas upp ytterligare. Centralbyrån utgår från att fiskerikonsulenternas hittillsvarande uppgifter med att insamla och sammanställa fiskeristatistiskt primärmaterial inte ändras i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande utformningen och organisationen av fiskestatistiken.

Förslaget att föra över arvodesbefattningen som fiskerikonsulent

för Väneren till den nya organisationen tillstyrks av *fiskeristyrelsen*. Styrelsen förutsätter att befattningen i likhet med övriga fiskerikon konsulenter hos hushållningssällskap skall vara ordinarie och således i fortsättningen finansieras över riksstaten i stället för med fiskeavgiftsmedel. Förslaget biträds även av *hushållningssällskapet i Värmlands län*. Sällskapet anser att konsulenten bör placeras inom Värmlands län, som upptar det längsta kustavsnittet av Väneren. Befattningen har registrerats hos statens personalpensionsverk. Sällskapet förutsätter att staten ikläder sig ansvaret för pensionsförmånerna. I sammanhanget förordar sällskapet att lantbruksnämnden i Värmlands län omhänderhar all verksamhet beträffande fiskeriläna för Vänerfisket. Vidare föreslår sällskapet att det även i fortsättningen skall finnas en fiskerinämnd för Väneren. F. n. utser hushållningssällskapen i Värmlands och Skaraborgs län samt Älvsborgs läns norra hushållningssällskap vardera två ledamöter i nämnden. Ledamöterna bör efter omorganisationen utses på motsvarande sätt av de berörda lantbruksnämnderna.

Utredningens förslag rörande lantbruksnämndernas organisation och arbetsformer har likaledes föranlett vissa avvikande synpunkter och förslag från remissinstansernas sida.

Vad gäller sammansättningen av lantbruksnämnden framhåller *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* att även trädgårdsnäringsen bör vara representerad i nämnden. Detta skulle enligt förbundets mening avsevärt främja ett intimt samarbete mellan rationaliseringsorganen och trädgårdsnäringsens utövare.

Rörande behovet av olika delegationer vid nämnderna framförs från några håll avvikande meningar eller särskilda synpunkter. Sålunda anser *lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i Gotlands län* att investeringsdelegationer bör inrättas vid alla nämnder för att de ekonomiska problemen i jordbruket skall kunna tillbörligt beaktas. Å andra sidan ställer sig *lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i Västmanlands län* tveksamma till behovet av investeringsdelegation och ifrågasätter om inte riskerna för bristande samordning säkrast elimineras om investeringsfrågorna behandlas av strukturdelegationen. Andra remissinstanser anser att ytterligare delegationer erfordras för särskilda ändamål. Främst framförs från bl. a. *några lantbruksnämnder* önskemål om att fiskeridelegationer inrättas. *Lantbruksnämnden i Västernorrlands län* anser att två smärre delegationer erfordras för att sanera ärendeflödet till de stora delegationerna och plenarsammanträdena.

I fråga om sammansättningen av delegationerna framförs avvikande meningar särskilt vad gäller strukturdelegationen. Sålunda anser *länsstyrelsen i Älvsborgs län* att chefen för strukturavdelningen bör ingå i nämnda delegation. Länsstyrelsen framhåller härvid att de ärenden som skall handläggas inom strukturdelegationen är av särskild vikt för rationalise-

ringsverksamheten och därigenom i särskilt hög grad berör andra länsorgan samt att chefen för strukturavdelningen har det närmaste ansvaret för beredningen av de viktiga strukturärendena. Av samma uppfattning är bl. a. *lantbruksnämnderna i Östergötlands och Hallands län, lantbruksnämnden i Älvsborgs läns norra område* samt *lantbruksnämnden och hushållningssällskapet i Västmanlands län*. För att bevara eftersträvad jämvikt mellan lekmanna- och tjänstemannainflytande i strukturdelegationen föreslår de båda sistnämnda remissinstanserna att antalet lekmanaledamöter utökas till fyra. Lantbruksnämnden i Älvsborgs läns norra område föreslår även att överlantmätaren eller länsjägmästaren inte skall ingå i delegationen utan adjungeras till denna. Enligt lantbruksnämnden i Hallands län bör möjligheterna att adjungera både överlantmätaren och länsjägmästaren till delegationen undersökas. Å andra sidan anser *lantbruksstyrelsen* det med hänsyn till kravet på enkelhet i arbetsformerna och till vederbörandes ställning som ansvarig tjänsteman inte motiverat att chefen för strukturavdelningen ingår i strukturdelegationen. Samtidigt framhåller styrelsen att, om strukturdelegationen skulle få att i större mängd handlägga andra ärenden än sådana som motiverat dess speciella sammansättning, det kan vara ändamålsenligt att föreskriva att delegationen vid handläggning av dylika ärenden skall vara beslutför om två lekmanaledamöter jämte cheftjänstemannen är närvarande. Styrelsen uttalar vidare bl. a. att ordföranden i nämnden, som regel landshövdingen, bör kunna ingå som lekmanaledamot i delegationer vilket främst får betydelse i fråga om strukturdelegationens sammansättning. *Lantbruksnämnden i Stockholms län och stad* anser det likaledes lämpligt att landshövdingen ingår i nämnda delegation med hänsyn till övriga länsorgans intressen och samhällsplaneringen i stort i länet.

Vad gäller sammansättningen av produktions- och investeringsdelegationerna kan *statskontoret* inte finna att tillräckliga skäl anförts för att avdelningschef vid lantbruksnämnd skall ingå i dessa delegationer. I trädgårdsdelegation bör enligt *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* ingå två representanter för den yrkesmässiga trädgårdsodlingen vilka bör väljas utanför nämnden. Förbundet anser det vidare nödvändigt att inrätta samrådsgrupper för trädgårdsfrågor inom de lantbruksnämnder som inte får trädgårdsdelegationer. Dessa samrådsgrupper bör enligt förbundets mening i likhet med vad som nu gäller vid hushållningssällskapen benämnas trädgårdsnämnder. Som tidigare nämnts anser *fiskeristyrelsen* att någon form av fiskerinämnder bör inrättas vid lantbruksnämnderna.

I fråga om antalet fackavdelningar vid lantbruksnämnd anför *lantbruksstyrelsen* att dessa normalt bör vara två. Styrelsen bör dock ha möjlighet att medge avvikelser härifrån där så motiveras av arbetsmängd eller speciella förhållanden. Preliminärt beräknar styrelsen att tre fackavdelningar kan behövas vid tio lantbruksnämnder. Härutöver kan avdelningar för

trädgårdsärenden behöva inrättas vid lantbruksnämnderna i Stockholms och Malmöhus län. Preliminärt kan antalet fackavdelningar vid lantbruksnämnderna således beräknas till 60.

Förslaget att sammanföra lantbruksnämnderna i Älvsborgs län tillstyrks av bl. a. *länsstyrelsen i länet och lantbruksnämnden i länets norra område* men avstyrks av *lantbruksnämnden i länets södra område* och de båda *hushållningssällskapen i länet*. Avstyrkandet motiveras främst med att utredning pågår angående länsindelningen.

Utredningens bedömning av personalbehovet vid lantbruksnämnderna har föranlett viss kritik från remissinstansernas sida i fråga om såväl personalantalet som sammansättningen av personalen.

Lantbruksstyrelsen anför att utredningens beräkningar i stort kan godtas. Antalet avdelningschefer, cheferna för de administrativa avdelningarna ej inräknade, beräknar styrelsen till 58. På styrelsens stat bör även tas upp jägmästarna i Västerbottens och Norrbottens län. De tjänstemän som närmast är avsedda att biträda chef för administrativ avdelning med handläggning av fastighetsärenden bör i viss utsträckning kunna vara kanslist. En av de fem ekonomiassistenter som föreslås bli överförda från styrelsen till lantbruksnämnderna bör behållas på styrelsens stat. Antalet assistenter och kanslist såväl absolut som i relation till antalet tjänstemän med högre utbildning synes vara beräknat i underkant. Det kan enligt styrelsen därför antas att ett behov av flera sådana tjänstemän kommer att ge sig till känna sedan organisationen varit i verksamhet någon tid. I fråga om behovet särskilt av byggnadsteknisk personal framhåller styrelsen att utvecklingen mot större lantbruksföretag medfört att byggnadsutformning och konstruktioner blir mera komplicerade än tidigare. Detta leder i sin tur till att kraven såväl på byggnadshandlingarnas och konstruktionernas utförande som på byggnadsbedömningen och konstruktionskontrollen ökar. Samtidigt måste byggnadskontrollen skärpas på de företag till vilka statligt stöd utgår. Behovet av personal för ifrågasvarande uppgifter kommer därför enligt styrelsen att inom en snar framtid få omprövas.

Ytterligare personalförstärkningar föreslås av ett flertal lantbruksnämnder. Bl. a. understryker *lantbruksnämnderna i Göteborgs och Bohus m. fl. län* starkt behovet av personal med administrativ utbildning. *Lantbruksnämnden i Stockholms län och stad m. fl.* kan inte godta att antalet ingenjörer minskar bl. a. med hänsyn till torrlägningsuppdrag och vattenvårdsfrågor. *Lantbruksnämnden i Jämtlands län* framhåller bl. a. att utredningen inte närmare behandlat personalbehovet för vissa speciella verksamhetsgrenar, t. ex. ärenden i anslutning till förvaltningen av fjällägenheter, vilka endast förekommer inom vissa norrlandslän men som av olika skäl är mycket arbetskrävande. *Lantbruksnämnden i Älvsborgs läns södra område* ifrågasätter om inte proportionerna mellan skogliga och agrara

assistenter blivit oförmånliga för den skogliga sidan. Nämnden förordar att antingen en jämnare fördelning av dessa tjänster sker eller att ett antal befattningar hålls öppna för båda slagen av assistenter. *Lantbruksnämnden i Gävleborgs län* framför önskemål om fler befordringstjänster för biträden för att nämnderna skall kunna behålla denna personal vars rörlighet på arbetsmarknaden är stor.

Styrelsen för lantbrukshögskolan framför likaledes erinringar mot utredningens förslag. Styrelsen framhåller att den ekonomiska planeringen kräver ökade insatser på de tekniska och biologiska områdena. Hittills vunna erfarenheter talar för att jordbrukarnas intresse och behov av kunskaper och fortlöpande information påtagligt ökar med ökad specialiseringsgrad. Storleksrationaliseringen får anses verka i samma riktning. Med hänsyn härtill anser styrelsen att utredningens förslag till nedskärning av den fältarbetande personalen på assistentnivå, särskilt inom husdjurs- och växtodlingsområdena, kan få olyckliga konsekvenser. Vad gäller förslaget om att rådgivning på byggnads- resp. maskinområdet skall åvila särskilda byggnads- eller mekaniseringskonsulenter anser styrelsen det mera rationellt att rådgivningen på dessa områden samordnas under en konsulent. Enligt styrelsens mening har nämligen utvecklingen på byggnadsområdet medfört att den tekniska utrustningen blivit en allt mera dominerande del av byggnaden och att denna måste bedömas samtidigt med byggnadskonstruktionen. Agronomerna på det tekniska området ges numera en sådan utbildning att de kan verka som kombinerade byggnads- och maskinkonsulenter. Under senare år har sålunda undervisningen i lantbruksbyggnader vid lantbrukshögskolan ökat och samordnats med utbildningen i maskinteknik och arbetsmetodik. Därjämte ges dessa studerande ekonomisk utbildning och i vissa fall utbildning i hydroteknik. Den kombinerade konsulenten bör vara chef för den tekniska rådgivningsverksamheten inom länsorganet och till sin hjälp ha två specialister, en på vardera byggnads- och maskinområdet, samt därtill tillgång till assistenthjälp allt efter behovet i olika län. Specialisten på byggnadsområdet bör ha byggnadsingenjörutbildning. Vidare ifrågasätter styrelsen om inte ett slopande av den föreslagna investeringsavdelningen skulle inom den föreslagna ramen möjliggöra en ökning av antalet högskoleutbildade rådgivare.

Några remissinstanser, bl. a. *länsstyrelsen i Kopparbergs län*, understryker vikten av att de nya lantbruksnämnderna i någon form fillförs juridisk expertis vid de administrativa avdelningarna. Länsstyrelsen framhåller att många ärenden som handläggs vid dessa avdelningar kräver ett större eller mindre mått av juridisk bedömning och hävdar att i varje fall en civilekonom- eller jur.kand.examen inte bara är önskvärd utan även nödvändig vad gäller cheferna för avdelningarna.

SACO riktar i sitt yttrande inledningsvis uppmärksamheten på den långt drivna specialisering som genomförts inom agronomutbildningen. Denna

specialisering förutsätter att de nya lantbruksnämnderna förses med specialister inom de olika verksamhetsfälten. Då det inte klart framgår hur utredningen tänkt sig den högskoleutbildade personalen för projekteringsverksamheten i fråga om markanläggningar understryker förbundet att det i princip får anses nödvändigt att inom varje nämnd räkna med en specialist i hydroteknik. Förbundet har vidare funnit att några rekryteringstjänster inte föreslagits inom ämnesområdena för mekanisering och trädgård. Enligt förbundets mening är det lika angeläget här som på övriga specialområden med rekryteringstjänster och förbundet föreslår därför att ett antal sådana inrättas.

Förbundet riktar vidare stark kritik mot nedskärningen av den högskoleutbildade personalen för produktionsteknisk och produktionsekonomisk rådgivning samt assistentpersonalen för dessa uppgifter. Även beträffande maskinområdet synes enligt förbundets mening den föreslagna assistentpersonalen vara för lågt tilltagen och förbundet föreslår därför att på varje specialist skall finnas minst en assistent med agrar utbildning. På trädgårdsområdet bör enligt förbundets mening assistentpersonalen utökas så att de områden som blir utan hortonom åtminstone får en assistent. Förbundet har i likhet med utredningen funnit att frågan om nya dikningsföretag för den utökade täckdikningen f. n. har den största aktualiteten inom de viktigare jordbrukslänen men anser att frågan om underhåll av befintliga eller moderniserade dikningsföretag har och kommer att få allt större betydelse inom hela landet. Mot denna bakgrund ställer sig förbundet tveksamt till utredningens förslag om minskning av antalet ingenjörer.

I likhet med SACO ifrågasätter TCO lämpligheten av att redan från början minska antalet ingenjörer. Den föreslagna personalstyrkan för skoglig personal förefaller vidare TCO vara för liten med tanke på den starka expansionen inom denna sektor.

Mera allmänna uttalanden för en ytterligare personalförstärkning görs i några remissyttranden. Sålunda anser t. ex. *Hushållningssällskapens förbund* att starka skäl talar härför, särskilt i fråga om den fältarbetande personalen och då främst inom produktionsavdelningarna och för byggnads- och mekaniseringsåtgärderna. Om en sådan ytterligare förstärkning inte är möjlig i nuvarande läge bör enligt förbundets mening fördelningen av personalresurserna omprövas. *Sveriges lantbruksförbund* och *RLF* betraktar den föreslagna dimensioneringen av personalstyrkan för rådgivning som uttryck för ett minimibehov, bl. a. vad gäller projekteringsverksamhet i fråga om markanläggningar.

Å andra sidan saknas inte uttalanden i motsatt riktning mot de som redovisats i det föregående. Sålunda ställer sig *länsstyrelsen i Blekinge län* tveksam till den föreslagna personalutökningen. Enligt länsstyrelsens mening borde det vara möjligt att vid en sammanslagning av lantbruksnämnder och hushållningssällskap uppnå betydande rationaliseringsvinster, sär-

skilt vad gäller den administrativa och kamerala verksamheten. Länsstyrelsen finner det vidare befogat att utgå ifrån att den statliga administrationen för jordbruksnäringen bör kunna begränsas med hänsyn till att antalet sysselsatta inom näringen blir allt mindre. Utvecklingen inom jordbruket mot större och bärkraftigare enheter medverkar enligt länsstyrelsen till att behovet av statliga insatser för företagsekonomisk rådgivningsverksamhet kan bli mindre.

Kompetenskraven för tjänsterna har något berörts av SACO och TCO. Enligt SACO förefaller det som om någon av specialisterna på det företagsekonomiska området eller markanläggningsområdet avses bli chef för investeringsavdelningen. Förbundet finner inte någon sådan begränsning i kompetenskraven befogad utan anser att kompetenskraven för avdelningschefstjänsterna bör vara så utformade, att hela den högskoleutbildade personalen oavsett ämneskombination får möjlighet att på samma villkor konkurrera om tjänsterna. TCO påtalar den anmärkningsvärt stränga åtskillnad mellan högskoleutbildade och andra som fortfarande upprätthålls inom lantbruksorganisationen trots att de formella kompetenskraven för länge sedan slopats.

Frågan om lantbruksstyrelsens organisation behandlas närmare av några remissinstanser.

I fråga om sammansättningen av verksstyrelsen framför *Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund* önskemål om att i styrelsen skall få ingå en representant för trädgårdsnäringen.

Vad gäller lantbruksstyrelsens inre organisation godtar *lantbruksstyrelsen* i allt väsentligt utredningens förslag. Styrelsen föreslår sålunda, att verket under generaldirektören och en överdirektör organiseras på följande sätt. Två arbetsgrupper skall finnas för resp. översiktlig planering och rådgivningsfrågor. Administrativa byrån organiseras på en allmän avdelning, en personalavdelning, en kameralavdelning och en organisationsavdelning. Till byrån skall vidare knytas personal till förfogande för samsarbetsorganet för informationsverksamhet, registratorskontor, skrivcentral, dupliceringscentral, vakttjänst, arkiv och bibliotek samt telefonväxel. Lantbruksbyrån indelas i en allmän avdelning och en avdelning för trädgårdsärenden. Husdjursbyrån organiseras på en allmän avdelning, en avdelning för svinskötselärenden, en avdelning för hästärenden och en avdelning för rennäringsärenden. Strukturbyrån indelas i en allmän avdelning och en skoglig avdelning. Investeringsbyrån organiseras på en allmän avdelning, en kalkylavdelning, en torrläggningsavdelning och en byggnadsavdelning. Jordbruksekonomiska byrån indelas inte i avdelningar medan slutligen undervisningsbyrån organiseras på en allmän avdelning och en avdelning för undervisningsärenden.

Personalbehovet beräknas av lantbruksstyrelsen till sammanlagt 211 tjänstemän, varav 114 i högre lönegrader och 97 i ställning motsvarande

högst kanslist (assistent). I förhållande till utredningens förslag innebär styrelsens bedömning bl. a. följande avvikelser. Arbetsgruppen för rådgivningsfrågor förstärks med en byråassistent, motsvarande en av de fem vid lantbruksnämnd eller hushållningssällskap placerade ekonomiassistenter, vilka f. n. tillhör gruppen. Administrativa byrån förstärks med ytterligare en byrådirektör för allmänna administrativa uppgifter, såsom handläggning av mera omfattande remisser av allmänt innehåll, utarbetande av föreskrifter och anvisningar i allmänt administrativa ämnen, m. m. För avdelningen för rennäringsärenden vid husdjursbyrån beräknar styrelsen preliminärt sex befattningshavare, nämligen en överinspektör, en byrådirektör, två byråassistenter och två biträden varav ett kvalificerat. På strukturbyrån tillkommer vid den skogliga avdelningen två jägmästare, som f. n. är placerade vid lantbruksnämnderna i Västerbottens och Norrbottens län och även i försättningen avses vara placerade regionalt. Byggnadsavdelningen vid investeringsbyrån tillförs två tjänster som ritare samtidigt som en befattning som tekniskt biträde indras. Vid undervisningsbyrån tillkommer — under förutsättning att riksdagens principbeslut om överförande av yrkesutbildningen på jordbrukets område till skolöverstyrelsen inte genomförs inom en nära framtid — en skolkonsulent för trädgårdsskolorna, två assistenter samt ett kvalificerat biträde. Dessutom innebär förslaget att en befattning som rektor på övergångsstat, som finns uppförd på lantbrukshögskolans personalstat, ändras till byrådirektör och tas upp på styrelsens stat.

Statskontoret har i och för sig inte något att erinra mot utredningens förslag till organisation för lantbruksstyrelsen men förutsätter att organisationen betraktas som provisorisk i avvaktan på att övervägandena rörande den jordbruksekonomiska undersökningen och yrkesutbildningen på lantbrukets område slutförts. Statskontoret understryker emellertid angelägenheten av att personal särskilt avdelas för rationalisering av den egna verksamheten. Denna personal bör dock enligt statskontorets mening inte inordnas i den administrativa byrån utan bör i stabsfunktion vara direkt underställd generaldirektören.

Styrelsen för lantbrukshögskolan finner förslaget att öka antalet tjänster vid lantbruksstyrelsen mindre motiverat än en utbyggnad av fältorganisationen. Särskilt gäller detta mot bakgrunden av att ett informationsorgan byggts upp vid lantbrukshögskolan, nämligen specialrådgivningen, och att andra vetenskapliga institutioner enligt 1960 års jordbruksutrednings förslag bör erhålla motsvarande organ. Högskolestyrelsen erinrar vidare om att lantbruksstyrelsen är representerad i styrelsen och i olika nämnder vid lantbrukshögskolan. Högskolans verksamhet inom berörda sektorer kan genom denna representation påverkas i önskvärd riktning. Med hänsyn till nämnda förhållanden ifrågasätter högskolestyrelsen behovet av att man inom lantbruksstyrelsen bygger upp en organisation med

produktionstekniska rådgivare på växtodlings- och husdjursområdena. SACO finner det inte tillrådligt att skjuta upp frågan om personalförstärkning vid undervisningsbyrån och föreslår därför att byrån tillförs ett antal nya tjänster av bl. a. skolkonsulenttyp. TCO finner starka skäl tala för att styrelsen tillförs en personalkonsulent och förordar vidare att en särskild tjänst inrättas för ledningen av den interna utbildningsverksamheten.

Några remissinstanser, bl. a. *lantbruksstyrelsen* och *vissa lantbruksnämnder*, ställer sig tveksamma till förslaget att nu centralisera bokföringen m. m. Lantbruksstyrelsen erinrar härvid om att det f. n. inom riksrevisionsverket pågår en utredning som syftar till att införa ett enhetligt system för redovisning och bokföring inom statsförvaltningen. Med hänsyn härtill har styrelsen vid sin bedömning av personalbehovet inte räknat med den av utredningen för ändamålet föreslagna personalförstärkningen med sju befattningshavare vid styrelsens kamerala avdelning. Inte heller har styrelsen räknat med medel för att anskaffa de maskiner som skulle behövas för att genomföra centraliseringen. Om denna inte genomförs blir det enligt styrelsens bedömning nödvändigt att i stället anskaffa bokföringsmaskiner till lantbruksnämnderna. Kostnaden härför beräknar styrelsen preliminärt till sammanlagt ca 360 000 kr. *Statskontoret* erinrar likaledes om riksrevisionsverkets pågående utredning och föreslår, att lantbruksstyrelsen i denna fråga håller fortlöpande kontakt med riksrevisionsverket.

Utredningens förslag till ett nytt samarbetsorgan för informationsverksamhet bör enligt *Hushållningssällskapens förbund* överarbetas med hänsyn bl. a. till att styrelsen för lantbrukshögskolan framlagt förslag till ny organisation för specialrådgivningen. I övrigt framförs huvudsakligen endast mera begränsad kritik mot förslaget. *Lantbruksstyrelsen* anser att organet bör benämnas lantbrukets upplysningsnämnd medan *jordbrukets upplysningsnämnd* förordar att benämningen på organet inte ändras. Enligt upplysningsnämndens mening bör frågan om litteraturbevakningen till rådgivare och lärare utredas ytterligare och i avvaktan på resultatet av en sådan översyn tills vidare handhas av samarbetsorganet. Lantbruksstyrelsen ifrågasätter likaledes lämpligheten av att överflytta litteraturtjänsten till högskolorna. Såväl lantbruksstyrelsen som upplysningsnämnden finner de föreslagna personella och materiella resurserna vid organet vara ett minimum och styrelsen förordar för sin del att anslaget höjs med ytterligare 75 000 kr., vilket belopp motsvarar det anslag som f. n. utgår till Föreningen Skogs- och lantbruksfilm. Å andra sidan erinrar *statskontoret* om att det i en särskild utredning angående lantbrukshögskolans publikationsverksamhet föreslagits att en tjänst som förste byråsekreterare förs över från upplysningsnämnden till lantbrukshögskolan. Enligt statskontorets mening kan under nämnda förhållande den före-

slagna personalen vid samarbetsorganet minskas. *Styrelsen för lantbruks-högskolan* tillstyrker för sin del utredningens förslag till utbyggnad av samarbetsorganet men framhåller att tjänsterna bör besättas med journalistiskt utbildad arbetskraft. Vidare framhåller högskolestyrelsen samt *Hushållningssällskapens förbund* önskvärdheten av att nuvarande system för film- och bildframställning bibehålls. Detta inbjuder enligt högskolestyrelsen till ett fruktbarande samarbete mellan statliga institutioner och näringslivets organisationer.

Beträffande lokalfrågorna anför *byggnadsstyrelsen* att goda lokaler bör kunna stå till flertalet lantbruksnämnders förfogande från den 1 juli 1967 eller kort tid därefter. I några fall har det inte lyckats styrelsen att skaffa sammanhängande kontorslokaler till nämnda tidpunkt. Även på de platser där så inte kunnat ske synes emellertid förutsättningar finnas för en samlad förläggning inom ett eller ett par år från tidpunkten för organisationens genomförande. Lantbruksnämnden i Stockholms län och stad torde inte kunna påräkna att få lokaler i nuvarande centrala läge inom staden. Däremot räknar styrelsen med att kunna bereda nämnden lokaler i Solna. I dessa eller närliggande lokaler skulle även ytterligare utrymmen kunna beredas för lantbruksstyrelsens behov.

Utredningens förslag angående vissa utrustningsfrågor har ej föranlett annan erinran från remissinstansernas sida än att *styrelsen för lantbrukshögskolan* förordat en uppräknig av kostnadsramen för inköp av försöksteknisk utrustning. Vad gäller övertagandet av viss utrustning från hushållningssällskapen anser *Hushållningssällskapens förbund* i likhet med utredningen det vara lämpligast att som utgångspunkt för regionala upp- gørelser ha centrala överenskommelser. Förbundet är berett att medverka härvid.

Vad gäller det av utredningen föreslagna systemet för finansieringen av beställningsverksamheten framförs i viss del kritik av *riksrevisionsverket*. Sålunda framhåller riksrevisionsverket att systemet för finansieringen av vissa verksamhetsgrenar inte ansluter sig till vad som gäller för kartverket. Däremot påminner det om vad som tillämpas vid fiskeristyrelsen genom anslaget Undersökningar inom fiskeriorganisationen. Detta senare system bör enligt riksrevisionsverket få betraktas som ett undantag från de f. n. i allmänhet tillämpade reglerna. Med hänsyn härtill och då någon ändring av nuvarande principer inte bör ske i avvaktan på vad programbudgetberedningen kan komma att föreslå finner riksrevisionsverket ej skäl tillstyrka utredningens förslag i denna del. Ämbetsverket har däremot inte något att erinra mot att redovisningen läggs upp i överensstämmelse med det system som tillämpas vid kartverket för de delar av projekterings- och serviceverksamheten som skall vara självbärande och för vilka kostnaderna kan klart avgränsas. För ifrågasvarande grenar

av verksamheten bör således föras upp ett förslagsanslag med ett belopp som beräknas ungefärligen täcka kostnaderna härför. Under anslaget bör avlönings- och omkostnadsstater tas in. Dessutom bör föreskrift meddelas om att av anslagsposterna må disponeras sammanlagt högst så stort belopp som motsvarar de ersättningar som lantbruksnämnderna betingar sig av uppdragsgivarna med avdrag för de i ersättningarna ingående tilläggen för pensions- och kapitalkostnader m. m.

I övrigt framförs endast mera allmänna synpunkter på förslaget. *Lantbruksstyrelsen* understryker nödvändigheten av att vid uppbyggnaden av taxeyesystemet kunna göra avsteg från principen att verksamheten skall vara självbärande för att inte rationaliseringsintresset skall hämmas. *Lantbruksnämnden i Älvsborgs läns norra område* framhåller särskilt betydelsen av att med taxerabatt kunna stimulera till samlade planläggningsåtgärder för större områden i ett sammanhang. Enligt *lantbruksnämnden* och *hushållningssällskapet i Kronobergs län* bör de nya lantbruksnämnderna få förhållandevis stor frihet att själva avgöra när rådgivning skall vara taxebelagd och att fastställa taxenivåerna. *Lantbruksnämnden i Värmlands län* förutsätter att individuell rådgivning på nämndens initiativ blir kostnadsfri för brukaren. *Lantbruksnämnden i Älvsborgs läns södra område* är beträffande kostnaderna för projektering av ekonomibyggnader tveksam om vinsten av att byta nu tillämpad metod mot ett system baserat på byggnadens anläggningskostnad. Nämnden erinrar härvid om att huvudregeln är att ersättningen skall utgå enligt självkostnadsprincipen.

Utredningens förslag rörande vissa övergångsarrangeringar har likaledes föranlett olika såväl allmänna som speciella erinringar av remissinstanserna.

Allmänt hävdas av *hushållningssällskapen* och av *Hushållningssällskapens förbund* att den föreslagna tidpunkten för omorganisationens genomförande inte ger utrymme för erforderliga förberedelser i olika avseenden. Enligt förbundet och vissa hushållningssällskap bör omorganisationen därför uppskjutas åtminstone ett halvår, medan andra hushållningssällskap förordar att tidpunkten framflyttas ett helt år. Liknande uttalanden görs även av ett par lantbruksnämnder. Sålunda anser *lantbruksnämnden i Göteborgs och Bohus län* att arbetsuppgifter som övertas från sällskapen bör överflyttas till nämnderna fr. o. m. den 1 januari 1968 även om omorganisationen i princip genomförs den 1 juli 1967. *Lantbruksnämnden i Gotlands län* föredrar att omorganisationen genomförs först den 1 januari 1968.

Lantbruksstyrelsen uttalar också att vissa skäl talar för att omorganisationens genomförande uppskjuts till den 1 januari 1968. Härvid hänvisar styrelsen främst till att verksamheten vid hushållningssällskapen är anpassad till produktionsåret vid jordbruket samt att sällskapen får svårigheter att i god tid före omorganisationen fatta erforderliga beslut om avveckling av sådana verksamhetsgrenar som skall föras över till lantbruks-

nämnderna och om sin fortsatta verksamhet. Med hänsyn till såväl ett allmänt intresse som speciella personalintressen av att omorganisationen nu genomförs snabbt anser sig styrelsen likväl böra förorda att genomförandet sker den 1 juli 1967. Under förutsättning att så sker biträder styrelsen utredningens förslag i fråga om utbyte av tjänster mellan lantbruksnämnd och hushållningssällskap. I fråga om personalförtecknad tjänsteman som förs över till lantbruksnämnd bör ett sådant utbyte kunna ske genom order att i tjänsten fullgöra vissa uppgifter hos sällskapet. Beträffande annan befattningshavare vid sällskapet bör utbytet kunna ske genom tillfällig anställning hos nämnden. För sällskapens kostnader i samband med avvecklingen av den verksamhet som skall föras över till lantbruksnämnder bör enligt styrelsens mening anvisas ett förslagsanslag av 1,5 milj. kr. Anslaget bör disponeras enligt föreskrifter som Kungl. Maj:t fastställer efter förslag av styrelsen. Vidare framhåller styrelsen angelägenheten av att de av utredningen föreslagna bestämmelserna om förtidspensionering och andra avskedsförmåner får ett generöst innehåll och en generös tillämpning. Styrelsen framhåller även att den nya lantbruksorganisationen bör ses över på nytt sedan den varit i verksamhet en tid. Detta bör bl. a. beaktas vid valet av anställningsform för personalen under de första åren.

Hushållningssällskapens förbund beräknar för sin del hushållningssällskapens anslagsbehov för budgetåret 1967/68 preliminärt till ca 4 983 000 kr.

TCO finner att utredningen i stort sett intagit en positiv attityd till frågan om de anställdas intressen i samband med omorganisationen. Samtidigt anför *TCO* emellertid starka betänkligheter mot förslaget i vad avser den personal vid hushållningssällskapen som avlönas med sällskapens egna medel och för vilken sällskapen själva är huvudmän. Att göra åtskillnad mellan denna personal och de personalförtecknade befattningshavarna vid sällskapen strider enligt *TCO*:s uppfattning mot allmänt vedertagna grunder för behandling av personalproblem i samband med förstatligande av enskilda företag och institutioner och avviker också från den positiva inställning till denna fråga som deklarerats av jordbruksutskottet i dess utlåtande 1965:17. Enligt *TCO*:s mening måste statsmakernas beslut att överta verksamheten vid sällskapen innebära att arbetsgivaransvaret för samtliga anställda ytterst övergår på staten. Detta betyder enligt *TCO* i praktiken att personalen utom personalförteckning skall i alla avseenden behandlas på samma sätt som övrig personal. Förslaget om att övergångsvis överföra personal till de nya lantbruksnämnderna kommer därför att, i den mån inte personalens framtida anställning ordnas på annat fullt betryggande sätt, få gälla även den s. k. fria sektorns personal. Lösningen av denna fråga bör enligt *TCO*:s uppfattning ges högsta prioritet i samband med omorganisationen.

Vad gäller pensionsfrågorna erinrar *statens personalpensionsverk* om att

den del av hushållningssällskapens personal som finns upptagen på personalförteckning vilken Kungl. Maj:t fastställt med stöd av riksdagens beslut omfattas av statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) på samma sätt som personal i statlig tjänst och utan villkor om avgiftsbetalning. SPR omfattar även annan anställningshavare hos hushållningssällskap i verksamhet till främjande av jordbruk med binärningar samt fiske och hemslöjd liksom anställningshavare vid till sällskap anknuten lokal lantbrukskemisk kontrollstation eller lokal frökontrollanstalt, under förutsättning att vederbörande anmäls för pensionsrätt och att avgift erläggs. Beträffande nyssnämnda båda grupper bör de frågor som uppstår i samband med lantbruksnämndernas omorganisation kunna lösas inom ramen för nu gällande bestämmelser. Om nya kategorier av statliga tjänster skulle inrättas i sammanhanget bör enligt personalpensionsverket i vanlig ordning övervägas huruvida ändringar erfordras i bestämmelserna om pensioneringsperioder m. m. Sådana ändringar kan vidare behövas på grund av avveckling av vissa typer av anställningar på den icke-statliga sidan.

Personalpensionsverket erinrar vidare om att — i den mån och så länge som hushållningssällskapen även i fortsättningen har anställningshavare inom verksamhet till främjande av jordbruk med binärningar samt fiske och hemslöjd eller vid lokala lantbrukskemiska kontrollstationer och frökontrollstationer — enligt nuvarande bestämmelser möjlighet kommer att finnas till s. k. SPV-anslutning för sådana anställningshavare. Behovet av författningsändring bör övervägas först sedan sällskapens framtida ställning och förhållanden klarlagts. Frågan hur det skall ordnas för personal som blir övertalig i samband med omorganisationen bör tas upp till övervägande i samband med den närmare planläggningen av genomförandet av organisationsändringarna. Slutligen erinrar personalpensionsverket om att det vid överföring av viss personal från anställningar med s. k. helstatlig pensionering till avgiftspensionering genom verket under vissa förutsättningar kan erfordras inbetalning av särskilda engångsavgifter, om försämringar i pensionsförmånerna skall undvikas.

Utredningens förslag i fråga om hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. har föranlett såväl mera allmänna inläggningar som erinringar i speciella frågor.

Hushållningssällskapens förbund förordar i sammanhanget — som tidigare berörts — ett uppskov med att genomföra den nya lantbruksorganisationen. Förbundet pekar på att utredningen förutsätter fortsatta överväganden och förhandlingar. I allt väsentligt torde dock sällskapen själva få dra upp riktlinjerna. Av dessa skäl blir enligt förbundets mening tiden mellan det nya riksdagsbeslutet och den föreslagna tidpunkten för genomförandet alltför knapp. Sällskapen måste beredas tid och rådruum för att kunna med någorlunda fasthet och stadga anpassa sig till de nya förhållandena inom sina nuvarande verksamhetsområden. Definitiva besked härom kan inte be-

räknas föreligga förrän våren 1967. Ett viktigt led i denna anpassning är att få klarhet i riktlinjerna för det samarbete sällskapen emellan som den nya situationen torde kräva i åtskilliga avseenden. Andra skäl som enligt förbundet talar för ett uppskov är bl. a. de svårigheter som uppstår för sällskapen att kunna fortsätta vissa verksamheter, t. ex. fiskodlingsverksamheten, när nuvarande verksamhetsledning faller bort. Liknande synpunkter anförs av *flera hushållningssällskap*.

Vad gäller sällskapens möjligheter att i framtiden bedriva olika verksamheter har vid remissbehandlingen i stort sett inte framkommit andra synpunkter än de som redovisats i betänkandet. I sammanhanget framhåller *flera hushållningssällskap* att gränsdragningen mellan nämndernas och sällskapens blivande uppgifter behandlats ofullständigt av utredningen. *Hushållningssällskapens förbund* önskar få närmare klarlagt hur sällskapen skall få möjlighet att följa nämndernas verksamhet så att kontaktverksamheten kan fungera på avsett sätt. *Lantbruksstyrelsen* ifrågasätter om inte i instruktionen för de blivande lantbruksnämnderna bör tas in en bestämmelse om att hushållningssällskapets verkställande befattningshavare skall äga närvara vid nämndens sammanträden in pleno även om han inte är ledamot av nämnden. Liknande förslag framförs av bl. a. *hushållningssällskapet i Kristianstads län*.

Ej heller i fråga om sällskapens framtida organisationsformer har mera väsentliga nya synpunkter framkommit vid remissbehandlingen.

Det av utredningen beräknade medelsbehovet, 300 000 kr., för ersättningar till hushållningssällskapen för deras medverkan i lantbruksnämndernas verksamhet förefaller bl. a. *Hushållningssällskapens förbund* alltför begränsat för att kunna inrymma ifrågasatta åtgärder.

Utredningens synpunkter i fråga om dispositionen av hushållningssällskapens tillgångar har föranlett vissa invändningar och påpekanden från remissinstansernas sida.

Justitiekanslern finner det i princip riktigt att hushållningssällskapen skall behålla förvaltningen av donationsfonderna och framhåller att detta i och för sig inte påkallar något särskilt beslut. Det synes dock ej kunna uteslutas att beträffande någon donationsfond förvaltningen lämpligen bör överföras till annat organ med hänsyn till ändringarna i hushållningssällskapens verksamhet. Om fusioner av hushållningssällskap sker bör detta föranleda permutationsbeslut beträffande de berörda sällskapens donationsfonder såvitt rör förvaltningsreglerna för fonderna och fondernas verksamhetsområde. Det senare bör i regel vara oförändrat. I och för sig kan det vara lämpligt att det allmänna tillförsäkras insyn i förvaltningen av donationsfonderna genom en av länsstyrelsen utsedd revisor. Detta synes dock knappast helt nödvändigt om fonderna skulle komma under länsstyrelsens tillsyn enligt 1929 års lag om tillsyn över stiftelser. Omorganisationen av hushållningssällskapen kan tänkas även komma att påverka den framtida

användningen av donationsfonderna, särskilt i fall då verksamhet som hittills tillgodosetts med donationsmedel genom omorganisationen övertas av det allmänna. Även av andra skäl kan i detta sammanhang en översyn av donationsfondernas ändamål vara lämplig. Förhållandena är därvidlag emellertid så skiftande att det inte är möjligt att generellt ange under vilka förutsättningar och efter vilka riktlinjer permutation bör ske utan en prövning från fall till fall erfordras.

Sammanfattningsvis uttalar justitiekanslern att — sedan beslut föreligger om hushållningssällskapens framtida organisation — varje hushållningssällskap bör verkställa en översyn av förvaltningen och användningen av donationsfonderna och i förekommande fall inkomma till Kungl. Maj:t med framställning om de ändringar i dessa hänseenden som påkallas av hushållningssällskapets ändrade organisation eller eljest.

Riksrevisionsverket framhåller att, om stadgarna för hushållningssällskapen kan inrymma en verksamhet som i en eller annan form innebär beviljande av bidrag eller annan disposition av de donationer m. m. varom här är fråga, permutation ej synes kunna ifrågakomma. Det torde enligt riksrevisionsverket även vara osäkert om permutation bör ifrågasättas för det fall verksamhet fortsätts i form av stiftelse och det allmänna härvid tillförsäkras insyn i förvaltningen av donationsfonderna på sätt utredningen föreslagit. Om sällskapen övergår till andra organisationsformer kommer frågan däremot i ett annat läge. *Lantbruksstyrelsen* föreslår att hushållningssällskap oavsett vilken framtida organisationsform det väljer i princip skall få behålla sina tillgångar även till den del de härrör från verksamhet med statliga insatser under förutsättning att garanti kan anses finnas för att tillgångarna kommer att användas till fromma för jordbruket eller eljest i överensstämmelse med de ändamål som avses med desamma. Liknande synpunkter framförs av bl. a. *Sveriges lantbruksförbund* och *RLF*. Förbunden anser vidare i likhet med *flera hushållningssällskap* att hushållningssällskapens rätt att disponera över fondmedlen inte bör vara beroende av deras ställning som officiellt eller icke officiellt organ.

Remissinstanserna har i allmänhet inte gått in på någon närmare bedömning av utredningens förslag rörande **a n s l a g s b e r ä k n i n g a r** och **k o s t n a d s f r å g o r**. Beträffande vissa erinringar och förslag som framförts torde få hänvisas till den föregående redogörelsen.

Lantbruksstyrelsens anslagsyrkanden

Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

1966/67 Anslag	5 128 000
1967/68 Förslag	8 620 000

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
<i>Tjänster</i>		
Handläggande personal	75	+ 27
Övrig personal	85	+ 23
	<hr/>	
	160	+ 50
<i>Anslag</i>		
Avlöningar till tjänstemän.....	4 882 000	+ 3 548 000
Arvoden och särskilda ersättningar	41 000	— 1 000
Ersättningar till sakkunniga	205 000	— 55 000
	<hr/>	
	5 128 000	+ 3 492 000

Beträffande organisationen och personaluppsättningen hänvisar styrelsen till sitt i den föregående redogörelsen redovisade yttrande över lantbruksorganisationsutredningens förslag. I gruppen handläggande personal redovisar styrelsen, förutom generaldirektören och en överdirektör, 11 byråchefer, 76 byrådirektörer, 9 tjänstemän med högskoleutbildning och 4 byråingenjörer. Till övrig personal hänför styrelsen 11 assistenter, 12 kanslist, 32 kvalificerade biträden varav 2 ritare och 5 kartritningsbiträden, 47 övriga biträden samt 6 expeditionsvakter. Då styrelsen utgår från att lönerna för personalen kommer att bli föremål för s. k. AB-förhandling har posten för avlöningar till tjänstemän beräknats preliminärt. I posten ingår 170 000 kr. för tillfällig arbetskraft och 100 000 kr. för vikariats- och övertidsersättningar. I beloppet för ersättningar till sakkunniga ingår liksom för innevarande budgetår 125 000 kr. för att anlita extra arbetskraft för omorganisationens genomförande.

Lantbruksstyrelsen: Omkostnader

1966/67 Anslag	893 000
1967/68 Förslag	1 744 000

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
1. Sjukvård	13 000	+ 4 000
2. Reseersättningar	294 000	+ 237 000

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
3. <i>Expenser</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten.....	14 000	+ 3 000
b) Övriga <i>expenser</i>	326 500	+ 345 000
4. Publikationstryck	18 000	+ 7 000
5. Upplysningsverksamhet	130 000	+ 245 000
6. Kostnader för viss informationsverksamhet	100 000	—
7. Fritidsverksamhet	—	+ 5 000
8. Representation	—	+ 5 000
	895 500	+ 851 000
Särskilda uppbördsmedel:		
Försålda formulär, blanketter och kungörelser m. m.	2 500	—
	Nettoutgift 893 000	+ 851 000

Styrelsen erinrar inledningsvis om att omkostnader för styrelsens personal f. n. även bestrids från styrelsens och lantbruksnämndernas avlöningsanslag samt från anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. För budgetåret 1965/66 uppgick dessa omkostnader till sammanlagt 60 000 kr. Enligt styrelsens beräkningar fördelade sig nämnda belopp på de under förevarande anslag upptagna posterna till sjukvård m. m., reseersättningar och *expenser* med resp. 1 000 kr., 39 000 kr. och 20 000 kr.

Till motivering för förslagen under de olika anslagsposterna anför styrelsen i huvudsak följande.

1. 1 000 kr. tillkommer från förut nämnda anslag. Den föreslagna personalförstärkningen ökar sjukvårdskostnaderna med ca 3 000 kr.

2. 39 000 kr. tillkommer från förut nämnda anslag. Höjningar av biljettpriserna för järnvägsresor samt av bil- och traktamentsersättningarna ökar utgifterna med 28 000 kr. Den föreslagna personalförstärkningen ökar rese- och traktamentsersättningarna med 120 000 kr. Tjänsteresorna ökar betydligt i omfattning på grund av den intensifierade rationaliseringsverksamheten samt fortbildningen av lantbruksnämndernas personal och behovet av personliga kontakter med nämnda personal i samband med omorganisationen. På grund härav erfordras 50 000 kr.

Även behovet av internordiska kontakter beräknas öka. Av anslagsposten bör därför under nästa budgetår 10 000 kr. få disponeras för internordiska resor.

3 a). Ökningen motiveras av omorganisationen.

3 b). 20 000 kr. tillkommer från förut nämnda anslag. På grund av höjda löner och viss utökning av styrelsens lokaler ökar kostnaderna för städning och renhållning med 18 000 kr. Höjda telefonavgifter ökar ut-

gifterna med 10 000 kr. Med hänsyn till belastningen vad gäller telefon och annonsering erfordras ytterligare 15 000 kr. Höjda priser ökar kostnaderna för skrivmaterialier, papper, blanketter o. d. samt kontorsmöbler och kontorsmaskiner med ca 20 000 kr. För personalvård erfordras 1 000 kr. Med hänsyn till den föreslagna personalförstärkningen bör delposten räknas upp med 185 000 kr. Härav avser 110 000 kr. engångsbelopp för att anskaffa kontorsutrustning m. m. I samband med personalförstärkningen behöver telefonväxeln byggas ut vilket beräknas kosta ca 55 000 kr. Härtill kommer årliga abonnemangskostnader med ca 8 000 kr. För att fullfölja den påbörjade upprustningen av kontorsmaskiner krävs ett engångsbelopp av 33 000 kr. För att anskaffa en snabbtelefonanläggning erfordras ytterligare ett engångsbelopp av 5 000 kr.

Till följd av att arbetet med elektronisk databehandling av avlöningsuträkning m. m. den 1 januari 1967 flyttas över till försvarets civilförvaltning inbesparas ca 25 000 kr.

4. Ökningen motiveras av belastningen samt ökat behov av nytryck av cirkulär, kungörelser och anvisningar m. m.

5. För verksamheten vid det av lantbruksorganisationsutredningen föreslagna samarbetsorganet för informationsverksamhet erfordras 375 000 kr. Beloppet bör i huvudsak disponeras med 50 000 kr. för presstjänst, 50 000 kr. för en seriepublikation om tolv nummer per år, 60 000 kr. för övriga seriepublikationer och referattjänst, 20 000 kr. för en årsbok, 120 000 kr. för upplysningskampanjer, foldrar och broschyrer samt 75 000 kr. för film.

7. Styrelsen erinrar om att vissa myndigheter har medel till förfogande för att stödja de anställdas fritidsverksamhet. Sådana medel finns inte att tillgå inom lantbruksorganisationen. Detta är enligt styrelsens mening en brist ur personalvårdande synpunkt. För ändamålet bör ett fritidsförbund bildas med lokala avdelningar. Styrelsen anser det angeläget att förbundet får ekonomiskt stöd. För ändamålet bör 5 000 kr. anvisas på en ny, förslagsvis betecknad anslagspost.

8. För representation vid studiebesök av utlänningar bör 5 000 kr. anvisas på en ny, förslagsvis betecknad anslagspost. Beloppet skall användas för representation vid såväl styrelsen som nämnderna. Anslagsposten bör efter Kungl. Maj:ts bestämmande få disponeras av lantbruksstyrelsen.

Lantbruksnämnderna: Avlöningar

1966/67 Anslag	17 924 000
1967/68 Förslag	147 070 000

¹ I anledning av omorganisationen förs tidigare anslag till lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens avlöningar samman till ett anslag. Vidare har personalkostnader, som bestritts över vissa sakanslag, förts över till rubricerade anslag.

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
<i>Tjänster</i>		
Handläggande personal	184	+ 302
Övrig personal	465	+ 477
	649	+ 779
<i>Anslag</i>		
1. Avlöningar till tjänstemän	16 475 000	+ 30 175 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar	227 000	+ 23 000
3. Arvoden till ortsombuden	390 000	— 390 000
4. Ersättning till täckdiktungs- och cemente- ringsförmän	50 000	— 50 000
5. Ersättningar till sakkunniga	782 000	— 612 000
	17 924 000	+ 29 146 000

Vad gäller organisationen och personaluppsättningen vid lantbruksnämnderna hänvisar styrelsen till sitt i den föregående redogörelsen redovisade yttrande över lantbruksorganisationsutredningens förslag. Enligt vad styrelsen tillstyrkt skulle under budgetåret 1967/68 sammanlagt 1 428 tjänstemän finnas vid nämnderna. I gruppen handläggande personal redovisar styrelsen 24 chefer, 82 avdelningschefer, 194 tjänstemän med högskoleutbildning, 22 byggnadskonsulenter, 38 hemkonsulenter, 64 ingenjörer, 38 fiskerikonsulenter samt 24 kamrerare. Till övrig personal hänför styrelsen 437 assistenter, 34 kanslistor, 155 kvalificerade biträden varav 37 kartritningsbiträden, 292 övriga biträden samt 24 expeditionsvakter. Med hänsyn till att lönerna måste fastställas genom förhandlingar har posten för avlöningar till tjänstemän beräknats preliminärt. I posten ingår 1 milj. kr. för tillfällig personal och 200 000 kr. för övertids- och vikariatsersättningar.

Lantbruksnämnderna: Omkostnader

1966/67 Anslag	4 147 000
1967/68 Förslag	111 023 000

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
1. Sjukvård	40 000	+ 46 000
2. Reseersättningar	2 710 000	+ 4 900 000
3. Expenser		
a) Bränsle, lyse och vatten	43 000	+ 22 000

¹ I anledning av omorganisationen förs tidigare anslag till lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens omkostnader samman till ett anslag.

	1966/67	Föreslagen ändring 1967/68
b) Anskaffning av instrument och annan fältutrustning	70 000	+ 70 000
c) Övriga expenser	1 084 000	+ 1 438 000
4. Kostnader i samband med projekteringsverksamhet	200 000	+ 100 000
5. Ersättningar till hushållningssällskapen för medverkan i nämndernas verksamhet	—	+ 300 000
6. Beställningsverksamhet	—	+ 1 000
	<hr/> 4 147 000	<hr/> + 6 877 000
Särskilda uppbördsmedel:		
Inkomst av beställningsverksamhet	—	-- 1 000
	<hr/> Nettoutgift 4 147 000	<hr/> + 6 876 000

Till motivering för förslagen under de olika anslagsposterna anför styrelsen i huvudsak följande.

1. Vid en personalstyrka om 1 428 personer krävs en ökning av posten med 46 000 kr.

2. Rese- och flyttningkostnadsersättningar samt traktamenten beräknas för nästa budgetår komma att uppgå till 7 610 000 kr. Vid beräkningarna har hänsyn tagits till kostnadsläget den 1 juli 1966.

3 a). Posten bör med hänsyn till den föreslagna personalstyrkan och utökat behov av kontorslokaler föras upp med 65 000 kr.

3 b). För att ersätta försliten utrustning erfordras liksom för innevarande budgetår 40 000 kr. Med hänsyn till behovet att kompensera minskningen av personal för torrläggningens verksamheten erfordras 18 automatiska avvägningsinstrument. Till följd av ökad användning av flygbilder för stereoändamål behövs 10 spegelstereoskop och 5 optiska pantografer. Kostnaderna för att anskaffa nämnda, arbetsbesparande utrustning beräknas till sammanlagt ca 100 000 kr.

3 c). På grund av löne- och andra kostnadshöjningar ökar utgifterna för renhållning och städning med ca 61 000 kr. Nya lokaler ökar städningkostnaden med ytterligare 200 000 kr. Höjda telefonavgifter ökar belastningen med 30 000 kr. Prisstegringar ökar kostnaderna för inköp av skrivmaterialier, papper, blanketter o. dyl. samt kontorsutrustning m. m. med ca 60 000 kr. De löpande kostnaderna beräknas dessutom stiga med ca 1 060 000 kr. till följd av personalökningen. För att anskaffa ytterligare modern facklitteratur erfordras 38 000 kr. För personalvård behövs 8 000 kr. Till förevarande anslagspost bör föras över vissa expensmedel på sammanlagt 60 000 kr. som f. n. belastar anslagen Lantbruksnämnderna: Avlöningar, Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., Bidrag till produk-

tionsbefrämjande åtgärder i Norrland, m. m. och Befrämjande av husdjursaveln m. m. Delposten kan räknas ned med 79 000 kr. som anvisats som engångsbelopp för innevarande budgetår.

I sammanhanget anmäler styrelsen att flyttningskostnaderna och kostnaderna för viss utrustning i de nya lokalerna inte nu kan beräknas. Styrelsen avser att återkomma härtill sedan lokalfrågorna lösts.

4. Styrelsen hänvisar till behovet att anpassa projekteringsverksamheten mot ytterligare automatisering av mättnings- och beräkningstekniken. För hyra av datamaskin, stansning o. dyl. beräknas ca 20 000 kr. Utökad flygkartering höjer kostnaderna med 50 000 kr. Automatiska höjningar av de kostnader som i övrigt skall bestridas från posten ökar belastningen med 30 000 kr.

5. Styrelsen hänvisar till lantbruksorganisationsutredningens förut redovisade förslag.

I förevarande sammanhang erinrar lantbruksstyrelsen om att lantbruksorganisationsutredningen föreslagit att 75 000 kr. anvisas på en särskild anslagspost under nämndernas omkostnadsstat för att bestrida ersättningar för driftsintrång på demonstrationsgårdar. Styrelsen föreslår att medel härtill i stället anvisas under anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

Lantbruksnämnderna: Engångsutrustning

1967/68 Förslag 3 500 000

Lantbruksstyrelsen erinrar om att lantbruksorganisationsutredningen föreslagit att ett nytt reservationsanslag på 3 630 000 kr. förs upp i riksstaten för att täcka kostnader som uppstår vid utrustningen av de nya lantbruksnämnderna. Utredningen har därvid beräknat medel dels för anskaffning av kontorsmöbler, kontorsmaskiner, mattor, gardiner, teleutrustning och undervisningsmateriel, dels för flyttningar. Därutöver erfordras enligt lantbruksstyrelsens mening snabbtelefon- och personsökaranläggningar i vart fall vid de större nämnderna. För att täcka ett förstahandsbehov behövs 70 000 kr. I avvaktan på en övergång till automatisk databehandling vad gäller bokföringen m. m. bör nämnderna vidare utrustas med maskiner för postgiroremittering och bokföring. Härför erfordras 375 000 kr. Enär styrelsen inte räknar med att hela det angivna beloppet för utrustningsändamål, 4 075 000 kr., behövs under budgetåret 1967/68 föreslås att anslaget för nämnda budgetår förs upp med 3,5 milj. kr.

Vad gäller flyttningskostnaderna framhåller styrelsen att utredningen endast kunnat beräkna kostnaderna för de interna omflyttningarna. Beträffande flyttningskostnaderna i övrigt avser styrelsen att återkomma sedan nämndernas lokalfrågor definitivt lösts.

Särskilda kostnader i samband med lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens omorganisation

1967/68 Förslag	1 500 000
-----------------------	-----------

Lantbruksstyrelsen föreslår att ett nytt förslagsanslag med angiven rubrik förs upp i riksstaten för budgetåret 1967/68. Anslaget erfordras med hänsyn till att hushållningssällskapen även efter omorganisationen den 1 juli 1967 kommer att belastas med vissa kostnader som hittills täckts med statliga bidrag. Styrelsen har preliminärt beräknat kostnaderna enligt följande sammanställning.

1. Sammanträdeskostnader

(ett ordinarie och ett extra sammanträde med hushållningssällskapen; sammanträden med förvaltningsutskott och nämnder under andra halvåret 1967)	500 000
--	---------

2. Hyror av lokaler samt expenser för fältarbetande personal under senare hälften av år 1967	300 000
--	---------

3. Hästpremieringarna under andra halvåret 1967	120 000
---	---------

4. ATP-avgifter	420 000
-----------------------	---------

5. Arbetsgivaravgifter	65 000
------------------------------	--------

6. Oförutsett	95 000
---------------------	--------

	1 500 000
--	-----------

Styrelsen föreslår att anslaget disponeras enligt föreskrifter som bestäms av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen.

Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap

1966/67 Anslag	82 000
----------------------	--------

1967/68 Förslag	220 000
-----------------------	---------

Lantbruksstyrelsen föreslår att anslaget på de skäl som anförts av lantbruksorganisationsutredningen och med hänsyn till bl. a. höjda arvoden till föreläsare höjs med 138 000 kr. Därjämte föreslår styrelsen att anslagsrubriken ändras till Utbildningskurser för personal vid lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna.

Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

1966/67 Anslag ¹	2 820 000
-----------------------------------	-----------

1967/68 Förslag	3 100 000
-----------------------	-----------

¹ Avser den del, som disponeras av lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen föreslår att den del av anslaget som står till förfogande för styrelsen för nästa budgetår höjs med 280 000 kr. enligt följande sammanställning.

	1966/67	1967/68
1. Kursverksamhet	2 713 000	+ 135 000
2. Studieresor	32 000	—
3. Framställning av undervisningsfilm och bildserier	75 000	— 75 000
4. Medel överförda från anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.	—	+ 56 000
5. Ersättning för driftsintrång på demonstrationsgårdar	—	+ 75 000
6. För utökad verksamhet	—	+ 89 000
	<hr/>	<hr/>
	2 820 000	+ 280 000

Till motivering för förslagen under de olika punkterna anför styrelsen i huvudsak följande.

1. Ökningen hänför sig till höjda lärararvoden samt höjda bil- och trakamentsersättningar.

3. Medlen bör enligt lantbruksorganisationsutredningen fr. o. m. nästa budgetår ställas till förfogande för det av utredningen föreslagna samarbetsorganet för central informations- och upplysningsverksamhet på lantbrukets och trädgårdsnäringens områden.

4. Omföringen har föreslagits av lantbruksorganisationsutredningen.

5. Lantbruksorganisationsutredningen har föreslagit att 75 000 kr. tas upp på lantbruksnämndernas omkostnadsstat till kostnader för ersättning för driftsintrång på demonstrationsgårdar. Verksamheten vid demonstrationsgårdarna ansluter nära till grupprådgivningen. Kostnaderna bör därför tas upp under förevarande anslag.

6. Kursverksamheten bör intensifieras till följd av jordbruksutredningens förslag om ökade rationaliseringsinsatser och omställningsåtgärder. På grund härav beräknas belastningen på anslaget öka.

Styrelsens för lantbrukshögskolan förslag beträffande specialrådgivningen och publikationsverksamheten vid högskolan

Styrelsen. I fråga om specialrådgivningen vid högskolan erinrar styrelsen inledningsvis om att den sedan dess tillkomst för fem år sedan haft en provisorisk organisation. Specialrådgivningen står under ledning av högskolans styrelse. Den omedelbara ledningen utövas av en kommitté, som styrelsen utsett och som består av högskolans rektor, förestån-

darna för de institutioner, där specialrådgivningens experter är placerade, samt dessa experter. I en rådgivande nämnd, som likaså utses av styrelsen, ingår representanter för högskolan, lantbruksstyrelsen, hushållningssällskapen, RLF, Sveriges lantbruksförbund och lantmäteristyrelsen. Personalen vid specialrådgivningen utgörs av fyra experter, tio specialrådgivare och nio biträden. Medlen till specialrådgivningen anvisas under anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. och uppgår budgetåret 1966/67 till totalt 1 045 000 kr. All personal vid specialrådgivningen är arvodesanställd.

Anledningen till inrättandet av specialrådgivningen vid lantbrukshögskolan var, framhåller styrelsen, behovet av att åstadkomma en effektivare och snabbare spridning av de forsknings- och försöksresultat som framkommer dels vid högskolan, dels utomlands. Till forskning och försök på jordbruks- och trädgårdsområdena anslås varje år 15—20 milj. kr. För att verksamheten skall få avsedd effekt måste de resultat som framkommer utan dröjsmål nå berörda näringsutövare och utnyttjas av dessa. Specialrådgivningen är alltså det organ, som har till uppgift att sprida kännedom om forsknings- och försöksresultaten på jordbruks- och trädgårdsområdena. Det bör enligt styrelsen därvid åligga specialrådgivningen att samordna och presentera resultaten från såväl inhemsk som utländsk forskning och försöksverksamhet i sådan form, att dessa kan omsättas i praktisk verksamhet, samt att företrädesvis genom rådgivare vid lantbruksnämnderna, lärare och övriga, som handhar information inom jordbruk och trädgårdsnäring, förmedla forskningens och försöksverksamhetens resultat till berörda näringar. Den bör vidare ha hand om högskolans publikationsverksamhet samt förmedla jordbrukets och trädgårdsnäringens problem till forskningen och försöksverksamheten.

Specialrådgivningsorganisationen bör enligt styrelsen i fortsättningen benämnas lantbrukshögskolans informationstjänst och lyda under högskolans styrelse och rektorsämbete. Det viktigaste informationsmedlet för informationstjänsten bör enligt styrelsens mening vara publikationsverksamheten. Andra viktiga uppgifter för denna bör vara fortbildningen, anordnandet av konferenser, demonstration av nya försöksresultat samt informationsspridning genom radio och television.

För specialrådgivningen tillämpas f. n. i stort sett samma ämnesindelning som för försöksverksamheten. Specialrådgivningen är företrädd inom fyra områden, nämligen ekonomi, jordbruk, husdjur och teknik. Därjämte finns en specialrådgivare inom trädgårdsområdet. Styrelsen anser att även för framtiden en liknande ämnesindelning bör tillämpas. Detta är motiverat bl. a. av att informationstjänsten alljämt bör vara lokalmässigt förlagd till de viktigaste institutionerna för de tillämpade ämnesområdena. Informationstjänsten bör organiseras på fem avdelningar, nämligen för ekonomi, teknik, jordbruk, husdjur och trädgård. Den ekonomiska avdelningen fö-

reslås inriktad på struktur- och anpassningsfrågor samt pris- och marknadsfrågor, jordbruksavdelningen på grovfoder- och potatisodling, norrländsk växtodling, ogräsfrågor, växtföljder, växtnäring samt markfrågor, husdjursavdelningen på mjölk-, kött- och fjäderfäproduktion, svinsköt-sel samt pälsdjursuppfödning, tekniska avdelningen på lantbruksbyggnader och lantbruksmaskiner samt trädgårdsavdelningen på köksväxt- och prydnadsväxtodling samt frukt- och bärodling.

11
För att samordna och leda informationsverksamheten föreslår styrelsen en tjänst som informationschef. Vidare föreslås nya tjänster som redaktör och förste byråsekreterare. De befintliga experterna och specialrådgivarna bör i fortsättningen benämnas statskonsulenter. Under perioden t. o. m. budgetåret 1971/72 föreslås antalet statskonsulenter öka med åtta till 22.

Medel för informationstjänsten bör enligt styrelsen fr. o. m. nästa budgetår anvisas under lantbrukshögskolans anslag till avlöningar, omkostnader och materiel m. m. Förslaget innebär att medelsanvisningen för budgetåret ökar med 1 106 000 kr. under avlöningsanslaget, 208 000 kr. under omkostnadsanslaget och 165 000 kr. under materielanslaget eller totalt 1 479 000 kr. I stället kan anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. minskas med 1 045 000 kr.

Beträffande publikationsverksamheten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök lämnar styrelsen i huvudsak följande redogörelse.

Vid högskolan utges publikationsserierna »Lantbrukshögskolans annaler», »Lantbrukshögskolans meddelanden», »Aktuellt från lantbrukshögskolan», »Grundförbättringar» samt »Publikationstjänsten». Tryckkostnaderna för dessa serier uppgick år 1965 till 141 000 kr.

I »Lantbrukshögskolans annaler» presenteras materialet förutom på svenska även på engelska, tyska eller franska. Publikationen utkommer med 3—4 häften per år. »Lantbrukshögskolans meddelanden, Serie A» innehåller företrädesvis försöksrapporter. Språket är svenska, men varje meddelande förses med engelsk sammanfattning och kompletteras med engelsk figur- och tabelltext. Ämnesområdena ekonomi, mark-växter, trädgård och husdjur behandlas omväxlande. »Serie B» innehåller sådant material som inte låter sig hänföras till någon av de andra publikationsserierna. Språket är svenska. »Aktuellt från Lantbrukshögskolan» är främst specialrådgivningens språkrör och innehåller litteratursammanfattningar, problemöversikter och referat riktade främst till rådgivarna. Språket är svenska. De ämnesgrupper som behandlas är ekonomi, arbete-maskiner-byggnader, mark-växter, trädgård och husdjur. Tidskriften »Grundförbättring» utges av institutionerna för lantbrukets hydroteknik och marklära vid lantbrukshögskolan och institutionen för kulturteknik vid tekniska högskolan i Stockholm. »Publikationstjänsten» är en stencilerad, månatlig publikation,

som innehåller ett index över artiklar i nordisk lantbrukspress och korta referat av utvalda utländska uppsatser.

Från statens lantbruksbyggnadsförsök utges tre serier, nämligen »Handlingar», »Meddelanden» och »Förhandsmeddelanden.» Därjämte utges av lantbruksstyrelsen serierna »Typritningar» och »Tekniska blad», som innehåller sammanfattningar av bl. a. resultaten från de olika meddelandeserierna från lantbruksbyggnadsförsöken. Tryckningskostnaderna vid lantbruksbyggnadsförsöken belöpte sig budgetåret 1964/65 till 27 000 kr. Inkomsterna för försålda publikationer var under motsvarande tid 11 000 kr.

Publikationsverksamheten vid lantbruksbyggnadsförsöken bör enligt styrelsen inordnas i lantbrukshögskolans. Den samordnade publikationsverksamheten bör föras över till den föreslagna informationstjänsten vid högskolan. Styrelsen understryker behovet av ökade resurser för informationsverksamheten. Ett attraktivare utförande av serierna kommer att dra större kostnader. Samtidigt bör dock priset kunna höjas och försäljningen komma att öka. Styrelsen förordar slutligen att de intäkter som publikationsverksamheten ger får användas för att täcka verksamhetens kostnader.

Föreståndaren för statens lantbruksbyggnadsförsök, N. Holmqvist, som varit medlem i högskolans arbetsgrupp rörande publikationsverksamheten, har i särskilt yttrande bl. a. framhållit, att det inte är möjligt att få en publikationsverksamhet, som är kvalitativt godtagbar, med de begränsade personalresurser som högskolestyrelsen föreslår. Med hänsyn till att utbyggnaden av redaktionsverksamheten inom specialrådgivningen torde komma att gå relativt långsamt, bör enligt Holmqvist denna verksamhet först byggas ut innan lantbruksbyggnadsförsökens publikationsverksamhet inlemmas i högskolans.

Remissyttrandena. I fråga om organisationen av specialrådgivningen understryker *lantbruksstyrelsen* behovet av att forskningens och försöksverksamhetens resultat snabbt sprids till näringsutövarna för att påskynda utvecklingstakten inom lantbruket. Ett informationsorgan knutet till lantbrukshögskolan bör enligt styrelsens uppfattning vara ägnat att bidra till att ge en ökad spridning av dessa resultat. Med den föreslagna uppbyggnaden av informationstjänsten omfattande ett stort antal specialister föreligger dock enligt styrelsen risk för att informationstjänsten utvecklas till ett rådgivningsorgan, vars verksamhet kan komma att inriktas direkt på näringsutövarna och sålunda bedrivs parallellt med de nya lantbruksnämndernas rådgivningsarbete. Detta skulle medföra en splittring av verksamheten. Styrelsen finner det därför nödvändigt, att hela frågan om informationsverksamheten vid lantbrukshögskolan liksom vid andra högskolor utreds ytterligare.

Om den föreslagna omorganisationen dock skulle komma till stånd anser

lantbruksstyrelsen bl. a. att i informationskollegiet bör ingå två representanter för styrelsen. Liksom förhållandet är f. n. bör såväl befattningshavare vid informationstjänsten som forskare och försöksmän m. fl. medverka i den utbildning av rationaliseringsorganens personal, som administreras av styrelsen. Vidare bör informationstjänstens personal medverka i den demonstrationsverksamhet, som bedrivs av jordbrukets rationaliseringsorgan.

Styrelsen för Alnarpsinstitutet biträder förslaget om en fastare organisation av och ökade resurser för specialrådgivningen.

Sveriges lantbruksförbund anför, att specialrådgivningen på ett tillfredsställande sätt löst sina arbetsuppgifter och varit till stor nytta då det gällt att effektivisera rådgivningen inom jordbruket. I strävandena att påskynda utvecklingstakten inom jordbruket, vilket kraftigt understruktits av 1960 års jordbruksutredning och till vilket förbundet också ansluter sig, kommer verksamheten att ha en stor och ständigt växande betydelse. Förbundet framhåller att informationstjänsten bör ges resurser även för att inhämta utländska forskningsresultat. En angelägen uppgift för informationstjänsten bör också vara att från det praktiska jordbruket och rådgivningsorganen förmedla önskemål om forskningsprojekt till högskolan. Informations-tjänsten bör ha nära kontakt med det centrala samarbetsorgan, som av 1965 års lantbruksorganisationsutredning föreslagits bli inrättat vid lantbruksstyrelsen. Den föreslagna organisationen med fem avdelningar finner förbundet vara lämplig. Förbundet tillstyrker även befattningen som informationschef.

Högskolans förslag tillstyrks av *RLF*, som i huvudsak anför samma synpunkter som lantbruksförbundet, samt av *Hushållningssällskapens förbund* och *TCO*.

När det gäller publikationsverksamheten anför *lantbruksstyrelsen* att den publikationsverksamhet vid lantbrukshögskolan, som riktar sig direkt till näringsutövarna, bör samordnas med övrigt central information på lantbrukets område. Frågan om publikationsverksamheten vid högskolan bör tas upp till förnyad prövning i samband med den utredning rörande högskolans informationsverksamhet, som styrelsen förordat.

Styrelsen för Alnarpsinstitutet finner, att informationstjänsten inte bör ha hand om publikationsverksamheten. Ledningen av denna verksamhet bör i stället ankomma på ett särskilt organ, i vilket ingår representanter för såväl forskningen och försöksverksamheten som informationstjänsten.

Sveriges lantbruksförbund, *RLF* och *Hushållningssällskapens förbund* tillstyrker att högskolans och lantbruksbyggnadsförsökens publikationsverksamhet samordnas och handhas av informationstjänsten.

Departementschefen

Enligt principbeslut av 1965 års riksdag skall lantbruksnämndens och hushållningssällskapets uppgifter med jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering föras samman i ett organ. Det nya regionalorganet skall vara statlig myndighet och benämnas lantbruksnämnd. Hushållningssällskapen avses bestå och ha till huvudsaklig uppgift att vara kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna inom jordbruk och trädgårdsnäring. Beslutet innefattar vissa närmare ställningstaganden till och riktlinjer för den nya organisationen. Härtill får jag återkomma i det följande.

1965 års lantbruksorganisationsutredning har utrett och lämnat detaljförslag rörande de nya lantbruksnämndernas arbetsuppgifter och organisation samt personalbehov. Förslaget innefattar sammanföring av de båda lantbruksnämnderna i Älvsborgs län. Vidare har utredningen lagt fram förslag om viss ändring av lantbruksstyrelsens organisation och om personalförstärkningar vid styrelsen. Utredningen har även lämnat förslag till ett nytt samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Organet avses ersätta jordbrukets upplysningsnämnd. Organisationsändringarna föreslås bära genomföras med början den 1 juli 1967. I anslutning till förslagen har utredningen lagt fram beräkningar av medelsbehovet för de olika ändamålen. Slutligen har utredningen bl. a. behandlat frågor om hushållningssällskapens framtida arbetsuppgifter och organisation m. m.

Som framgår av den föregående redogörelsen har remissinstanserna i allt väsentligt anslutit sig till utredningens förslag. Detta gäller såväl huvuddragen i den nya lantbruksorganisationens verksamhet som den närmare utformningen av organisationen. Kritik har dock framförts på vissa punkter. Även jag anser att utredningens förslag i huvudsak bör kunna ligga till grund för den nya organisationen.

I sammanhanget finner jag det lämpligt att även behandla förslag av styrelsen för lantbrukshögskolan beträffande den framtida organisationen av specialrådgivningen vid högskolan samt publikationsverksamheten vid högskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök.

Lantbruksnämndernas uppgifter och organisation. I lantbruksorganisationsutredningens uppdrag har ingått att närmare överväga *arbetsuppgifterna för de nya lantbruksnämnderna*. I prop. 1965: 100 angav jag vissa riktlinjer för utredningens överväganden. Enligt 1965 års riksdagsbeslut i ämnet bör nämnderna i princip överta uppgifter som är av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering i vid bemärkelse att de bör handhas av staten. Annan från statens synpunkt i och för sig angelägen verksamhet, som hushållningssällskapen nu bedriver, bör föras över till annat or-

gan än lantbruksnämnderna. Är detta f. n. inle möjligt bör verksamheten tillfälligt inordnas i nämnderna. Övrig verksamhet kan ligga kvar hos hushållningssällskapen.

Det huvudsakliga innehållet och omfattningen av lantbruksnämndernas arbetsuppgifter i fråga om jordbrukets rationalisering bestäms till väsentliga delar av de förslag, som kommer att föreläggas riksdagen i proposition angående riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. Jag begränsar mig därför i förevarande sammanhang till att behandla vissa särskilda frågor rörande nämndernas arbetsuppgifter.

Rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område syftar till att fortlöpande anpassa näringen till målet för jordbrukspolitiken. Härför krävs ett handlingsprogram för verksamheten som ständigt hålls aktuellt. Översiktlig och regional planering samt individualplanering har sedan länge använts som medel i lantbruksnämndernas verksamhet. Den översiktliga jordbruksplaneringen har växt fram parallellt med motsvarande verksamhet inom andra sektorer i samhället. Lantbruksstyrelsen har anvisat lantbruksnämnderna en för hela riket likartad uppläggning och metodik beträffande översiktsplaneringen. Härigenom har möjlighet öppnats att få fram jämförbara resultat och skapa en förhållandevis riktig bild av nuläget, som täcker landet i dess helhet.

Den översiktliga planeringen bör enligt min mening kunna utvecklas till ett värdefullt medel för att samordna de olika insatserna för lantbrukets rationalisering i vidare bemärkelse. En väsentlig uppgift för lantbruksstyrelsen bör vara att analysera behovet av olika åtgärder och värdera effekten av insatta rationaliserings- och omställningsmedel i syfte att ge den fortsatta verksamheten en så effektiv inriktning som möjligt. En annan viktig uppgift för lantbruksstyrelsen bör vara att utveckla och anvisa metodik för den översiktliga planeringen och lämna central service till länen för statistisk bearbetning m. m. Den centrala planeringen bör mynna ut i regionalt differentierade handlingsprogram.

Viktiga uppgifter vid den regionala planeringen bör bl. a. vara att avväga markresurserna och belysa utvecklingsvägar och ekonomiska förutsättningar för de enskilda företagen. Andra viktiga uppgifter blir att utarbeta riktlinjer för dispositionen av det statliga finansieringsstödet, strukturrationaliseringen, den aktiva inköps- och försäljningsverksamheten samt upplysnings- och rådgivningsverksamheten. Vidare erfordras överväganden beträffande omflyttningen av resurser mellan jordbruket och andra näringar samt inom jordbruket.

Utvecklingen i jordbruket och i andra samhällssektorer är beroende av varandra, särskilt vad gäller lokaliseringen av näringslivet samt efterfrågan på arbetskraft och på mark för bebyggelse- och fritidsändamål. Jag vill därför understryka vikten av att planeringen såväl centralt som regionalt inord-

nas i den allmänna ramen för samhällsplaneringen. Inte minst gäller detta frågor om markanvändning och omställning av arbetskraft.

Jag återkommer till dessa frågor vid anmälan av proposition rörande riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m.

Ett av de viktigaste medlen i rationaliseringsverksamheten är rådgivningen. Lantbruksstyrelsen gör nu upp riksprogram för rådgivningsverksamheten på lantbrukets område. Härvid medverkar vederbörande högskolor och myndigheter samt de organisationer som företräder företagare och arbetstagare inom de berörda näringarna. Programmen bildar en ram för rådgivnings- och upplysningsverksamheten i allmänhet inom området. De tjänar vidare till ledning för de särskilda programnämnder genom vilka samråd sker på länsplanet. Rådgivningen och upplysningen sker såväl individuellt som genom kurser.

I likhet med utredningen anser jag att staten bör medverka i första hand i sådan rådgivningsverksamhet som är av särskild betydelse för rationaliseringen inom jordbruket. Kommersiellt betonad produktionsrådgivning bör dock i princip skötas av näringsutövarnas egna organisationer. För att effektivisera den rådgivning som staten skall svara för bör såsom utredningen förordat programmeringen fortsättas och utvecklas. Denna rådgivning bör anpassas till ändrade förutsättningar inom lantbruket. Den förskjutning som ägt rum från en huvudsakligen produktionsteknisk rådgivning mot en mer företagsekonomiskt inriktad verksamhet bör fortsätta. Rådgivningen bör stå öppen för alla yrkesutövare. Den bör således inte begränsas till sådana som behöver statligt ekonomiskt stöd för rationaliseringsåtgärder.

I lantbruksnämndernas rationaliseringsverksamhet intar den aktiva inköps- och försäljningsverksamheten en framträdande plats. Den har visat sig vara ett verksamt medel för strukturanpassningen. Härtill kommer uppgiften att bevilja statligt ekonomiskt stöd till storleksrationalisering eller arronderingsförbättring. I nämndernas uppgift ingår även att bevilja sådant stöd till investeringar i byggnader och andra anläggningar. I detta och i andra sammanhang har nämnderna att överväga markanvändningsfrågor och frågor om omställning av arbetskraft i jordbruket. Enligt min mening bör stor vikt läggas på dessa arbetsuppgifter för att åstadkomma en snabb strukturanpassning inom lantbruket.

Utredningens bedömning av de uppgifter som bör ingå i lantbruksnämndernas beställningsverksamhet synes väl avvägd. Jag förutsätter härvid att, såsom utredningen förordat, endast sådan service tillhandahålls som är angelägen för rationaliseringsverksamheten och som inte blir tillräckligt tillgodosedd utan de statliga insatserna. En allmän riktlinje bör således vara att staten avvecklar verksamheten i den mån näringslivet är berett att självt ombesörja den i fortsättningen. Servicen bör bedrivas i konkurrens på lika villkor och stå öppen för alla företagare i berörda näringar. Den bör således

inte begränsas till sådana projekt som får statligt finansieringsstöd. Finansieringen av beställningsverksamheten kommer jag att behandla i ett senare avsnitt.

Lantbruksnämnderna bör således liksom f.n. bedriva beställningsverksamhet i fråga om projektering av dikning samt ekonomibyggnader. Vidare bör nämnderna kunna bedriva företagsekonomisk kalkylering och planläggning även på beställning. Dessutom bör nämnderna från hushållningssällskapen överta uppgifterna med sådan produktionsteknisk service såsom markkartering och planer för växtodling, husdjursavel och utfodring. Därtill kommer planer för att lösa mekaniseringsfrågor samt rationaliseringsarbetet inom gårds och för rationalisering inom trädgårdsnäringen.

De lantbrukskemiska stationerna och frökontrollanstalterna bör däremot inte inordnas under nämnderna. Nämnderna bör inte heller bedriva fiskodling i egen regi eller åta sig att projektera trädgårdar och parker eller ha några uppgifter på hemslöjdens område. Bokföringsuppgifter och deklARATIONSSERVICE bör också ligga utanför nämndernas arbetsområde. Här berörda uppgifter är enligt min mening nämligen inte av sådan betydelse för jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering att de bör has om hand av staten.

Hushållningssällskapens uppgifter med undervisningsverksamheten behandlas i reglementet den 30 juni 1949 (nr 451) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område. Härvid har föreskrivits att bl. a. lantbruksnämnd eller hushållningssällskap kan anordna undervisning i jordbrukets rationalisering och andra till lantbruket hörande ämnen. Enligt kungörelsen den 30 juni 1949 (nr 452) angående statsbidrag till utbildningsverksamhet på lantbrukets område kan hushållningssällskap beviljas statsbidrag för ändamålet. Efter omorganisationen bör emellertid i första hand lantbruksnämnderna svara för denna kursverksamhet. Hushållningssällskapen bör även i fortsättningen kunna anlitas i sådan verksamhet. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantbruksstyrelsen bör få besluta närmare härom.

Utredningen har i betänkandet lämnat en utförlig redogörelse för de bestämmelser som gäller i fråga om husdjurskontroll och stambokföring. Vid anmälan av prop. 1965:100 ifrågasatte jag om hushållningssällskapens befattning med hithörande uppgifter borde övertas av lantbruksnämnderna. På de skäl utredningen angett finner jag starka skäl tala för att administrationen och ledningen av kontrollverksamheten och stambokföringen i ökad utsträckning övertas av näringsutövarna själva. Hushållningssällskapen har därutöver vissa uppgifter på animalieproduktionens område. Dessa bör i enlighet med vad utredningen närmare föreslagit föras över till lantbruksnämnderna.

Enligt kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 501) angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamheten m. m. kan statsbidrag under vissa förut-

sättningar utgå för kontrollverksamhet beträffande nötboskap. Genom att lantbruksnämnderna nu övertar vissa av de uppgifter som hittills åvilat hushållningssällskapen på husdjursområdet bör formerna för denna bidragsgivning ändras. Det bör ankomma på lantbruksstyrelsen att pröva frågan om statsbidrag bör beviljas samt meddela närmare föreskrifter om villkoren för dessa bidrag. Bidragen bör lämnas av lantbruksnämnderna och som hittills avse kreatursbesättningar om högst tio kor och uppgå till högst de belopp som gäller enligt nuvarande bestämmelser.

Jag vill emellertid anmäla att jag senare avser att föreslå Kungl. Maj:t att lantbruksstyrelsen får i uppdrag att, mot bakgrunden av den utveckling som skett rörande kontrollverksamheten, överväga om behov föreligger av här ifrågasvarande statsbidrag även efter nästa budgetårs utgång och att avge de förslag vartill undersökningen kan leda.

För tillsyn av kontrollverksamheten beträffande nötboskap skall enligt kungörelsen angående statsbidrag till kontrollföreningsverksamheten m. m. finnas en särskild kontrollnämnd med viss angiven sammansättning. Enligt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 244) om stambokföring och kontroll av avelssvin skall för den svinstamkontroll som föreskrivs i kungörelsen finnas en rådgivande nämnd, även den med viss bestämd sammansättning. Då som förut nämnts avsikten är att administrationen och ledningen av kontrollverksamheten i ökad omfattning skall övertas av djurägarnas medlemsorganisationer synes det inte längre erforderligt att särskilda nämnder är inrättade för dessa ändamål. Anser sig emellertid lantbruksstyrelsen behöva anlita speciell sakkunskap för att övervaka kontrollverksamheten, har jag ingen erinran mot att styrelsen tillkallar rådgivande nämnder. Några särskilda författningsbestämmelser härom eller om nämndernas sammansättning och verksamhet är emellertid inte behövliga.

Förslagen i det föregående kräver att vissa lagar och förordningar ses över, nämligen:

- 1) lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång,
- 2) lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark,
- 3) lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång,
- 4) förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln,
- 5) förordningen den 29 september 1950 (nr 532) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland nötkreatur,
- 6) förordningen den 16 maj 1958 (nr 242) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland svin,
- 7) förordningen den 13 mars 1964 (nr 33) med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får.

Beträffande de fyra första författningarna erfordras i sakligt hänseende bara den ändringen, att lantbruksnämnden ersätter hushållningssällskapet

beträffande framställning till Kungl. Maj:t om vissa tvångsförordnanden till skydd för husdjursaveln. Samtidigt bör vissa straffrättsliga bestämmelser uteslutas från nämnda författningar såsom överflödiga och övriga straffrättsliga bestämmelser ges en tidsenlig redaktionell utformning. I överensstämmelse med förekommande bestämmelser i brottsbalken om penningböter bör bötesmaximum höjas.

Enligt de tre sistnämnda författningarna, dvs. förordningarna om seminverksamhet bland nötkreatur, svin och får, gäller bl. a., att handjur som är infört i s. k. riksstambok får användas för seminverksamhet. Eftersom avsikten är att stambokföringen i princip skall övertas av näringsutövarna utan skyldighet för dem att föra stambok, bör bestämmelserna om stambokföring som förutsättning för seminavel utgå. I stället bör lantbruksstyrelsen få ange de fordringar som från avelssynpunkt bör ställas på handjur som skall användas för seminavel. Fordringarna torde kunna anpassas till nuvarande regler på sådant sätt, att övergångsbestämmelser kan undvaras. Djur som vid tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande är godkända för seminavel liksom sperma från sådana djur bör alltså i princip få användas i verksamheten även i fortsättningen. De tre förordningarna om seminverksamhet bör i samband med dessa ändringar ersättas av en ny förordning om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin.

Vad beträffar de nya lantbruksnämndernas befattning med vissa växtskyddsfrågor ansluter jag mig till utredningens förslag. Lantbruksnämnderna bör alltså svara för bl. a. samhällets åtgärder i fråga om berberis- och flyghavrebekämpningen. Skyldighet för markägare och nyttjanderättshavare att medverka i bekämpningen föreligger enligt lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark och förordningen den 21 april 1961 (nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre. Dessa författningar bör ändras så, att lantbruksnämnden i stället för hushållningssällskapet har att göra framställning hos Kungl. Maj:t rörande förordnande om bekämpningsåtgärder. En överflödig straffrättslig bestämmelse i berberislagen kan samtidigt utgå. I överensstämmelse med förekommande bestämmelser i brottsbalken om penningböter bör bötesmaximum höjas.

Enligt förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin är innehavare av bisamhälle skyldig att vidta vissa bekämpningsåtgärder. Dessa föreskrivs av en särskild tillsynsman som utses av länsstyrelsen i samråd med hushållningssällskapet förvaltningsutskott. Förordningen bör ändras så, att sådant samråd i fortsättningen sker med lantbruksnämnden, som bör handha även vissa andra uppgifter till skydd för pollenöverförande insekter.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång,

2) lag angående ändring i lagen den 20 juni 1918 (nr 399) om förbud mot utsläppande av tjur eller hingst å samfälld betesmark,

3) lag angående ändring i lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstvång,

4) förordning om ändring i förordningen den 8 maj 1942 (nr 341) med vissa bestämmelser angående nötboskapsaveln,

5) förordning om seminverksamhet för avel av nötkreatur, får och svin,

6) lag angående ändring i lagen den 26 maj 1933 (nr 231) om utrotande av berberis å viss mark,

7) förordning angående ändrad lydelse av 11 och 13 §§ förordningen den 21 april 1961 (nr 77) med vissa bestämmelser om skydd mot flyghavre,

8) förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin.

De författningar i övrigt på husdjurs- och växtskyddsområdena som behövs i anledning av lantbruksnämndernas nya organisation kan utfärdas av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan.

/- Det allmännas insatser för att främja utvecklingen av den yrkesmässiga trädgårdsnäringen anser jag i likhet med utredningen böra inordnas i de nya lantbruksnämndernas verksamhet. Arbetsuppgifterna bör huvudsakligen omfatta rådgivning, projektering av vissa anläggningar samt handläggning av ärenden rörande finansieringsstöd. Uppgifter på trädgårdsområdet i övrigt t. ex. rådgivning och projektering av villaträdgårdar och parkanläggningar är enligt min mening knappast att betrakta som en statlig uppgift. Service på detta område torde i den mån den ej ombesörjs av kommunerna alltjämt kunna handhas av hushållningssällskapen. Jag är ej heller beredd att såsom ifrågasatts i ett remissyttrande förorda att statsbidrag utgår till verksamhet av ifrågasvarande slag. /-

Lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen svarar f. n. regionalt för vissa uppgifter i fråga om jordbruksstatistik och skördeskadeskydd. Sälunda fungerar hushållningssällskapen tillsammans med kommunerna som lokalt organ för insamling och granskning av primäruppgifter till jordbruksstatistiken medan lantbruksnämnderna granskar skördeskadeanmälningar.

De uppgifter i samband med skördeskadeskyddet som f. n. vilar på hushållningssällskapen bör föras över till lantbruksnämnderna. Vidare anser jag att fältarbetet med den objektiva skördeuppskattningen bör föras över till de nya lantbruksnämnderna. Arbetet bör i huvudsak bedrivas på samma sätt som nu. Provyteledarna bör såsom utredningen föreslagit föras upp på nämndernas personalstat. Därav följer att medel för denna personal bör anvisas på lantbruksnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag.

I enlighet med lantbruksorganisationsutredningens förslag bör vidare hushållningssällskapens uppgifter vad gäller årsväxtrapporteringen, betäckningsstatistiken för sugor och statistiken över lantarbetarnas löner övertas

av lantbruksnämnderna. I avvaktan på närmare förslag från statistiska centralbyrån angående fiskestatistiken bör nämnderna dessutom tills vidare överta hushållningssällskapens uppgifter med insamling av material till sådan statistik.

Statistiska centralbyrån och jordbruksnämnden har på uppdrag av Kungl. Maj:t i samråd med lantbruksstyrelsen och skördestatistiska nämnden utrett frågan om eventuell övergång till obligatorisk anmälan till skördeskadestyrelsen. I denna utredning har sambandet mellan obligatorisk anmälan och uppgiftsinsamling till jordbruksstatistiken beaktats. 1960 års jordbruksutredning har föreslagit att ett företagsregister över jord- och skogsbruk inrättas. Lantbruksorganisationsutredningen har lämnat vissa kompletterande synpunkter till förslaget och förordat att frågan om registrets innehåll m. m. utreds. Jag kommer att vid anmälan av den tidigare omnämnda propositionen angående riktlinjer för jordbrukspolitik m. m. behandla frågan om obligatorisk skördeskadeanmälan och företagsregistret.

Hemkonsulentverksamhetens organisatoriska ställning utreds f. n. av hemkonsulentutredningen. Utredningen har bl. a. att överväga om inte annat organ än den nya lantbruksnämnden lämpligen bör vara lokal huvudman för verksamheten. I avvaktan på beslut i ämnet bör hemkonsulenterna enligt min mening tills vidare föras över till nämnderna.

Till utredningens förslag i fråga om försöksverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden samt nämndernas befattning med veterinär verksamhet och fiskerifrågor återkommer jag i ett senare avsnitt.

I fråga om *lantbruksnämndernas organisation m. m.* skall enligt 1965 års riksdagsbeslut lantbruksnämnden bestå av nio ledamöter. Av dessa skall Kungl. Maj:t utse ordförande och tre andra ledamöter samt landstingen fyra ledamöter. Därjämte skall nämndens cheftjänsteman ingå som självskriven ledamot. Till ordförande skall i regel utses landshövdingen i länet. Lekmannedamöterna skall utses så att de såvitt möjligt allsidigt företräder berörda näringar samt konsumenterna. Landstingen skall innan de utser ledamöter samråda med hushållningssällskapen. Överlantmätaren, länsjägmästaren och länsarbetsdirektören skall äga närvara vid nämndens behandling av ärenden som rör lantmäteriets, skogsvårdsstyrelsens resp. länsarbetsnämndens uppgifter. Nämnden in pleno skall huvudsakligen dra upp riktlinjerna för nämndens verksamhet, besluta i frågor av principiell natur samt avgöra andra viktigare ärenden. Beslut i övriga ärenden skall fattas av delegationer. Rutinärenden skall kunna avgöras av tjänstemän.

I delegationerna skall ingå ledamöter i nämnden samt vissa tjänstemän. Nämnden skall själv utse de lekmanledamöter av nämnden som skall ingå i delegationerna. Nämndens cheftjänsteman skall ingå i samtliga delegationer. Efter medgivande av nämnden skall han dock äga sätta annan tjänsteman hos nämnden i sitt ställe. Strukturdelegationen skall bestå av chefs-

tjänstemannen och ytterligare tre ledamöter av nämnden samt överlantmätaren och länsjägmästaren. Till ordförande i strukturdelegationen skall nämnden utse en av lekmannaledamöterna. Vid delegationens sammanträden bör företrädare för andra länsmyndigheter än de redan nämnda, t. ex. länsstyrelse, länsarbetsnämnd och länsbostadsnämnd, vid behov kunna närvara. Ledamot av nämnden som ingår i delegation skall äga påfordra att ärende hänskjuts till nämnden för avgörande.

För lantbruksorganisationsutredningens förslag till närmare utformning av lantbruksnämndernas organisation m. m. har lämnats redogörelse i det föregående. Rörande vissa där behandlade organisatoriska frågor äger Kungl. Maj:t besluta. Jag begränsar mig därför till att i det följande ta upp vissa spörsmål, som är av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

Lantbruksnämnd bör som utredningen förordat i görlig mån arbeta i delegationer. Vid varje lantbruksnämnd bör förutom strukturdelegationen finnas ytterligare en permanent delegation. Den bör benämnas produktionsdelegation och behandla de ärenden som ej skall hänföras till strukturdelegationen. Som jag anförde i prop. 1965: 100 kan dock i vissa län ytterligare delegationer behöva inrättas, t. ex. för frågor rörande trädgårdsnäringen. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantbruksstyrelsen bör äga besluta härom.

Produktionsdelegationen och eventuella övriga delegationer bör bestå av högst fem ledamöter, nämligen fyra lekmannaledamöter samt nämndens chefstjänsteman. Nämndens ordförande bör kunna ingå som ordförande eller ledamot i såväl dessa delegationer som strukturdelegationen.

I prop. 1965: 100 förutsatte jag att arbetsgrupper skall kunna bildas för samarbete mellan lantbruksnämnden och företrädare för skilda intressen. Till lantbruksnämnd bör sålunda knyts programnämnd med uppgift att utarbeta länsprogram för rådgivningen m. m. Vidare bör varje lantbruksnämnd såsom nu är fallet i fråga om hushållningssällskapen ha en fiskerinämnad med rådgivande funktioner. Därjämte bör för kontakter i övrigt med näringslivet kunna bildas rådgivande grupper.

Lantbruksnämnderna bör enligt riksdagsbeslutet liksom nu ha ortsombud med uppgift att bl. a. bistå nämnderna med upplysningar om de lokala förhållandena. Vederbörande kommunalnämnd skall beredas tillfälle att föreslå ortsombud. Härvid skall eftersträvas att till ortsombud utses kommunal förtroendeman. Lantbruksorganisationsutredningen har ifrågasatt den ändringen i detta beslut att någon formell ordning ej bör föreskrivas för utseende av ortsombud. Jag finner emellertid ej att skäl framkommit som bör leda till att riksdagsbeslutet i denna fråga frångås. Det torde kunna förutsättas att till ortsombud kommer att föreslås personer som är väl förtrogna med jordbrukets förhållanden.

Som jag tidigare berört finns det f. n. två lantbruksnämnder och två hushållningssällskap i Älvsborgs län. Dessa har Vänersborg resp. Borås som

kansliort. För att vinna ökad effektivitet och minskade kostnader bör såsom utredningen föreslagit fr. o. m. den 1 juli 1967 finnas endast en lantbruksnämnd i länet. Nämnden bör ha Vänersborg som kansliort. I likhet med utredningen anser jag det lämpligt att förlägga en arbetsenhet till Borås. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lantbruksstyrelsen bör äga besluta i frågor som uppkommer på grund av sammanslagningen.

I lantbruksnämndernas kansliorganisation bör enligt min mening i regel ingå två arbetsenheter, en för strukturfrågor samt en för produktionsfrågor. Fiskefrågorna och hemkonsulentverksamheten bör tills vidare handhas av produktionsenheten. Dessutom bör finnas en administrativ enhet för ärenden rörande personal, organisations- och kamerala frågor samt frågor i övrigt av övervägande administrativ natur. Vidare bör till chefens förfogande stå en eller ett par tjänstemän för bl. a. planeringsuppgifter.

Utredningens bedömning av personalbehovet i den nya organisationen har i stort sett godtagits av remissinstanserna. Enligt min mening bör sammanföringen av de statliga uppgifterna rörande jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering medföra betydande vinster från effektivitetssynpunkt. Genom samordningen bör det således redan inom nuvarande personalram vara möjligt att få en ökad verksamhet för jordbrukets rationalisering. Vid beräkning av personalbehovet har jag bl. a. utgått ifrån att antalet tjänster skall motsvara förutom lantbruksnämndernas nuvarande personalstat och viss personal för vilka kostnaderna nu belastar sakanslag även det antal tjänster vid hushållningssällskapen vars innehavare i huvudsak är sysselsatta med uppgifter som förs över till den nya organisationen. Jag har därvid räknat med de befattningar som är personalförtecknade, de som avlönas från hushållningssällskapens omkostnadsanslag och därjämte ett betydande antal befattningar, som nu avlönas med taxeinkomster m. m. Med hänsyn till vikten av att arbetet med jordbrukets rationalisering intensifieras har jag vidare räknat med en real förstärkning av organisationen med 13 assistenttjänster och sju biträdestjänster. Jag vill framhålla att jag i likhet med skogsstyrelsen anser det vara lämpligt att lantbruksnämnderna vid behov av skoglig expertis för inköps- och försäljningsverksamheten i görligaste mån utnyttjar den personal inom skogsvårdsstyrelserna som är utbildad för skogsvärdering. Sammanlagt upptar mitt förslag till personalplan 1 341 tjänster. Härvid har jag också tagit hänsyn till att 30 tjänster som hemkonsulent och 33 tjänster som fiskerikonsulent tills vidare bör ingå i organisationen. Personalplanen redovisas i sin helhet i det följande. Härutöver beräknar jag särskilda medel för tillfällig personal. Personalstaten bör även i fortsättningen vara gemensam för samtliga lantbruksnämnder.

→) Förslaget till personalorganisation för de nya lantbruksnämnderna medför ett väsentligt ökat behov av lokaler. Det åligger byggnadsstyrelsen att

i samråd med lantbruksstyrelsen vidta förberedelser för att lämpliga lokaler skall kunna ställas till förfogande den 1 juli 1967 eller snarast möjligt därefter.

I det föregående har jag uttalat att jag ansluter mig till utredningens förslag att de nya lantbruksnämnderna skall kunna driva viss beställningsverksamhet. I fråga om *finansieringen av beställningsverksamheten* understryker utredningen angelägenheten av att ramen för anslagsmedel till tillfälliga personalförstärkningar görs så vid att en önskvärd flexibilitet i verksamheten kan ernås. Utredningen finner det vidare önskvärt att anordningar skapas för att behålla vissa taxeinkomster inom lantbruksorganisationen för att mera direkt bekosta vissa verksamhetsgrenar som är förenade med beställningsverksamhet. Utredningen förutsätter härvid bl. a. att verksamheten avser uppdrag som betalas av rekvirenten efter självkostnadsprincipen och att dit hänförliga personal- och andra kostnader kan klart särskiljas.

Enligt min mening bör inkomsterna av lantbruksnämndernas förrättningsverksamhet liksom nu i sin helhet tillgodoföras särskild inkomstitel på riksstaten och utgifterna för verksamheten tas upp under avlönings- resp. omkostnadsanslaget. För att möta uppkommande behov av speciell förrättningsverksamhet bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantbruksstyrelsen äga disponera visst belopp av anslagsmedlen.

Som jag uttalade i prop. 1965:100 bör hinder inte möta mot att nämnderna efter tillstånd tar emot medel för viss verksamhet som ställs till förfogande av t. ex. hushållningssällskap, landsting eller organisationer. Frågan om tillstånd härtill bör prövas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, av lantbruksstyrelsen enligt gällande generella regler.

Som närmare framgår av den föregående redogörelsen har utredningen lagt fram förslag till riktlinjer för taxebestämmelser för beställningsverksamheten. Jag anser i likhet med utredningen att utgångspunkten bör vara att beställda tjänster i princip skall betalas så att ersättningen ger full kostnadstäckning. Under en övergångstid bör dock som utredningen föreslagit full kostnadstäckning ej krävas. Jag föreslår därför att kostnadstäckningen under budgetåret 1967/68 i regel bör vara 60 % mot nu 40 % för förrättningar, som rör jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering.

Insatserna för strukturrationalisering bör liksom hittills göras på statens bekostnad. Detta gäller också verksamhet för att underlätta omställningen av arbetskraft. För åtgärder som vidtas på nämndens initiativ bör kostnaden få stanna på nämnden. Lantbruksnämnderna bör bl. a. ha relativt vida befogenheter att själva ta initiativ till individuell rådgivning. Den närmare utformningen av taxebestämmelserna ankommer på Kungl. Maj:t.

Den *försöksverksamhet* som hushållningssällskapen f. n. bedriver består dels av medverkan i lantbrukshögskolans fältförsöksverksamhet (riksförsök), dels egna försök för vilka sällskapen erhåller statsbidrag (länsförsök), dels ock försök för enskilda uppdragsgivare (övrige beställningsförsök). Den framtida, med statliga medel finansierade försöksverksamheten bör, såsom utredningen framhållit, i sin helhet planeras centralt för att största möjliga utbyte skall erhållas. I likhet med utredningen anser jag därför att lantbrukshögskolan bör svara för planeringen och ledningen av denna försöksverksamhet, som alltså helt kommer att ingå i högskolans riksförsöksprogram.

Utredningen har räknat med att endast omkring hälften av de nuvarande länsförsöken bör behållas och inordnas i riksförsökens ram samt att lantbruksnämnderna i stället för hushållningssällskapen i fortsättningen bör biträda med försökens genomförande. Nämnderna bör som regel inte bedriva egen försöksverksamhet. Jag ansluter mig till utredningens uppfattning om försöksverksamhetens anordnande. Under år 1967 bör dock hushållningssällskapen svara för försöksverksamheten.

Det bör i den mån lantbrukshögskolans försöksdistrikt ej själva handhar skötseln av försöken i allmänhet ankomma på lantbruksnämnderna att biträda vid försökens genomförande. Lantbruksnämnderna skall därvid tillhandahålla den personal som erfordras för försöksverksamheten samt anskaffa lämpliga försöksvärdar och försöksfält. Kostnaderna för personalen i försökspatrullerna, intrångsersättningar samt andra direkta kostnader bör täckas av lantbrukshögskolan och sålunda debiteras högskolan av nämnderna. Hinder bör dock ej föreligga att om så befinnes lämpligt högskolan efter samråd med vederbörande lantbruksnämnd överenskommer med hushållningssällskap att även i fortsättningen ombesörja vissa arbetsuppgifter med försöken.

För att lantbrukshögskolan skall kunna finansiera de länsförsök, som bör ingå i riksförsöksprogrammet, bör en höjning ske av högskolans anslag till försöksverksamheten. Från detta anslag bör även kunna bestridas kostnaderna för smärre lokala projekt utanför de fastställda årsprogrammen. För att anskaffa erforderlig försöksutrustning bör medel ställas till högskolans förfogande på investeringsanslaget Förskott för inköp av inventarier för lantbrukshögskolans försöksverksamhet. Jag återkommer senare till anslagsfrågorna.

Till följd av omorganisationen bör lantbruksstyrelsen enligt utredningen vara representerad i de olika sektionerna i högskolans försökskollegium. Likaså bör enligt utredningen representanter för lantbruksnämnderna ingå i distriktsförsöksnämnderna inom högskolans fältförsöksorganisation i stället för de nuvarande representanterna för hushållningssällskapen. Lantbruksorganisationen får därmed möjlighet att såväl centralt som lokalt delta i planeringen av försöksverksamheten. Jag har ingen erinran häremot. Kungl. Maj:t äger besluta i denna fråga.

Hushållningssällskapen driver viss *veterinär verksamhet*. Sålunda har sällskapen ett fyrtiotal veterinärer anställda för hälsokontroll bland husdjuren. Veterinärerna avlönas av sällskapen. Tolv sällskap driver veterinärbakteriologiska laboratorier. En år 1965 tillsatt utredning, veterinärväsendeutredningen, har i uppdrag att överse den veterinära fältorganisationen. Uppdraget omfattar även sällskapens veterinära verksamhet. Närmare ställning till denna bör enligt min mening tas vid prövningen av de förslag som kommer att lämnas av nyssnämnda utredning. Jag anser det därför inte befogat att tills vidare inordna verksamheten i lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämnderna kommer såsom utredningen påpekat i sin verksamhet i kontakt med veterinärmedicinska frågor. Detta gäller bl. a. vid projektering av byggnader och driftplanläggning. Nämnderna bör i sådana fall kunna anlita expertis. Kostnaderna härför bör bestridas från sakkunnigposten under nämndernas avlöningsanslag.

Enligt min mening bör i avvaktan på resultatet av veterinärväsendeutredningens arbete i fråga om den veterinära verksamheten vid hushållningssällskapens laboratorier vidtas åtgärder som tryggar sådan verksamhet som är av betydelse ur det allmännas synpunkt. Jag biträder därför förslaget att lantbruksnämnd efter prövning av lantbruksstyrelsen får möjlighet att tills vidare biträda veterinärbakteriologiskt laboratorium med administrativa och kamerala uppgifter. Jag föreslår vidare att medel ställs till lantbruksstyrelsens förfogande för att i samråd med veterinärstyrelsen disponeras för lån åt veterinärbakteriologiska laboratorier och därmed sammanhängande verksamhet för att klara uppkommande likviditetssvårigheter. Jag förordar, att för nämnda ändamål under fonden för låneunderstöd för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag till lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m. av 100 000 kr. Kungl. Maj:t bör äga besluta rörande ränte- och amorteringsvillkor för nämnda lån.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 30 december 1966 på min föredragning beslutat uppdra åt veterinärstyrelsen att i samråd med riksrevisionsverket och veterinärväsendeutredningen överse taxan för vissa undersökningar vid hushållningssällskapens laboratorier i sådan tid att ny taxa kan tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1967. Styrelsen skall därvid i de fall då undersökningarna vid sällskapens laboratorier avses bli taxsatta med beaktande av andra grunder än kostnadstäckningsprincipen överväga lämpligt system för bidrag av statsmedel härför. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t i denna fråga sedan veterinärstyrelsen kommit in med förslag i ämnet.

Administrationn av de lokala statliga *insatserna på fiskets område* är uppdelad mellan staten och hushållningssällskapen. Sällskapens hithörande uppgifter bör tills vidare — i avvaktan på resultatet av de överväganden i särskild ordning som kan visa sig erforderliga rörande fiskerifrågorna — handläggas av de nya lantbruksnämnderna. Härav föranledda ändringar av

författningar och särskilda föreskrifter samt åtgärder i övrigt ankommer i stor utsträckning på Kungl. Maj:t eller underlydande organ. Vissa frågor är emellertid av den natur att de bör underställas riksdagen.

Överflyttningen av de personalförtecknade fiskerikonsulenterna till lantbruksnämndernas personalstat medför att lagen den 5 maj 1960 (nr 130) om fiskevårdsområden bör ändras. Yttrande skall nämligen, enligt lagen, inhämtas från hushållningssällskapets fiskerikonsulent när fiskevårdsområde bildas eller upplöses. Denna föreskrift bör i stället avse motsvarande befattningshavare vid lantbruksnämnd.

Även i fiskeristadgan, som utfärdats efter riksdagens hörande, bör vidtas ett par liknande ändringar. Beslut härom torde kunna fattas av Kungl. Maj:t utan att utarbetade författningsförslag anmäls för riksdagen (jfr. prop. 1954: 183 s. 23).

Enligt 2 kap. 9 § vattenlagen slutligen har hushållningssällskap samma befogenhet som kronan och kommun att i vissa närmare angivna hänseenden vara verksamt till förmån för allmänna fiskeintressen. Denna befogenhet bör i konsekvens med det i det föregående anförda ej längre kvarstå.

Beträffande de nämnda ändringarna i lagen om fiskevårdsområden och vattenlagen torde jag få återkomma i ett annat sammanhang.

Vad gäller förmedlingen av låneunderstöd från fiskerilånefonden anser jag det ändamålsenligt att tills vidare tillämpa ett system som i huvudsak ansluter till nuvarande ordning. Jag biträder därför utredningens förslag att låneförmedlingen skall skötas lokalt i Göteborgs och Bohus län av landstinget och i övriga län av lantbruksnämnderna. Härvid förutsätter jag att överenskommelse härom kan träffas med nämnda landsting på de i det följande angivna villkor. I annat fall bör uppgifterna skötas av lantbruksnämnden i länet. Lantbruksnämnd bör självfallet kunna uppdraga beslutanderätten i fråga om låneunderstöd till delegation inom nämnden. Ärendena bör beredas av de fiskerinämnader som i enlighet med vad jag förordat i det föregående bör finnas vid nämnderna.

Fiskeristyrelsen bör liksom f. n., inom den av riksdagen för varje budgetår beslutade ramen för utlåning från fiskerilånefonden, fastställa de låneramar som skall gälla för resp. län. Styrelsens beslut bör grundas på förslag från landstinget och lantbruksnämnderna. Enligt min mening bör Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer äga meddela de närmare föreskrifter som behövs för att erhålla betryggande säkerhet vid långivningen. Landstinget i Göteborgs och Bohus län bör, såsom förordats av bl. a. fiskeristyrelsen och landstinget, inte stå s. k. delcredereansvar för de lån som lämnas ut i fortsättningen.

Handhavandet av säkerhetshandlingar, utbetalning av lån till fiskarna och övriga administrativa uppgifter som är förenade med låneverksamheten bör liksom f. n. ankomma på låneförmedlarna. I likhet med utredningen anser jag att landstinget inte bör erhålla ersättning av statsmedel för ad-

ministrationskostnaderna. Med anledning av den avvikande mening härom som framförts av fiskeristyrelsen och landstinget vill jag erinra om att landstinget liksom f. n. kan tillgodogöra sig ränta från den dag lånebeloppet lyfts hos statskontoret till dess lånet utlämnats.

Förvaltningen av lån som beviljats av hushållningssällskap före den 1 juli 1967 bör såsom utredningen förordat övertas av den nya lantbruksnämnden. I likhet med utredningen och statskontoret anser jag att sällskapens delcredereansvar för dessa lån i princip bör upphöra. Statskontoret bör äga utfärda de närmare föreskrifter som behövs för att föra över de uteliggande lånen till lantbruksnämnderna. Delcredereansvaret för lån som beviljats i Göteborgs och Bohus län före den 1 juli 1967 bör emellertid även i fortsättningen ligga på landstinget.

Utredningens förslag att hushållningssällskapen tills vidare skall kunna påräkna viss medverkan av fiskerikon-sulenterna vid nämnderna för sällskapens verksamhet med fiskodling kan jag biträda. Denna medverkan bör såsom utredningen anfört i huvudsak begränsas till vägledning och expert-råd. I den mån resekostnader eller andra kostnader uppkommer vid sådan medverkan förutsätter jag att de åvilar sällskapen.

I likhet med utredningen anser jag hinder inte föreligga att fiskerikon-sulenterna vid nämnderna fullgör uppgifter i fråga om fisketillsyn. Omfattningen av dessa uppgifter bör få bli beroende av konsulenternas ordinarie arbetsuppgifter.

Medel för bidrag enligt reglementet den 2 juni 1950 (nr 269) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område anvisas som en särskild post under reservationsanslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Med bidragen anordnas undervisningskurser och studieresor på området. Kurserna anordnas av hushållningssällskap eller, efter tillstånd av fiskeristyrelsen i varje särskilt fall, av annan institution eller myndighet. Statsbidrag för ändamålet beviljas av fiskeristyrelsen. Enligt min mening bör ifrågavarande kursverksamhet även i fortsättningen kunna bedrivas på i stort sett motsvarande sätt som hittills. Med hänsyn härtill har jag i statsverkspropositionen för budgetåret 1967/68 liksom tidigare beräknat medel för ändamålet under förut nämnda anslag. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt fiskeristyrelsen att, om erfarenheterna visar att annan ordning behövs för att kursverksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt, lägga fram förslag härom.

Medel för bidrag till hushållningssällskap eller andra ortskorporationer för att insamla primäruppgifter till fiskestatistik beträffande saltsjöfisket har hittills anvisats på en särskild post under anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Ifrågavarande statsbidrag lämnas enligt nuvarande ordning med belopp som får motsvara högst tre fjärdedelar av de medel som använts för ändamålet. För återstoden tillskjuter sällskapen egna medel. I fortsättningen bör såsom utredningen förordat kostnaderna

för denna verksamhet helt bestridas av statsmedel. Jag beräknar i det följande medel för ändamålet på en särskild post under lantbruksnämndernas omkostnadsanslag. I avvaktan på resultatet av pågående utredning inom statistiska centralbyrån rörande fiskeristatistikens utformning och organisation bör verksamheten tills vidare bedrivas som nu.

Jag kan slutligen biträda utredningens förslag att nuvarande arvodes-tjänst som fiskerikonsulent för Vänern tills vidare skall vara inordnad i den nya lantbruksorganisationen.

Utredningens förslag att *genomföra den nya organisationen den 1 juli 1967* har rönt kritik från vissa remissinstanser och därvid särskilt från hushållningssällskapens sida. Härvid har bl. a. uttalats att den tidpunkt utredningen föreslår ej ger utrymme för erforderliga förberedelser i olika avseenden. Omorganisationen bör därför enligt dessa remissinstanser flyttas fram åtminstone ett halvt år. Även lantbruksstyrelsen har ställt sig tveksam men har på vissa skäl ansett sig böra förorda att omorganisationen genomförs den 1 juli 1967. Jag är medveten om att under ett övergångsskede vissa problem kan komma att uppstå. Jag har emellertid funnit att uppkommande problem kommer att vara av natur att kunna lösas i samförstånd mellan hushållningssällskapet och lantbruksnämnden. De övergångsanordningar som jag i det följande kommer att föreslå har också utformats så att de skall underlätta omställningen för resp. organ. Jag förordar att de nya lantbruksnämnderna skall börja sin verksamhet den 1 juli 1967. Tidpunkten synes mig lämpligt vald särskilt med hänsyn till att då är att vänta vissa ändringar i arbetsuppgifterna för lantbruksorganisationen som har samband med beslut som riksdagen i annat sammanhang kan komma att fatta rörande riktlinjer för jordbrukspolitiken m. m. Även ur personalsynpunkt är det angeläget att undvika tidsutdräkt med omorganisationen.

För att de nya lokalorganen så snabbt som möjligt skall kunna organisera sig för sina uppgifter bör enligt min mening all den personal som i dag handhar uppgifter, vilka skall övertas av de nya lantbruksnämnderna, kunna gå över till nämnderna den 1 juli 1967. Jag räknar med att så gott som all sådan personal vid hushållningssällskapen, som haft sin huvudsakliga verksamhet med uppgifter som övertas av de nya lantbruksnämnderna, skall kunna erhålla tjänst vid nämnderna. Om detta ej blir fallet beträffande tjänsteman vid hushållningssällskap, som innehar personalförtecknad tjänst, bör denne erhålla motsvarande tjänst på övergångsstat hos lantbruksnämnden. Befattningshavare hos hushållningssällskap, som ej innehar personalförtecknad tjänst men som haft sina huvudsakliga arbetsuppgifter i fråga om verksamhet som förs över till lantbruksnämnderna, bör efter prövning i det enskilda fallet kunna erhålla arvodestjänst vid lantbruksnämnd. Fråga om eventuell förtidspensionering av befattningshavare vid lantbruksnämnd och hushållningssällskap får prövas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall med utgångspunkt från de principer som i detta hän-

seende tillämpas i samband med omorganisationer. Kungl. Maj:t bör äga närmare bestämma om övergångsordningar som i övrigt krävs.

För att göra det möjligt för hushållningssällskapen att smidigt avveckla sådana verksamhetsgrenar som de i fortsättningen inte skall handha biträder jag utredningens förslag att personal, som går över till lantbruksnämnden den 1 juli 1967, under ett övergångsskede t. o. m. den 31 december 1967 skall kunna ställas till hushållningssällskapens förfogande. Avlönings- och andra kostnader för sådan personal bör alltjämt belasta lantbruksnämndernas anslag. Jag förutsätter därvid att i den mån personalinsatsen medför taxeinkomster desamma tillgodoförs lantbruksorganisationen. I vilken omfattning som personal på nyss angivet sätt skall ställas till hushållningssällskapens förfogande bör lantbruksstyrelsen äga besluta efter samråd med vederbörande hushållningssällskap.

Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m. 1965 års riksdagsbeslut grundade sig på antagandet att hushållningssällskapen skulle kunna vara kvar som formellt fristående organ. En väsentlig uppgift för sällskapen angavs därvid vara att de bl. a. skulle verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnderna och näringsutövarna. Som framgår av den tidigare redogörelsen har utredningen närmare sökt klarlägga vilka arbetsuppgifter sällskapen lämpligen bör handha. Utöver funktionen som kontaktorgan bör de enligt utredningen kunna ta upp sådan rådgivnings- och serviceverksamhet, som inte täcks av de statliga organen. Liksom nu bör hushållningssällskapen vara oförhindrade att driva särskilda inrättningar på affärsmässig grund. För många sällskap kommer enligt utredningen driften av egna gårdar att inta en central ställning i verksamheten. Vad utredningen anfört om sällskapens framtida verksamhet har jag ej något att erinra mot. Jag vill emellertid understryka att det ankommer på hushållningssällskapen själva att dra upp riktlinjerna för den verksamhet som de framdeles vill bedriva.

Samtliga hushållningssällskap har sedan länge haft stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t. Detta har nämligen varit förutsättningen för statsunderstöd till sällskapens verksamhet. Enligt förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap skall stadgarna vara avfattade i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder för sällskapens organisation som Kungl. Maj:t bestämmer. I detta avseende gäller f. n. kungörelsen den 19 juli 1947 (nr 394) med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation. Med den ställning hushållningssällskapen hittills intagit såsom offentligrättsliga korporationer har följt viss begränsning av skatteplikten. Sällskapen har på detta område varit jämställda med kommuner, landsting och andra menigheter. Till detta har kommit tjänstebrevsrätt och rätt att ansluta sällskapens anställda till det statliga pensionssystemet.

Sällskapens framtida organisation är en fråga som sällskapen själva har att ta slutlig ställning till. Den nu tillämpade formella grunden till statens inflytande på hushållningssällskapens organisation och verksamhet bortfaller genom att sällskapen inte längre skall upp bära statsbidrag. 1965 års riksdagsbeslut förutsätter dock att hushållningssällskap, som skall verka som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövarna, skall ha stadgar som fastställts av Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer. Enligt min mening är detta påkallat av de särskilda förmåner, som dessa hushållningssällskap alltjämt bör få åtnjuta och som jag återkommer till i det följande.

För att ta slutlig ståndpunkt i denna fråga torde sällskapen behöva visst ytterligare rådrum. Jag föreslår därför, att samtliga hushållningssällskap under en övergångstid utan att nya stadgar fastställts får behålla sin nuvarande karaktär av offentligrättsliga organ. Övergångstiden bör dock inte sträcka sig längre än till den 1 januari 1968, vilket betyder att Kungl. Maj:ts fastställelsebeslut beträffande sällskapens nuvarande stadgar bör gälla längst till årets slut. Senast vid denna tidpunkt bör sålunda de sällskap som önskar kvarstå som offentligrättsliga organ ha antagit nya stadgar. Nyssnämnda riksdagsbeslut innebär att stadgarna bl. a. bör innehålla föreskrifter om vilka som äger bli medlemmar, om val inom sällskapet samt om ändamål och uppgifter. Härjämte bör stadgarna för att kunna fastställas innehålla föreskrifter om sällskapets verksamhet, som i princip ej strider mot vad jag nyss anfört angående sällskapens framtida uppgifter. För att sällskap med fastställda stadgar skall få ta upp ny verksamhet bör krävas medgivande av lantbruksstyrelsen. Enligt min mening bör stadgar som i övrigt utformats i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag som lantbruksorganisationsutredningen framlagt kunna godtas.

Hushållningssällskapen åtnjuter som nämnts f. n. vissa förmåner i skattehänseende. Enligt 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) är hushållningssällskaps skyldighet att betala kommunalskatt sålunda begränsad till inkomst av fastighet och av rörelse. Befrielse från skyldighet att betala statlig inkomstskatt gäller enligt 7 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt för all inkomst och i följd härav även beträffande skatt för förmögenhet enligt 6 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt. Vidare stadgas i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt i 28 § att arvsskatt för hushållningssällskap uttas efter klass III och i 38 § att hushållningssällskap är befriade från gåvoskatt.

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört och efter samråd med chefen för finansdepartementet anser jag att dessa begränsningar av skatteplikten bör bestå för alla hushållningssällskap t. o. m. den 31 december 1967 och för sådana sällskap som fått nya stadgar officiellt fastställda även för tiden därefter. En sådan ordning uppnås, om hushållningssällskapens för-

månsställning enligt nämnda författningsrum fr. o. m. 1969 års taxering förknippas med ett uttryckligt villkor om officiellt fastställda stadgar samt hittills meddelade fastställelsebeslut upphör att gälla den 1 januari 1968.

Med denna lösning bör förordningen angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap jämte den därtill anslutna kungörelsen med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation upphöra att gälla vid utgången av juni 1967.

Enligt 32 § 3 mom. andra stycket första meningen kommunalskattelagen och punkt 4 av anvisningarna till samma paragraf gäller vidare att traktamentsersättningar m. m. som anvisats av bl. a. hushållningssällskap i beskattningshänseende likställs med statliga traktamentsersättningar. Detta innebär bl. a. att de inte behöver tas upp som intäkt vid beskattningen. Den nya ordningen beträffande hushållningssällskapen bör medföra att denna ovillkorliga likställighet upphävs. Om likställighet i fortsättningen skall föreligga i förevarande hänseende får bero på beslut av riksskattenämnden enligt andra meningen i förenämnda stycke av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen. Skulle nämnden finna att likställighet inte bör medges finns möjlighet för hushållningssällskap som berörs av ett sådant beslut att hos förste taxeringsintendenten utverka rätt att lämna förenklad kontrolluppgift rörande traktamentsersättning under förutsättning att riksdagen bifaller det förslag som framlagts i prop. 1967: 31.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1) *förordning om upphävande av förordningen den 8 juni 1923 (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap,*

2) *lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),*

3) *förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.*

Erforderlig ändring i förordningen om statlig inkomstskatt kommer att föreslås i annat sammanhang.

Vad gäller tjänstebrevsrätten bör hushållningssällskap kunna få behålla den i sin verksamhet som kontaktorgan mellan lantbruksnämnd och näringsutövare. I fråga om annan förekommande verksamhet bör sällskapen inte ha denna rätt.

Personalförtecknade tjänster vid hushållningssällskapen är enligt stadgande i bilagan till SPR anslutna till den statliga personalpensioneringen. Möjlighet till sådan anslutning föreligger också beträffande vissa andra anställningar vid sällskapen och dem närstående institutioner. I och med att den av mig nu föreslagna omorganisationen genomförs bör kvarblivande anställningar vid sällskapen och närstående institutioner inte vidare vara inordnade under SPR, vilket förutsätter viss ändring i bilagan till reglementet. Den som redan är underkastad SPR i sådan anställning bör dock ges

möjlighet att erhålla en personlig pensionsrätt mot det att huvudmannen svarar för hela kostnaden för pensioneringen. Riksdagens bemyndigande bör inhämtas att göra avsedd ändring i SPR. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om personlig pensionsrätt enligt vad jag här förordat.

1965 års jordbruksutskott uttalade i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 17 i anledning av prop. 1965: 100 att i den mån hushållningssällskapen åtar sig statliga uppgifter frågan om statligt vederlag härför bör prövas i sådant sammanhang. Utredningen har i den i det föregående lämnade redogörelsen angett vilka slag av utgifter som bör kunna komma i fråga att ersättas av staten. Även jag anser att i den mån hushållningssällskap åtar sig uppgifter av statlig natur ersättning härför bör kunna lämnas av statsmedel. Lantbruksnämnd bör ockå där så befinner lämpligt kunna åta sig att utan kostnad för hushållningssällskap handlägga vissa administrativa göromål som sammanhänger med kontaktverksamheten.

Frågan om de nuvarande sällskapens tillgångar bör som utredningen föreslagit bedömas utifrån den organisationsform sällskapen väljer. Om sällskap behåller karaktären av offentliga organ och således har fastställda stadgar, anser jag i likhet med utredningen att de bör kunna hållas intakta i fråga om förmögenhetstillgången. Om sällskapen däremot övergår till annan organisationsform, bör enligt min mening förhandlingar tas upp om dispositionen av tillgångar som uppkommit genom statlig medverkan. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att lämna uppdrag om de förhandlingar som bör ske i anslutning till att de nuvarande hushållningssällskapen väljer organisationsform. Oavsett vilken organisationsform hushållningssällskapen väljer bör dock förhandlingar upptas med sällskapen om att staten utan kostnad eller mot reducerad kostnad får överta sådan inventarietrustning m. m. som direkt utnyttjats för den verksamhet som förs över på de nya lokalorganen och till huvudsaklig del bestritts med statsmedel.

I fråga om hushållningssällskapens donationsfonder uttalar justitiekanslern i sitt remissyttrande att omorganisationen av hushållningssällskapen kan tänkas påverka den framtida användningen av donationsfonderna men att förhållandena är så skiftande att det inte är möjligt att generellt ange under vilka förutsättningar och efter vilka riktlinjer permutation bör ske. Därför bör prövning ske från fall till fall. I enlighet med vad justitiekanslern anfört får det förutsättas att hushållningssällskapen efter omorganisation ser över förvaltningen och användningen av sina donationsfonder och i de fall så krävs kommer in till Kungl. Maj:t med framställning om de ändringar som påkallas.

Lantbruksstyrelsens organisation. Enligt instruktionen utgörs lantbruksstyrelsen av en generaldirektör och chef, två överdirektörer, varav en är souschef, och minst fyra andra ledamöter, som Kungl. Maj:t utser särskilt.

Vid behandling i plenum av ärende, som berör statens jordbruksnämnds, lantmäteristyrelsens, skogsstyrelsens eller i fråga om rennärningen kammarkollegiets verksamhetsområde, äger chefen för berörda myndighet närvara.

Överdirektörerna förestår var sin avdelning, nämligen rationaliseringsavdelningen med en byrå för yttre rationalisering och en för inre rationalisering samt lantbruksavdelningen med en lantbruksbyrå, en husdjursbyrå, en undervisningsbyrå och en jordbruksekonomisk byrå. Vid sidan av avdelningarna finns en administrativ byrå. Till denna är knuten jordbrukets upplysningsnämnds kansli.

I fråga om verksstyrelsen föreslår utredningen ingen annan ändring än den som följer av utredningens i det följande berörda förslag att en av överdirektörstjänsterna skall dras in. Ej heller jag finner det befogat att vidta annan ändring av styrelsens ordinarie sammansättning. I anledning av vad Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund anfört i sitt remissyttrande bör dock styrelsen vid behandling av frågor som rör trädgårdsnärningen utökas med en ledamot med särskild insikt i detta ämne. I likhet med utredningen finner jag det också lämpligt att chefen för arbetsmarknadsstyrelsen skall äga närvara vid behandling i plenum av ärende som berör arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsområde.

Vad gäller lantbruksstyrelsens inre organisation anser jag liksom utredningen det vara mest ändamålsenligt att byråerna ställs direkt under verksamhetsledningen. Härför talar bl. a. att en sådan organisation gör det möjligt att genomföra en längre gående delegering av beslutanderätten än nu. Härigenom kan verksamhetschefen och hans ställföreträdare frigöras från flertalet löpande ärenden. Den nuvarande avdelningsindelningen bör således slopas. I samband därmed kan som förut antytts en av överdirektörstjänsterna dras in. Jag delar vidare utredningens uppfattning att nuvarande indelning i sju byråer bör behållas tills vidare. Arbetsgrupperna för översiktlig planering resp. för rådgivningsfrågor bör såsom utredningen förordat behållas som fristående arbetsenheter till verksamhetsledningens förfogande. Jag kan dock inte biträda utredningens förslag att arbetsgrupperna fast inordnas i styrelsen. Med hänsyn bl. a. till att det i senare sammanhang kan bli aktuellt att ändra styrelsens inre organisation, främst vad gäller jordbruksekonomiska byrån och undervisningsbyrån, bör arbetsgrupperna enligt min mening även i fortsättningen vara provisoriskt inrättade. Kostnaderna för personal som ingår i arbetsgrupperna bör helt bestridas från lantbruksstyrelsens avlöningsanslag.

Med hänsyn till nya och utökade arbetsuppgifter anser jag mig kunna tillstyrka att styrelsen tillförs en avdelningsdirektörstjänst, en byrådirektörstjänst, en kanslisttjänst och två kansliskrivartjänster. Å andra sidan bör såsom förut nämnts den ena överdirektörstjänsten kunna dras in liksom två tjänster som lantbruksingenjör med hänsyn till minskad verksamhet med stora torrlägningsförrättningar.

Den föreslagna avdelningsdirektörstjänsten bör i enlighet med statskontorets förslag särskilt avdelas för rationalisering av den egna verksamheten och ställas direkt under generaldirektören.

Samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden. Kontakt- och informationsorgan har byggts upp vid olika myndigheter. Som jag uttalade i prop. 1965: 100 behöver den centrala informationsverksamheten om rönen från forskning och försök och om annat material av betydelse för rationaliseringsverksamheten på ett effektivt sätt samordnas. För dessa uppgifter bör därför finnas ett särskilt samarbetsorgan. I utredningens uppdrag har ingått att närmare överväga denna fråga. Utredningen har lagt fram ett i det föregående närmare redovisat förslag till ett nytt samarbetsorgan för informations- och upplysningsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden. Organet avses ersätta jordbrukets upplysningsnämnd. Förslaget har i huvudsak tillstyrkts av remissinstanserna.

Även jag ansluter mig i huvudsak till förslaget. Jag föreslår således, att jordbrukets upplysningsnämnd den 1 juli 1967 ersätts med ett nytt samarbetsorgan för informations- och upplysningsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden. Huvuduppgiften för organet bör vara att verka för samordning av den centrala informationsverksamhet på ifrågasvarande områden, som bedrivs på olika håll. Verksamheten bör såsom utredningen framhållit inte begränsas till enbart forsknings- och försöksresultat. Kännedom bör också spridas om i praktiken vunna erfarenheter och resultat samt om allmänna föreskrifter och lagbestämmelser.

En viktig uppgift för samarbetsorganet blir att sprida upplysning till näringsutövarna genom broschyrer, foldrar och annat informationsmaterial samt genom massmedia. Nämnda material bör i princip spridas på samma sätt som nu sker från upplysningsnämnden. Härvid bör eftersträvas att materialet når även utanför jordbrukets kretsar. Organet bör även kunna svara för pressservice liknande den upplysningsnämnden nu handhar med aktuella fackartiklar till såväl dags- som fackpressen.

I upplysningsnämndens uppgifter ingår litteraturtjänst. Denna innehåller korta referat av in- och utländska forskningsresultat och riktar sig till lantbrukets rådgivare och lärare. Jag delar utredningens uppfattning att litteraturtjänst inte bör ingå i det nya samarbetsorganets arbetsuppgifter. Enligt min mening bör upplysningsnämndens litteraturtjänst föras över till lantbrukshögskolan. Detta berörs närmare i det förslag rörande specialrådgivningen och publikationsverksamheten vid lantbrukshögskolan, som jag lägger fram i det följande.

Samarbetsorganet bör såsom utredningen föreslagit ha karaktären av en styrelse. I denna bör ingå representanter för berörda myndigheter och vetenskapliga institutioner samt för det praktiska jordbruket och trädgårdsnä-

ringen ävensom för konsumenterna och massmedia. Kungl. Maj:t bör äga att bestämma antalet ledamöter i styrelsen och utse dessa. För att under styrelsen leda och samordna arbetet behövs såsom utredningen anfört en sekreterare. För att handha publikationsverksamheten och presstjänsten bör det enligt min mening vara till fyllest med två byrådirektörstjänster. För övriga uppgifter bedömer jag personalbehovet till tre biträden.

Samarbetsorganets personal bör redovisas på lantbruksstyrelsens personalstat. I likhet med vad som nu gäller bör de direkta kostnaderna för upplysningsverksamheten bestridas från en särskild anslagspost under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag. Övriga kostnader för verksamheten bör belasta resp. anslagsposter under styrelsens omkostnadsanslag.

Specialrådgivningen vid lantbrukshögskolan. Den s. k. specialrådgivningen insamlar, samordnar och sprider resultaten från inhemsk och utländsk forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Resultaten skall presenteras på sådant sätt att de kan tillämpas i praktisk verksamhet. Specialrådgivningen vänder sig i första hand till personal vid rationaliseringsorganen, lärare och andra personer som svarar för rådgivning och undervisning inom de berörda näringarna. I specialrådgivningens arbetsuppgifter ingår även att förmedla dessa näringars problem till dem som handhar forskning och försök. Verksamheten påbörjades år 1961 och har därefter successivt byggts ut. Den omfattar f. n. fyra experter och tio specialrådgivare samt nio biträden. Personalen är placerad vid lantbrukshögskolan i Ultuna. Två specialrådgivare har dock sin verksamhet förlagd till högskolans anläggningar i Alnarp resp. Röbbäcksdalen. Kostnaderna för specialrådgivningen bestrids f. n. från anslaget till kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

Forsknings- och försöksarbetet vid lantbrukshögskolan utgör enligt min mening ett viktigt led i jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering. Särskilt försöksverksamheten är inriktad på att få fram praktiska resultat, som kan utnyttjas inom näringen. Det är av väsentlig betydelse att dessa resultat snabbt når ut till dem som svarar för rationaliseringsverksamheten och till de enskilda näringsutövarna. Specialrådgivningen tillkom i första hand för att tillgodose detta syfte. Den har visat sig på ett effektivt sätt kunna fylla uppgiften. Verksamheten har hittills haft försökskaraktär men bör nu få en fastare organisation. Även om en viss tveksamhet kan råda om lantbrukshögskolan eller lantbruksstyrelsen bör vara huvudman för verksamheten har jag stannat för att den tills vidare liksom nu i administrativt hänseende bör vara knuten till högskolan och direkt underställas högskolestyrelsen och rektor. Jag förordar att verksamheten hålls ihop i en särskild avdelning inom högskolan, kallad konsulentavdelningen. Liksom nu bör tjänstemännen dock vara placerade vid de institutioner till vilkas område deras arbetsuppgifter hör. I frågor som rör verksamheten vid avdelningen

bör liksom hittills hållas nära kontakt mellan högskolan och lantbruksstyrelsen.

För ledningen av konsulentavdelningen bör inrättas en extra ordinarie tjänst som förste statskonsulent. Någon motsvarande tjänst finns f. n. inte. Vidare bör räknas medel för 14 extra ordinarie tjänster som statskonsulent. Dessa tjänster motsvarar de nuvarande arvodestjänsterna som experter och specialrådgivare. Medel bör vidare beräknas för nio extra ordinarie biträdestjänster.

Beträffande löneställningen för dessa tjänster har avtal träffats mellan statens avtalsverk och berörda personalorganisationer. Avtalet har den 3 mars 1967 överlämnats till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet på riksdagens vägnar, dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningarna som legat till grund för avtalet. Enligt avtalet skall tjänsten som förste statskonsulent vara placerad i C 1 samt sju av tjänsterna som statskonsulent vara placerade i B 5 och sju i högst A 28. Av biträdestjänsterna skall en vara kontorsskrivare i A 13, fyra kansliskrivare i A 11 och fyra kontorsbiträden i högst A 9.

Konsulentavdelningen kommer i sin verksamhet att vända sig till lantbruksnämndernas personal, lärare och andra som är sysselsatta med undervisning, rådgivning och rationalisering inom jordbruks- och trädgårdsområdena. I avdelningens uppgifter bör ingå att ombesörja den s. k. litteraturtjänsten på jordbrukets område som nu has om hand av jordbrukets upplysningsnämnd. Avdelningens verksamhet kommer alltså inte att sammanfalla med de uppgifter som samarbetsorganet för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden skall ha. Som jag tidigare nämnt skall samarbetsorganet lämna information m. m. direkt till näringsutövarna. För att samordning skall ske mellan konsulentavdelningen och samarbetsorganet avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att konsulentavdelningens chef eller någon annan representant för lantbrukshögskolan ingår i styrelsen för det sistnämnda organet.

Lantbrukshögskolan har föreslagit att konsulentavdelningen skall svara för publikationsverksamheten vid högskolan och statens lantbruksbyggnadsförsök. Förslaget innebär en samordning av de båda institutionernas publikationsverksamhet. För min del har jag i princip inget att erinra häremot. Det ankommer på högskolestyrelsen att inom ramen för de resurser, som står till högskolans och byggnadsförsökens förfogande för ändamålet, besluta om hur publiceringen av resultaten från de båda organens forsknings- och försöksverksamhet skall organiseras.

I prop. 1967: 1 (bil. 11 s. 36, 40—42) har under lantbrukshögskolans anslag till avlöningar, omkostnader, materiel m. m. och bokinköp m. m. för budgetåret 1967/68 beräknats medel för konsulentavdelningen och publikationsverksamheten.

Anslagsfrågor. På grundval av mina i det föregående gjorda uttalanden om lantbruksstyrelsens organisation har jag beträffande lantbruksstyrelsens avlöningsanslag beräknat medel för ytterligare en avdelningsdirektör i Be 5, en byrådirektör i Ae 28 samt för en kanslist och två kansliskrivare. För den personal, som skall ställas till förfogande för samarbetsorganet för informationsverksamhet och som skall föras upp på lantbruksstyrelsens personalstat, har jag utöver tidigare personalkostnader för jordbrukets upplysningsnämnd beräknat medel för en avdelningsdirektör i Be 5 och en kansliskrivare. Vidare har jag beräknat medel för sex tjänster, för vilka kostnaderna tidigare belastat anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., nämligen en avdelningsdirektör i Bg 5, fyra byrådirektörer varav två i Ag 28 och två i Ag 26 och en kansliskrivare. Jag har därutöver beräknat bl. a. 490 000 kr. för löneomräkning. Å andra sidan kan anslaget minskas med tillhoppa 191 000 kr. till följd av att en tjänst som överdirektör och souschef och två lantbruksingenjörstjänster kan föras av från personalförteckningen. Vidare bör 20 000 kr. föras över från posten till sakkunniga till styrelsens omkostnadsanslag. Anslaget bör föras upp med 5 957 000 kr.

Under lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag bör med hänsyn till kostnadsstegringar anslagsposterna till reseersättningar, övriga expenser, publikationstryck samt upplysningsverksamhet räknas upp med resp. 21 000, 32 000, 1 000 och 9 000 kr. Av anslagsposten till upplysningsverksamhet bör disponeras 30 000 kr. för den s. k. litteraturtjänsten på jordbrukets område, vilken jag i det föregående förordat bära ombesörjas av konsulentavdelningen vid lantbrukshögskolan. Från jordbruksdepartementets anslag Extra utgifter bör föras över ett belopp av 10 000 kr. för utrikes resor. Vidare bör 20 000 kr. föras över från lantbruksstyrelsens avlöningsanslag såsom förut nämnts samt 37 000 kr. från anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m., motsvarande omkostnaderna för den personal, som enligt förslag under föregående punkt bör föras över på lantbruksstyrelsens stat. Dessutom bör från anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. föras över 75 000 kr. som hittills anvisats för framställning av undervisningsfilm och bildserier. Beloppet bör i fortsättningen disponeras av samarbetsorganet för informationsverksamhet. Vidare bör anslaget räknas upp med 70 000 kr. för att allmänt förstärka samarbetsorganets resurser. På grund av föreslagen personalförstärkning vid styrelsen bör posten till övriga expenser räknas upp med ett engångsbelopp av 37 000 kr. Anslaget bör sålunda höjas med ett sammanlagt belopp av 312 000 kr.

Vad gäller lantbruksnämndernas avlöningsanslag har förslaget till omorganisation föranlett en översyn av personalens lönegradsplacering m. m. Beträffande löneställningen för dessa tjänster har avtal träff-

fats mellan statens avtalsverk och berörda personalorganisationer. Avtalet har den 3 mars 1967 överlämnats till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet på riksdagens vägnar, dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningarna, som legat till grund för avtalet.

I följande förteckning ingår samtliga nu föreslagna tjänster vid lantbruksnämnderna. Kungl. Maj:t äger själv inrätta dessa tjänster. Redovisningen sker för att ge underlag för anslagsberäkningen.

Förteckning med förslag rörande tjänster vid lantbruksnämnderna

Antal och benämning	Lönegrad
24 lantbruksdirektörer	Bo 7

Fackenheterna

48 avdelningsdirektörer	Bo 5
25 förste lantbrukskonsulenter	Ao 30
80 lantbrukskonsulenter	Ao 28
16 lantbrukskonsulenter	Ae 28
25 lantbrukskonsulenter	Ao 26
34 lantbrukskonsulenter	Ae 26
24 konsulenter	Ae 23
22 byggnadskonsulenter	Ae 23
26 ingenjörer	Ao 23
30 hemkonsulenter	Ao 22
24 lantbrukskonsulenter	Ag 18/Ae 22
28 assistenter	Ao 21
20 assistenter	Ae 21
33 fiskerikonsulenter	Ao 21
12 ingenjörer	Ao 21
35 assistenter	Ao 19
61 assistenter	Ae 19
8 ingenjörer	Ao 19
4 ingenjörer	Ae 19
43 assistenter	Ao 17
98 assistenter	Ae 17
96 assistenter	Ae 15

Administrativa enheterna och gemensam personal

24 byrådirektörer	Ao 26
24 kamrerare	Ao 21
30 kanslistor	Ag 11/Ae 17
74 kontorsskrivare/förste ritare	Ao 13

Antal och benämning	Lönegrad
20 kontorsskrivare/förste ritare	Ae 13
11 kansliskrivare	Ao 11
109 kansliskrivare	Ae 11
24 kartritningsbiträden	<i>högst</i> Ae 11
209 kontorsbiträden	<i>högst</i> Ae 9

Om den nu angivna personalorganisationen genomförs får lantbruksnämnderna sammanlagt 1 341 tjänster. Medel har beräknats i enlighet med den redovisade förteckningen samt därjämte med 950 000 kr. för tillfällig personal m. m. Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar samt till ersättningar till sakkunniga m. m. bör föras upp med resp. 250 000 kr. och 171 000 kr. Vidare bör anslagsposten till arvoden till ortsombud tas upp med oförändrat 390 000 kr. Slutligen bör anvisas ett belopp av 500 000 kr., vilket bör stå till Kungl. Maj:ts disposition för att vid behov användas till bestridande av vissa övergångskostnader i samband med omorganisationen. De framlagda förslagen medför att anslaget bör föras upp med 44 700 000 kr.

Vad beträffar lantbruksnämndernas omkostnadsanslag har för sjukvård beräknats 75 000 kr. och för reseersättningar 7 340 000 kr. Vidare har jag för bränsle, lyse och vatten beräknat 55 000 kr., för anskaffning av instrument och annan fältutrustning 130 000 kr. samt för övriga expenser 2 350 000 kr. För kostnader i samband med projekteringsverksamheten har jag beräknat 300 000 kr. och för ersättningar för tjänster som hänger samman med kontakterna mellan nämnderna och näringsutövarna 100 000 kr. Till kostnaden för att insamla material till fiskestatistik bör beräknas 50 000 kr. Vidare har jag beräknat ett särskilt belopp av 500 000 kr. för bestridande av vissa övergångskostnader i anledning av omorganisationen. Anslaget bör således tas upp med 10 900 000 kr.

Utredningen har föreslagit att ett reservationsanslag betecknat Lantbruksnämnderna: Utrustning tas upp på riksstaten för att täcka de kostnader som uppstår vid utrustningen av de nya lantbruksnämnderna. Jag ansluter mig till detta förslag. Anslaget bör för budgetåret 1967/68 föras upp med 1 milj. kr.

Lantbruksnämndernas anslag till Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen¹ bör räknas upp med 68 000 kr. till 150 000 kr. Det ökade medelsbehovet bör ses mot bakgrunden av nu föreslagna organisationsändringar. Medel bör i erforderlig omfattning finnas tillgängliga för att anordna fortbildningskurser för berörda personalkategorier.

¹ Tidigare rubrik: Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållnings-sällskap.

Av anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m., vilket för innevarande budgetår tagits upp med 3 895 000 kr., har hittills 1 075 000 kr. disponerats av styrelsen för lantbrukshögskolan för specialrådgivningen. Såsom jag anfört i det föregående bör kostnaderna för ifrågakvarande verksamhet — som föreslagits i fortsättningen bli bedriven inom en konsulentavdelning — fr. o. m. nästa budgetår belasta lantbrukshögskolans avlönings-, omkostnads, materiel- och bokinköpsanslag. Från anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. bör dock bestridas kostnader om tillhoppa 30 000 kr. avsedda för ersättningar till deltagare i kurser anordnade i anslutning till konsulentavdelningens verksamhet samt till kostnader för att anlita andra föreläsare än sådana som tillhör konsulentavdelningen vid dessa kurser. Anslaget bör därför minskas med 1 045 000 kr. Vidare bör som förut nämnts 75 000 kr. föras över till lantbruksstyrelsens omkostnadsanslag. Till följd av ökade kostnader för lärararvoden samt rese- och traktamentsersättningar beräknar jag ytterligare 100 000 kr. Anslaget bör således föras upp med tillhoppa 2 875 000 kr.

Anslaget till Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten har för innevarande budgetår tagits upp med 4 745 000 kr. Såsom jag tidigare anfört bör vissa av de försök som hushållningssällskapen utfört övertas av högskolan. Till följd av att högskolans analyslaboratorium fr. o. m. budgetåret 1967/68 inordnas i statens lantbrukskemiska laboratorium uppstår också kostnader för den analysverksamhet som laboratoriet kommer att utföra åt högskolan. Med hänsyn till det anförda och för att i övrigt göra en ökning av försöksverksamheten möjlig förordar jag för budgetåret 1967/68 en sammanlagd ökning av anslaget med 2 milj. kr.

Vidare föreslår jag under hänvisning till vad jag tidigare anfört rörande den veterinära verksamheten att ett investeringsanslag till Lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m. tas upp under fonden för låneunderstöd. Anslaget bör för budgetåret 1967/68 föras upp med 100 000 kr.

Till förskott för inköp av inventarier vid vissa jordbruksegendomar som disponeras för lantbrukshögskolans försöksverksamhet har under kapitalbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 200 000 kr. För detta ändamål bör för budgetåret 1967/68 beräknas ett oförändrat belopp. Till högskolans förfogande bör vidare ställas medel för anskaffning av viss utrustning i samband med att högskolan övertar de försök som hushållningssällskapen hittills bedrivit. Detta medelsbehov beräknar jag till 1 milj. kr. Det totala medelsbehovet under budgetåret 1967/68 till Förskott för inköp av inventarier för lantbrukshögskolans försöksverksamhet beräknar jag alltså till 1,2 milj. kr.

Under åberopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) anta de författningsförslag, som jag angett i det föregående,

b) godkänna de grunder för omorganisationen av lantbruksnämnderna, som jag förordat i det föregående,

c) godkänna vad jag i det föregående förordat i fråga om lantbruksstyrelsens organisation,

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att från personalförteckningen för lantbruksstyrelsen avföra en tjänst som överdirektör och souschef i lönegrad Cp 3,

e) godkänna vad jag i det föregående anfört i fråga om hushållningssällskapens verksamhet,

f) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i statens allmänna tjänstepensionsreglemente den 28 maj 1959 (nr 287), som föranleds av förslaget om hushållningssällskapen,

g) inrätta ett samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden i stället för jordbrukets upplysningsnämnd i överensstämmelse med vad som förordats i det föregående,

h) godkänna vad jag i det föregående förordat om att upphäva hushållningssällskapens s. k. delcredereansvar för låneunderstöd från fiskerilånefonden,

i) besluta om vad jag i det föregående förordat angående organisation för den särskilda rådgivningen vid lantbrukshögskolan,

j) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckningen för lantbrukshögskolan föra upp en tjänst som förste statskonsulent i Ce 1,

k) på riksstaten för budgetåret 1967/68 under nionde huvudtiteln anvisa

1) till *Lantbruksstyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 5 957 000 kr.,

2) till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 205 000 kr.,

3) till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 44 700 000 kr.,

4) till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 10 900 000 kr.,

5) till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,

6) till *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen* ett reservationsanslag av 150 000 kr.,

7) till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* ett förslagsanslag av 2 875 000 kr.,

8) till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* ett reservationsanslag av 6 745 000 kr.,

l) på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till *Lån till driften av veterinärbakteriologiskt laboratorium m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kr., samt

m) på kapitalbudgeten under fonden för förlag till statsverket till *Förskott för inköp av inventarier för lantbrukshögskolans försöksverksamhet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 200 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	2
Författningsförslag	3
Utdrag av statsrådsprotokollet den 17 mars 1967	18
<i>Inledning</i>	18
<i>Lantbruksorganisationsutredningens förslag</i>	20
Huvuddragen i den nya lantbruksorganisationens verksamhet ..	20
Allmänt	20
Vissa verksamhetsgrenar	21
Lantbruksnämndernas organisation m. m.	30
Organisationen	30
Arbetsformer	34
Samordning med andra myndigheter m. fl.	34
Sammanförande av lantbruksnämnderna i Älvsborgs län	36
Personalbehov	36
Lantbruksstyrelsens organisation m. m.	41
Allmänt	41
Organisationen	42
Personalbehov	44
Samarbetsorgan för informationsverksamhet	47
Vissa särskilda frågor	49
Lokalfrågor	49
Utrustningsfrågor	49
Finansiering av beställningsverksamheten m. m.	50
Vissa fiskerifrågor	52
Vissa övergångsanordningar	55
Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m.	58
Anslagsberäkningar och kostnadsfrågor	63
<i>Remissyttrandena m. m.</i>	66
<i>Lantbruksstyrelsens anslagsyrkanden</i>	91
<i>Styrelsens för lantbrukshögskolan förslag beträffande specialrådgivningen och publikationsverksamheten vid högskolan</i>	98
Styrelsen	98
Remissyttrandena	101
<i>Departementschefen</i>	103
Lantbruksnämndernas uppgifter och organisation	103
Hushållningssällskapens framtida uppgifter m. m.	119
Lantbruksstyrelsens organisation	122
Samarbetsorgan för informationsverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden	124
Specialrådgivningen vid lantbrukshögskolan	125
Anslagsfrågor	127
<i>Departementschefens hemställan</i>	131